

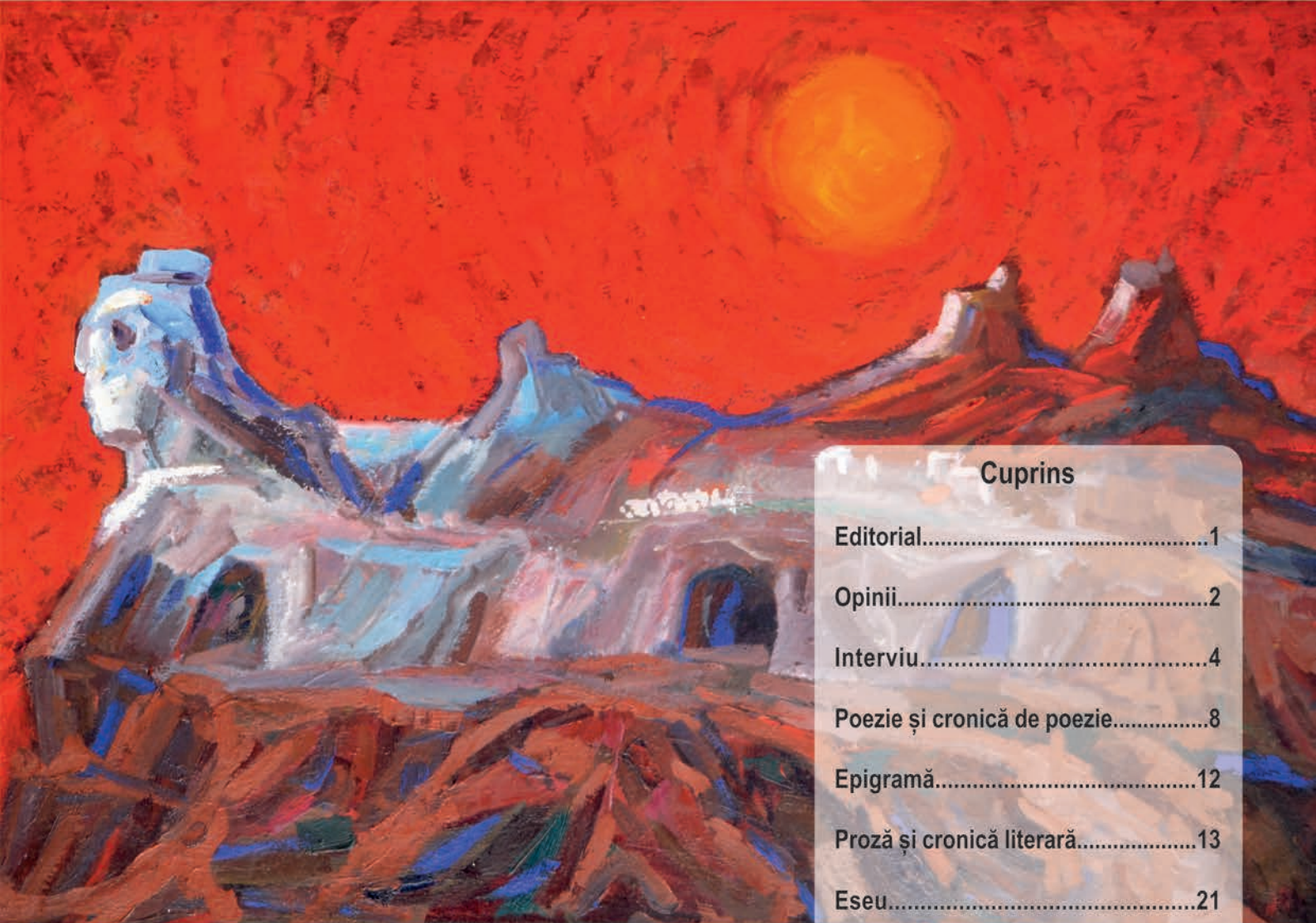
VOCEA PĂRINTELOR

LITERAR ȘI ARTISTIC

Anul I, 2018 - Nr. 2. Serie nouă

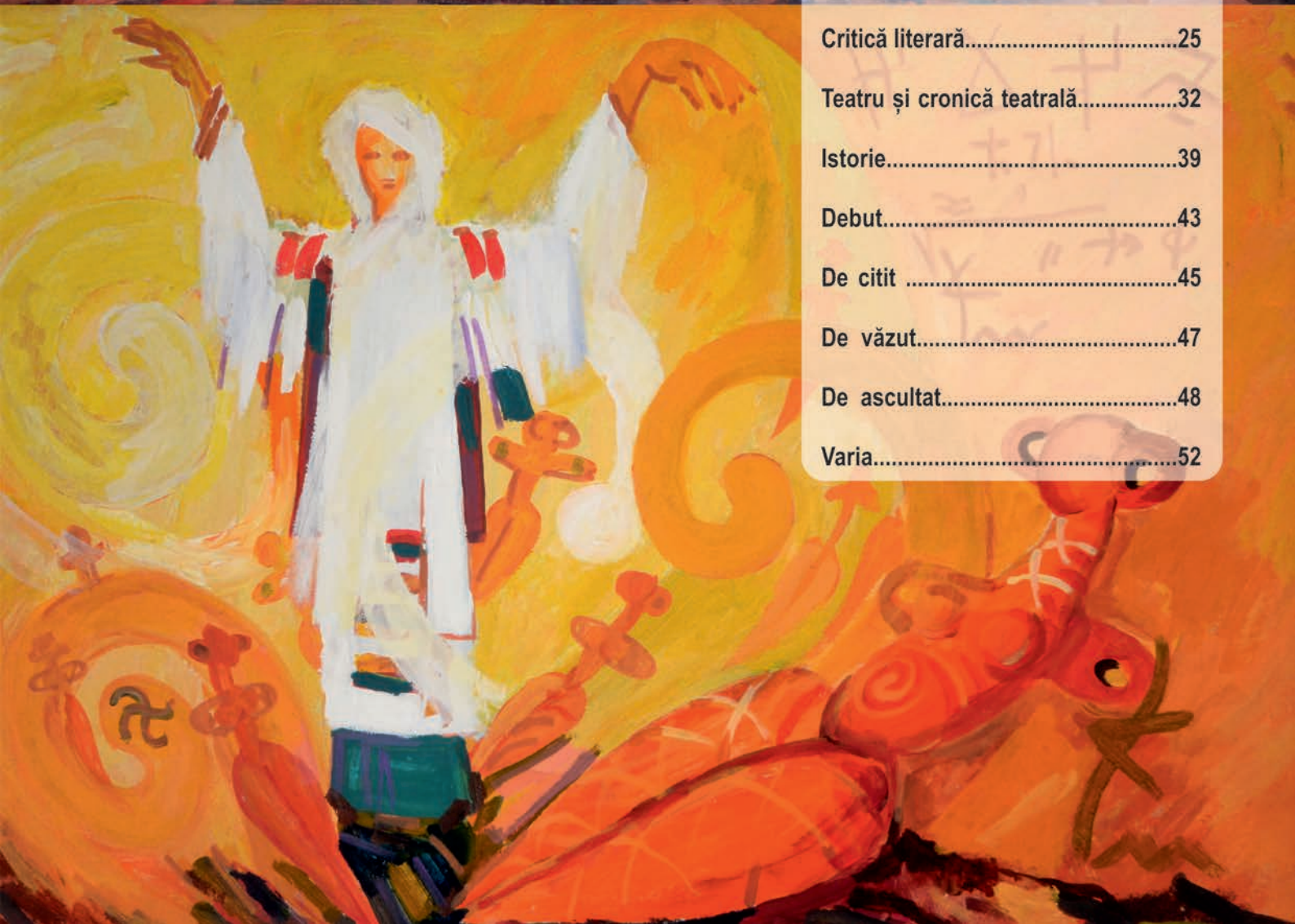
Revistă culturală realizată de
Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila

Cuprins

Editorial.....	1
Opinii.....	2
Interviu.....	4
Poezie și cronică de poezie.....	8
Epigramă.....	12
Proză și cronică literară.....	13
Eseu.....	21
Critică literară.....	25
Teatru și cronică teatrală.....	32
Istorie.....	39
Debut.....	43
De citit	45
De văzut.....	47
De ascultat.....	48
Varia.....	52

Luceafărul literar și artistic - Un nou început

În an de mare sărbătoare națională, anul omagierii Centenarului făuririi României Mari, dar în egală măsură și anul în care Brăila se bucură de 650 de ani de la prima

atestare documentară, în data de 31 iulie 2018, sub patronajul Bibliotecii Județene *Panait Istrati* Brăila, în Sala *Fănuș Neagu*, într-o atmosferă caldă, cu alocuțiuni vibrante ale unor personalități culturale autohtone, în prezența tuturor celor care au trudit la realizarea ei (colectiv de redacție, creatori de cultură, tipograf) și acompaniați pe de o parte de presa locală specializată în fenomenul cultural, pe de altă parte de un public elevat, a fost lansat primul număr din seria nouă a revistei *Luceafărul literar și artistic*.

Colectivul redacțional, împreună cu o parte dintre colaboratori, din dorința de a oferi un nume și aspect consacrat revistei de cultură, în an omagial, întreprind un pas inspirat și anume coboară în timp, în istoria publicațiilor brăilene, în arhivele bibliotecii identificând o publicație ce a fost lansată în an de mare sărbătoare locală, 1929, anul omagierii Centenarului Păcii de la Adrianopol – 1829, moment în care Brăila a fost eliberată de sub turci și a cunoscut în anii ce au urmat o dezvoltare remarcabilă. Revista se numea *Luceafărul literar și artistic*, revistă culturală bilunară, publicație tipărită între anii 1929 – 1931.

Revista pe care dorim să o oferim iubitorilor de frumos are în ea materiale valoroase, structurate modern, pe radiar cultural, vizând literatura, istoria, arta muzicală, teatrală și cinematografică,

materiale elaborate de personalități culturale consacrate, autohtone și naționale, care dau consistență publicației.

Colectivul de redacție își propune ca în interiorul fiecărui număr al revistei să fie inserate materiale selectate sau cronică literară selectată dedicată lucrărilor unor debutanți, din dorința legitimă de a fi promovate noi talente locale sau naționale.

Și cum dintotdeauna găsirea unei finanțări, într-o lume pragmatică, pentru un act cultural este tot mai dificilă dar necesară, iar beneficiul material este infinit mai mic decât aportul de frumos în sufletul fiecărui om ce știe să ridice fruntea, am decis să susținem tipărirea materialelor, care cu generozitate ne-au fost puse la dispoziție de oameni de cultură, triate și așezate în matricea de revistă de un entuziast colectiv redacțional și tipărite într-o tipografie cu experiență în domeniu.

Nutresc speranța că factorii de decizie locali, oameni cu deschidere pentru cultură și frumos, vor veni în întâmpinarea fenomenului și îl vor susține financiar pentru numerele ce vor urma, spre lauda lor ca reprezentanți ai unei comunități cu adânci rădăcini și cu viguroase premise de creștere culturală.

Marian CĂPĂȚÎNĂ

Incursiuni în imaginarul orașului Monumentul sacului de grâu

Puține lucruri ar merita o mai mare atenție din partea brăilenilor decât sacul de grâu. Azi pare un fapt lipsit de importanță, chiar banal, stârnind mirări din partea celor care privesc încordați

spre alte semne ce vin din real. Dar pentru sute de ani, de la începutul anilor '30 ai secolului al XIX-lea până pe la 1939 – mai puțin perioada Primului Război Mondial – Brăila și-a trăit veacul ei de aur datorită sacului de grâu.

Sfântul sac de grâu stă la temelia Brăilei. El a fost aici nervul lucrurilor, a pus Brăila în mișcare, a așezat-o ca reper pe harta Orientului ca loc de unde veneau aproape zilnic corăbii sau vapoare cu grâu. El a făcut ca orașul să înflorească, să ajungă de la un târg de 6.300 de locuitori în 1843, la 100.000 de locuitori un veac mai târziu.

Brăila a fost cel mai mare exportator de cereale al Țării Românești vreme de o sută de ani, iar Galațiul, cel mai mare importator de mărfuri.

Câteva luni din an, cât se colecta recolta de grâu prin Oborul Brăilei sau direct în port, Brăila înota în grâu, iar ca efect, după ce vapoarele pline plecau, *Brăila înota în aur*, cum spunea Panait Istrati. La Brăila toată lumea s-a raportat la sacul de grâu ca la o realitate esențială.

În vara anului 1860 moșierul Ion Haricli venise tocmai de la Turnu, pe Dunăre, cu un barcăz plin cu saci de grâu. Își luase cu el și nevasta, căreia i se apropia sorocul. Așa s-a născut la 10 iunie, într-un han din Brăila, Hariclea Haricli, viitoarea Darclee, *privighetoarea Carpaților*.

Panait Istrati și-a făcut ucenicia în port, printre muncitorii din docuri: hamali, ciurari, lopătari, dragomani, navigatori. În 1934 Mihail Sebastian evoca în romanul *De 2000 de ani strămoșii evrei de la Dunăre* cu treburile legate de grâul din Bărăgan.

Fănuș Neagu are prima amintire cu Brăila văzută din vârful căruței pline cu saci de grâu, sosind la Obor în zori de zi, după o noapte de hurducături pe drumul de la Grădiștea la Brăila.

Grâul a fost vreme de o sută de ani realitatea fundamentală a Brăilei. Era adus din Bărăgan, Vlașca și Teleorman cu căruțele – în convoaie, de teama hoților – sau pe Dunăre, în barcaze, de la Turnu, Giurgiu sau Călărași. Căruțele cu 8 - 9 chile – *chila de Brăila* era o măsură recunoscută în Orient, avea 8 banițe – trăgeau în port și după ce grâul era verificat de un samsar, era descărcat în magazinele docurilor sau dus direct la vapor. Era cântărit, apoi un hamal - un munte de om - cu o pânză făcută glugă pe cap, lua sacul, îl puneu ușor pe umeri, dar altfel decât îl iau țărani și cobora cu o îndemănare pe care numai experiența îndelungată ți-o dă spre cala vaporului. Cu o zvâcnitură scurtă din umăr sacul era aruncat pe o rampă și grâul dispărea cu foșnet muzical în câteva clipe prin sita rară.

În anii în care grâul nu avea preț bun, era păstrat un an-doi în docuri, era lopătat, vânturat, dat la ciur, aerisit, controlat să nu prindă umezeală. În anii secetoși, când grâul avea preț bun, era descărcat direct în magazinele vapoarelor. Acestea, dacă veneau din zona europeană a Mediteranei, aduceau ca lest tuf vulcanic pentru pavajele Brăilei și la plecare, lua grâu. Și azi, la Brăila, mai sunt fragmente de trotuare din această piatră de culoare neagră-cenușie, lustruită de vreme.

Cei care veneau din Bărăgan trăgeau cu căruța cu saci mai degrabă în Oborul Brăilei.

Întâlnirea unui țaran care vine să vândă grâu cu un samsar sau misit angajat de vreun antreprenor să-i cumpere grâul nu era una oarecare, ci una cu ritual aparte.

... Dacă era timp bun, pleca de acasă cu căruța plină încă de seara sau după amiază, astfel încât în zori, după o noapte în pustietățile Bărăganului, să fie în Obor, să prindă un loc mai bun. Dacă drumurile erau rele, pleca dimineața, ajungea seara, dormeau pe saci, cu rândul, când el, când nevasta sau copilul. Adesea făcea focul și mai stătea cu alții la povești sub pânza de stele a Brăilei.

Când se lumina de ziuă, lua biciul pe mână și cu pălăria dată puțin pe ceafă, făcea un tur al Oborului, interesându-se de preț. Se mai întâlnea cu vreun leat cu care făcuse armata sau vreo concentrare, își mai făcea în gând socoteli, cam cât să ceară, cât era dispus să mai lase la preț.

Ceva mai târziu sosea și samsarul, singur sau însoțit de un ins care nota ceva. Era același ca și anul trecut, dar parcă nici nu se cunoșteau. După ce întreba câți saci are, cerea să-i desfacă gura unui sac. Băga mâna, prefira grâul, îl pipăia, lua două-trei boabe între dinți, le mesteca ușor. Băga mâna mai adânc, scotea și de acolo boabe, le freca în palmă. Întreba dacă grâul e vânturat. Mirosea scurt sacul, ca vulpile, să nu fie grâul mucegăit.

- *Vă știu eu!* adăuga fără motiv, ca și când s-ar fi întâlnit hoțul cu prostul. Cereea să vadă un sac mai ascuns, de lângă loitra căruței. Lovindu-și palmele ca două talgere oferea un preț și înfiea privirile în ochii țaranului. Acesta, legând sacul, după câteva clipe, spunea cu nod în gât: - *Nu-i plătit!*. - *O să mă rogi!*, striga samsarul îndreptându-se către altă căruță.

Era un joc al vicleniilor. Adesea, la vicleniile samsarului, țaranul născocise viclenii și mai mari.

După un ceas și ceva samsarul revenea și întreba: - *Ei, te-ai mai gândit?*.

- *Rămâne cum am spus: Nu e plătit!*, spunea țaranul.

Mai discutau pe șoptite, samsarul mai adăuga ceva, țaranul mai lăsa de la el și în cele din urmă băteau palma. - *Gata, pe cântar!* spunea samsarul. Cântăreau, făceau socotelile, descărcau în magazine. Plata se făcea pe loc.

Țaranul primea niște hârtii și banii pe care-i pune bine, în buzunarul cusut de nevastă în betelia pantalonilor, la loc sigur.

Mulțumea lui Dumnezeu că i-a mers bine, ieșea cu căruța spre poarta Oborului, căuta loc ferit și umbros, lăsa copilul la căruță și pleca să târguiască ceva prin dughenele de pe lângă piață: ceva pânzeturi, vreo unealtă, sticle de lampă, străchini de lut, vreun briceag în formă de pește sau vreun fluier pentru cel mic, turtă dulce și alte mărunțișuri.

Ca în fiecare an, sacul de grâu fusese muncit din greu. Îl secerase cu familia și câteva neamuri. Îl treierase pe arie, cu tăvălugul cu caii, apoi numai cu copitele cailor. La urmă adunase paie și le mai bătuse odată cu îmblăcitul, să nu rămână bob nescuturat. Îl vânturase, îl ținuse la soare, în strat subțire, până când boabele, frecate în palmă, sunau ca măregele.

Câțiva saci pusese în pod. Să fie pâine până la vară. Măcinase de curând un sac, să facă nevasta pâine din grâu nou. Au copt pâinea în cuptorul din curte. Un ceas au umblat toți prin curte amețiți de mirosul pâinii noi coapte. Au mâncat în liniște, încet, ca într-o cuminecare.

Se gândea că bobul de grâu crește greu. De când îl pui în pământ până-l vezi în sac, înmulțit, trec nouă luni. Cât pentru un copil!

Sursă: Colecțiile Bibliotecii Județene Panait Istrati Brăila

Arase devreme și semănase cu poala, rar – știa din bătrâni: *rarul umple carul!* – și a ieșit să-l mai vadă în aprilie. Își zisese, privind verdele crud: - *Dacă se ascunde cioara-n grâu de Sfântul Gheorghe, mâncăm pâine.*

Acum părea mulțumit, oarecum scăpat de o mare grijă. Tăcea. Gândul că a avut un an bun se umfla ca o pânză de corabie... Alături, femeia, cu broboada trasă peste gură, tăcea și ea...

...Acesta ar putea fi *povestea – pattern*, care rezumă istoria *sacului de grâu* la Brăila. Ea trebuie multiplicată în mii de situații oarecum asemănătoare. Dacă citești statisticile – azi la îndemâna oricui – te înfiori când afli că în portul Brăilei se încărcă anual cam o mie de vapoare cu cereale, mai ales grâu.

O administrație aplecată spre această realitate esențială a Brăilei ar trebui să ridice în port, alături de statuia hamalului – acest Hercule plebeu – *monumentul sacului de grâu*.

Niciodată un oraș nu a datorat atât de mult unui produs pentru care nu a făcut decât faptul că i-a asigurat plecarea în lume, peste mări și țări, în Orient, în sudul Franței sau Italiei, în porturile britanice, trecând prin portul său ca nisipul prin gâtul unei clepsidre...

Viorel COMAN

Brăileancă celebră pe marile scene ale lumii

Sursă: Revista Brăila Chirei
- Armanda Filipine

Do a m n ă
Elena Du-
mitrescu Nentwig,
cum era Brăila în
vremea copilăriei și
adolescenței dum-
nevoastră? Care
sunt amintirile ce
vă leagă de orașul
natal?

Brăila copilăriei mele este legată de perioada postbelică. Eu sunt născută în plin război, cu frică de tranșeele înghețate, cu tatăl pe front. Trăiam în cartierul muncitoresc *Atârnați*, alături de șantierul naval, o vecinătate primejdioasă deoarece era o țintă pentru avioanele care treceau direct peste tranșeele pe care bunicul le săpase în grădina noastră. Mi-amintesc de un avion căzut pe strada *Sfântul Constantin*, de focul care a mistuit moara *Violatos*, de unde oamenii au luat sacii cu făină îngălbenită de fum pentru a potoli foametea permanentă, pâinea fiind un lux. Prima pâine albă de după război, povestea mama, eu o luasem drept cozonac. Câțiva dintre tații copiilor de pe strada noastră nu s-au mai întors din război, vase pe Dunăre scufundate din cauza minelor care rămăseseră în fluviu, tifosul, boala care secera în rândurile populației, groaznica ocupație rusească, de care se temea orașul întreg, în special femeile tinere...

Acestea sunt primele amintiri pe care le-a înregistrat creierul meu de copil. Dar am și amintiri frumoase: joaca pe strada *Fortunei*, pe care vecinii noștri o demitizaseră în strada *Furtunii*, o prietenă care trăiește aproape de Berlin și pe care o cunosc de când sunt pe lume, o fată al cărei tată nu s-a mai întors din război, Peta, copil bun care a studiat totuși și a ajuns farmacistă... Ne jucam în praf sau în curțile cu garduri dărăpănate *de-a prinselea*, *telefonul fără fir*, *statui*, *de-a ascunselea* și făceam serbări în mijlocul străzii pline de praful moale unde

făceam și focuri de tabără ca să cântăm și să dansăm pentru părinții noștri. Pe strada noastră se rătăcea rar un camion, doar cirezile de vaci pe care le mânau băieții lui Torcică de la capătul străzii. Părinții stăteau cu scăunelele la poartă ca să ne admire. Toți își băteau copiii pentru orice fleac, chiar noi, copiii mahalalei, ne *ciomăgeam* între noi. Supărarea ne trecea repede, pentru că sărăcia ne făcea și solidari.

Crescând, după ce tata s-a întors din război, mi-amintesc de eforturile pe care le făcea ca să trecem criza primilor ani de după război. Ziua la fabrică și noaptea chitarist la restaurantul *Zangaropol* cu diseuză și mici amețitor de binemiositori. Mama mea, în felul ei genială, reușea să facă cu banii puțini pe care îi câștiga tatăl meu adevărate minuni. Duminicile acasă, când aveam carne la masă și când tata lua chitara în mână, iar eu cântam cu el *Sălbatică-i stepa baicală* și *Patamu, patamu șto mâ pilotă* sunt amintiri scumpe sufletului meu. Aveam cinci ani poate. Cultura rusă era favorizată de guvern. La grădinița de pe *Călărași* am cântat și am dansat prima dată în public. Doamna Zica a lăudat prima oară talentul meu. Noi mergeam pe sub teii stufoși care erau amprenta primară a orașului nostru dunărean, pe jos, în fiecare zi. Mașini erau puține, numai tramvaiele ar fi putut fi un pericol. Orașul era pavat cu plăci mari de bazalt albăstrui, pe care vara mergeam cu picioarele goale, ca să nu uzăm pantofii. Prima amintire politică pe care o am a fost plecarea regelui Mihai. *Vai de noi*, spuneau femeile pe ascuns când stăteau la coadă la pâine, la carne, la gaz și la lemne. Coada în fața magazinelor a făcut parte din peisajul românesc până a murit Ceaușescu. A doua a fost moartea lui Stalin de care era legată speranța eliberării de sub ocupație. Bucuria mocnită a românilor pentru acest deces, deși bine păzită, nu ne-a rămas ascunsă nici nouă, copiilor.

Școala îmi plăcea. Acasă nu era prea multă veselie. Nu-mi pica greu să învăț și unele prietenii de atunci le cultiv în continuare. Pe Mara, Rodica și pe colega mea de bancă, Fânica, le întâlnesc cu

mare dragoste și astăzi, când mă aflu la Brăila. Școlile erau excelente. Profesorii școliți înainte de război erau conștienți de misiunea lor, severi, dar profesioniști. Pe unii îi iubeam, pe alții îi detestam. Pe unii îi blestemam, pe alții îi ridicam în slăvi. Eleganta și frumoasa d-nă Paulescu, dra. Hinckes, profesoara de istorie, o *Walkirie* cu mult umor și bonomie, d-nle Penescu, Petride și Mircescu erau vedete în corpul didactic. Liceul din Brăila, unde mi-am urmat școala timp de 11 ani, a contribuit la formarea mea, ajutându-mă să ajung ceea ce sunt astăzi. Când trec pe lângă bulevardul *Carol*, sufletul meu se înclină cu respect și recunoștință în fața fațadelor cu ferestre mari în spatele cărora se află amintirile mele de școlăriță și copil sărac, dar cu o minte isteată. Comuniștii ne controlau în orele de clasă, în timpul liber cu activitățile de la casa de pionieri unde propaganda în slujba dogmei nu era pierdută din vedere, dar unde ne puteam totuși descoperi și dezvolta talentele. Lica Paulescu, Eliza Dohatcu, profesorul de vioară Oprea de la Școala Populară de Artă, unde am studiat un an până am reușit la Conservator, m-au descoperit, m-au încurajat și mi-au deschis drumul artei, pe care mă aflu în continuare. Arta este destinul meu și Brăila este în toate un început. Am studiat numai cu bursă. Așa mi-am făcut și studiile la Conservatorul din București, unde profesori ca Hero Lupescu, Valentin Teodorian, Arta Florescu, brăileanul Petre Ștefănescu Goangă, Magda Ianculescu, d-l profesor Penescu, erau nu numai niște cântăreți de valoare internațională, dar și niște pedagogi *jos pălăria*.

Ar fi atâtea de povestit despre copilăria și adolescența mea. Toată tinerețea m-a acompaniat aprecierea că Brăila este port mare și o urbe interesantă, iar fetele din Brăila sunt cele mai frumoase din România. Poate este adevărat, poate nu, dar noi purtam originea brăileană ca pe un blazon de noblețe. Lista numelor faimoase ale marilor brăileni neacceptați de dictatură am aflat-o foarte târziu. Elitele erau detestate de nomenclatură. Brăila a făcut cultură și mă bucur că încă mai are oameni excepționali care fac să se vorbească despre orașul meu natal.

Puteți prezenta în câteva cuvinte cariera dumneavoastră pe scenele lirice?

Drumul meu artistic a început tot la Brăila. Aici am făcut marea descoperire a vieții mele

– muzica clasică. Niciodată nu mi-am stabilit un țel în carieră. De la început am dorit numai să fac artă. Nu există ceva mai minunat decât o scenă pe care să cânti. O partitură pe care o am în mână este o aventură, un tărâm pe care trebuie să-l cucerești. Muzica este infinită. Codul depus pe un portativ de un compozitor este începutul căutărilor. Nu există muzică proastă, ci numai o interpretare minoră. Muzica mi-a dat cele mai mari satisfacții, pentru că mi-a scurtat drumul din cartierul unde m-am născut către Olimp. Greutățile pe care le-am întâmpinat au fost politice, dar muzica a fost salvarea mea, m-a ferit de obișnuit, de mediocritate, de rutină. Prin profesia mea am cunoscut artiști care merită tot respectul, mari muzicieni, pe care mi i-am făcut prieteni, complici în jocul infinit al artei, dar și alte personalități din afara teatrului. Am avut mult noroc, în primul rând cu ce mi-au dat părinții mei, în special tatăl meu - un autodidact, dar un muzician pasionat, cu profesorii mei, care m-au învățat nu numai note și tonuri, ci mi-au dat ștafeta pasiunii pentru artă, am avut noroc cu soțul meu Franz Ferdinand Nentwig, coleg cu care am fost deseori împreună pe scenă, un mare artist și un om de o vastă cultură cu care m-am aflat în dialog continuu despre artă până la tragica despărțire de el. Dar cel mai mare noroc l-am avut că, în Europa, mi s-au dat mari șanse să arăt ce pot și asta pentru că știam că ceea ce mi se cerea puteam cu adevărat.

Nu vreau să uit teatrele în care am cântat. În primul rând Opera din Iași, unde am căpătat siguranță în profesie și unde am învățat că teatrul nu este un club unde îmi găsesc prieteni, ci este numai locul meu de muncă. Au fost poate cei mai grei ani de teatru, dar au meritat toți să-i păstrez în amintirile mele și nu am dreptul să-i ignor. Fără anii de la Iași nu aș fi reușit atât de rapid să ajung o stea pe scenele germane. Am avut și șansa să mi se ofere două opere pentru care nu se găsise până la apariția mea în Vest nimeni care să le poată cânta: rolul privighetoarei din opera postmodernă *Păsările* de Braunfels și *Elegie pentru tineri îndrăgostiți* a celui mai mare compozitor contemporan german Hanz Werner Henze în care rolul Hildei Mack era cu un semiton mai sus decât *Regina Noptii* din *Flautul fermecat* de Mozart, rol greu, muzică cu mari, mari pretenții.

În primul an am cântat de 114 ori *Regina Noptii* în 24 de teatre germane. Cântam la Düsseldorf,

Stuttgart, Kassel, Hannover, Hamburg, dar și la München, cea mai mare metropolă culturală germană, în cea mai importantă Operă a acestei țări. Am avut șansa să lucrez cu mari regizori: sir Peter Ustinov, Jean-Pierre Ponelle, H. Reinhardt, Friedrich, prof. Everding, prof. Mayer Hanno, prof. Günter Roth și mulți alții.

În orașe precum Zürich, Basel, Bern, Salzburg, Bordeaux, Nice, Rouen, Catania am cântat ca invitată alături de marea Monserat Caballe și Giuseppe Tadei, Sardinierri și compatriotul meu Ion Piso. Cu parteneri ca Giacomo Aragall, Anelise Rotenberger, Curt Moll, Lucia Popp, Ion Buzea, am cântat în Europa, în Bratislava, Varșovia, Madrid, Karlsruhe, Essen, Mannheim, Bremen, Antwerpen, Bruxelles, dar și în Tel Aviv, acestea fiind o parte dintre multele orașe în care eu, româncă din Brăila, sărbătoream succes după succes. Ziarele de specialitate răsplăteau aparițiile mele cu cele mai măgulitoare elogii. O casă de discuri mi-a oferit un contract cu toate operele lui Friedrich Händel.

Operele pe care le cântam erau capodopere râvnite de orice soprană: *La Traviata* și *Gilda* în *Rigoletto* de Verdi, *Lucia de Lamermour* de Donizetti, *Constanze* în *Răpirea din Serai* de Mozart, *Fiaker Mili* în *Arabella* de Richard Strauss, *Martha* de Flotow, *Musette* în *La boheme* de Puccini, *Rosina* în *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, opere în primă audiție, de asemenea seri de lieduri și oratoriu. Cea mai mare parte dintre onorariile mele se ducea la statul român. Cu toate acestea, în 1976, venind la Iași pentru două spectacole de gală, Securitatea mi-a retras pașaportul și un an și jumătate am rămas în țară urmărită, interogată, fără niciun motiv. A fost cea mai mare lovitură suferită în cariera mea. Dar cu sprijinul surorii și al cumnatului meu, cu ajutorul Ambasadei Germane și a celui care trebuia să-mi devină soț, am reușit să mă reîntorc în țara care mi-a oferit de la început cele mai mari șanse. Teatrul din Hannover m-a reprimit imediat. Am continuat să cânt opere importante cum sunt *Madam Butterfly* și *Manon Lescaut* de Puccini, *Leonora* în *La forza del destino*, *Dona Ana* în *Don Giovanni* și *Fiordiligi* în *Così fan tutte* de Mozart. Cel mai important rol însă, cu cea mai grea muzică, rolul cel mai complet din cariera mea a fost *Salome* de Richard Strauss. Longevitatea și complexitatea rolului, prin muzica extrem de grea și super emoțională, un rol care cere o

acțiune actoricească enormă și în care dansul celor șapte vâlvuri cere o performanță coregrafică în plus din partea interpretei acestui rol. *Salome* m-a pus în fața unei capodopere a doi giganți ai culturii europene - compozitorul Richard Strauss și scriitorul Oscar Wilde. Textele și muzica merg mână în mână într-o compoziție unică. Sunt mândră să scriu că am interpretat acest rol și la Statsoper, în Berlin, într-o înscenare a lui Willand Wagner. Cu mulți ani în urmă cântase acest rol la Berlin celebra Maria Cebotari, o altă româncă cu care am fost deseori comparată.

Pentru că soțul meu era luni de zile la New York, la *Metropolitan Opera*, San Francisco, Boston, eu m-am oprit din cântat, ocupându-mă de tineri cântăreți din întreaga lume, care aveau nevoie de îndrumările mele. Nenumărate Masterklass, regie de spectacole, au făcut ca legătura mea cu arta cântului să continue. Acum doi ani am făcut cu o echipă de tineri portughezi în teatrul *Trinidad Opera Così fan tutte* - canto, decor, costume și regie au fost în mâna mea. Ce mare succes și ce plăcere munca cu tinerii portughezi! Era după moartea lui Franz Ferdinand. Cum am scris la început, am avut așa de mult noroc în viața mea de artistă. Chiar și pentru că i-am uitat pe cei care mi-au făcut atâta rău!

Cum ați ajuns de la cântec la literatură? Vedeți aceasta ca pe o paralelă, ca pe un refugiu?

Sursă: Colecția personală a Elenei Dumitrescu Nentwig

Se știe că un artist are mai multe talente. De fapt scrisul a fost prima iubire. Nu am părăsit niciodată această pasiune. Tot timpul, paralel, am scris povestiri, am scris și tradus basme românești, romane, poezii, piese de teatru, chiar și o carte de bucate. Înainte de moartea soțului meu scriam în germană și traduceam apoi în română. Acum scriu mai întâi în română, pentru că legătura mea cu România a devenit foarte intensă. Faptul că am început să public, o datorez unor oameni luminați care au insistat să deschid sertarele cu cele scrise și să mă arunc într-o aventură atipică pentru o persoană de vârsta mea. În fruntea tuturor este d-na consilier de la Ambasada Română de la Lisabona, Mihaela Crăciun. Acum mă aflu cu cele două piese de teatru, tipărite la Editura Muzeului din Brăila, la a șaptea publicație. Mihaela m-a ajutat să mă apropiu din nou de România. Prin fostul ambasador din Portugalia, d-l Vasile Popovici, care împreună cu distinsa lui soție mi-au devenit prieteni prețioși, eu și soțul meu am început să frecventăm acțiunile Ambasadei, bucurându-ne de atenția reprezentanților țării mele. Lansările de carte, criticile favorabile, distincția de la Dublin, *Cartea anului 2001*, oferită de revista *ITACA* pentru scriitorii din diaspora, precum și faptul că mă aflu printre cei o sută de români care trăiesc în străinătate, decorați cu ocazia Centenarului mă motivează să scriu în continuare, să iau parte la afirmarea culturii românești în Europa. De aceea scrisul nu este un refugiu, este o reafirmare și o continuare a unei vieți creative. Lansările de la Brăila sunt cele mai călduroase, prin aportul familiei mele, familiei Pascu, distinsei mele prietene, Veronica Dobrin și al Muzeului de Istorie unde d-l profesor academician Ionel Căndea, d-l Viorel Mortu și Valentin Popa, sunt oamenii care mă ajută entuziaști pentru reușita lor. Într-un cadru elitar ca acesta, revenirea mea a devenit o chestiune de inimă, iar publicul brăilean mă primește de fiecare dată, ca pe cineva care nu a plecat niciodată de pe malul Dunării.

Nu este întâmplător că primul meu roman *Naufragații din Brăila* vorbește despre orașul meu natal. De asemenea, cartea de povești pentru copii mi-a adus multă fericire. Întâlnirile cu copiii

din Sibiu, Negrești, de la Școala Germană din București și Școala Română din Lisabona au fost o încântare. De neuitat a fost întâlnirea cu copiii din Brăila, la bibliotecă. D-l profesor Viorel Mortu mi-a făcut favoarea să mă invite cu cărțile mele la liceul unde am învățat. A fost o întâlnire emoționantă cu elevii, să merg pe culoarele și în clasele acestei prestigioase instituții și să reflectez că și cu mine se poate mândri liceul de aici. Da, sunt o norocoasă!

Cum vedeți reîntoarcerea pe plaiurile natale?

Nu putem vorbi de o reîntoarcere, pentru că eu, cu toate vitregiile politice, nu am părăsit niciodată România. Legăturile mele cu familia și cu prietenii de aici, au fost strânse și de cea mai înaltă calitate. Nu am cerut azil politic, nu am renunțat la cetățenie. E adevărat că manifestarea mea publică în România era redusă la zero. Asta nu a schimbat niciodată sentimentele pentru țara mea, respectul pentru oamenii de valoare care au rămas intacti în timpuri așa de grele, iubirea pentru folclorul, mănăstirile, cultura și peisajele unice ale României. Eu sunt o europeană care nu a conținut niciun moment să fie româncă. Germania este patria mea spirituală, România este țara mea natală, a inimii, a emoției de unde vin talentul și formarea mea. Soțul meu iubea România, Brăila, pentru că sufletul lui de artist a fost capabil să selecteze miezul bun al țării mele. Deși el era catolic, am fost cununați în România ortodox, am ajutat mulți oameni la necaz și am păstrat legătura cu artiști români, dezvoltând o afecțiune de nedestămat. Revenirea mea frecventă în Brăila este o normalitate, de aceea am hotărât să-mi public și cărțile aici.

Soțul meu a avut două expoziții în Brăila și interesul meu pentru ceea ce se întâmplă în acest oraș este vital. Mă bucur de Concursul *Hariclea Darclée*, care are loc aici. Mi-ar fi plăcut să fie un concurs ca acesta când eram și eu studentă. Da, sunt și rămân o mândră brăileancă, chiar dacă prin biografia mea sunt și o europeană convinsă!

A consemnat Dragoș Adrian NEAGU

Cu Dunărea în brațe

I
De câte ori alerg cu Dunărea în brațe
mi-e teamă să n-o pierd
să nu-i rup malurile
de care țin cu dinții
știu, într-o zi, poate se va-ntâmpla
așa, malurile vor ceda
dinții mei vor rugini
atunci vapoarele, peștii, înecații
vor ieși din ape
să circule în libertate prin orașul
ca aurul vechi
unde cele mai frumoase femei
se sinucid mereu din dragoste...

II
De câte ori alerg cu Dunărea în brațe
mi-e teamă să nu te arăți
la cap de pod, zâmbitor
cu pălăria ta albă și un năvod
încercând să mi-o smulgi de la piept
să o duci dincolo de munții de stele
dinspre ele deseori se aud
chemări languroase, cântece de petrecere
ar fi mai simplu să o strâng în pumn
ori s-o ascund în buzunarul inimii
unde n-ai avea curaj să ți-tești
fiindcă e chiar inima ta.

III
De câte ori duc Dunărea de mână
pe străzile înguste, prin canale
simt lama unui cuțit
în plămânii mei de zorele albastre
poate e doar privirea ta
chemată de razele umbrei mele, de literele
unei iubiri secrete, aici unde
noaptele sunt cu adevărat nopți

nu le poți păcăli, nu le poți plăti
să te ajute să ieși la mal,
să intri în hotelul elegant, pe terasa lui
să dansezi până la epuizare
cu fantoma ieșind din zidul abia vărut
ea te înjunghie la final, din răzbunare
că ai sosit prea târziu...

IV
Dunărea agonizează
lângă un pește mare, bătrân
în burta lui se răsfăță orașul orgiilor
greu de prada corăbiilor scufundate
noaptea îi dau târcoale, cu un cuțit între dinți
îngeri travestiți în scafandri
în zori, descoperim
câte unul pe țărm, cu ochii deschiși
întotdeauna seamănă cu cineva din familie.

V
Aici neînțelesul e bun de patrimoniu
încât nu are rost să întrebi
cine bate cu ciocanul
în adâncul orașului secular
din când în când
apare câte o mână, se ițește un cap
de sub dalele unei case memoriale
i-am pus odată pe talgerul frunții
o inimă găsită pe bulevard
cu pajura în sus
s-au scuturat pereții de flori de salcâm – semn
că știe ce-i amintirea...

VI
Dunărea vine din piscurile cerului
coboară treaptă cu treaptă
calmă și maiestuoasă
e viața...
se uită la mine cu ochi strălucitori
în culorile inventate de ea
mă cheamă, îmi alungă teama
cu brațele ei limpezi și dulci
cu pești argintii, rubinii
ce lasă în urmă șiruri de icre
sferice, mici planete
unele sunt sparte între dinți
pe altele vom locui ascultând povești
în curgerea ei, Dunărea a inventat timpul
altfel, am fi trăit ca nebunii, la nesfârșit...

Victoria MILESCU

Poezii

1

Pretutindeni domnește o toropeală generală.
istoria doarme. găfăie. duce în poală

sfârșitul inexorabil. duce praful pe copitele zilei,
al unui pământ mai rodnic. tu cântă în strună prășilei

de lume nouă. pretutindeni sar în ochi semnele
sfârșitului. cine, și în ce istorie, consemne-le?

ești tu în stare, Doamne? ești dumnezeul așteptat?
sau ești doar un satir
alergător după nimfele erei? sau ești doar delir?

sfârșim istoria. epuizăm idoli și zei peste zei.
vom fi în stare să inventăm alții în loc?
pentru ei
și pentru tine șezui la căpătâiul istoriei
și acolo plânsei

2

te-ai săturat până peste cap de creația veche.
ți-ai dat seama că este impostură. că este făcută
după ureche.

vrei să faci noul cer și noul pământ?
ești depășit, ești reacționar, totuși te cânt

și-ți țin hangul.
cuvintele m-ar vrea de partea lor și-mi dau ștreangul,

cuvântul se face înger și deschide drumuri abisului.
mă arunc să beau sfântul sânge. proscrisului

care sunt să-i dau viață. cu toate că s-ar putea să nu fii
decât corul unei divine tragedii
aduse pe sub mână, traficată, din marile sofii

3

în fine, scârbit de lumină iau calea spre norduri,
iau calea atacurilor necruțătoare de corduri,

descopăr fața neagră a lumii și descopăr noaptea,
pe cea adevărată, pe cea din ziua a șaptea,

creația ta este ținută în viață de ură, îți spun,
duci degetul la tâmplă, îngâni: ești nebun,

întuneric ai pus la originea lucrurilor, încerc.
puneți-l în cămașa de forță pe regele Ciuperc,

poruncești argaților din cer și din iad,
ei te ascultă orbește. dintr-un cer retrograd

te pândesc fulgere,
te rog, deschide-i ochii acestui zeu orbit de sine,
domnule îngere!

scârbit de lume iau calea de pe urmă. ultima cale.
îți fac pe plac. te părăsesc, adio, frate. fatale

întâmplări stau suspendate deasupra capului mării tale,
mai bine m-ai însoți în lumi normale și sardanapale

4

un suflet cu aripi frânte se pregătește să coboare
în trupul ce sunt. fără moarte să nu fie oare întrupare?

întreb un creator. el tace. dansează furibund
și pentru totdeauna.
spun: fără ritmuri îndrăcite să nu fie istorie? luna

cum să existe în lipsa istoriei?
Dumnezeu tace. victoriei

din Samotrache îi cad aripi. sufletul, al nu știu cui
se întrupează în mine. exist. urlu:
pe mâna cui m-ai dat? pe mâna cui încăpuai?

5

profeți abulici, schimnici palizi ies din mahalaua
sufletului. bat pe rând și cu plăcere dairaua

secunde trecătoare. haiduci
veniți de peste mări și țări în papuci

te așteaptă la colțul uliței. spun ceva de Mesia,
că trebuie să ajungă. lumea-i definitiv vinovată.
orgia

Luceafărul literar și artistic

sfârșitului de lume va să se întâmple acum.
cu foc de pucioasă și fum...

ies din visul străvechi al dreptății. am văzut
cu ochii mei cum deodată și neîntrecut

își ia zborul sfârșitul.
am orbit de vedere. în dreptul scaunului de domnie
strălucește schimonositul

chip al fiarei. în picioare este chipul fiarei.
strig: domnule, ești de parcă n-ai fi, dezbară-i

de obiceiuri, de teama că nu vii decât la final și decât
când suntem pe moarte și cu nodul de lacrimi în gât

6

rătăcesc dreapta cale. nu știu unde mă aflu, nu știu.
de jur împrejur cineva, poate hai-hui și chefliu,

mă strigă pe numele rătăcirii. pe mine mă cheamă?
spune: mergi înainte, n-ai teamă

teamă să-i fie dumnezeului care te are în pază,
steaua care-ți luminează drumul, care delirează

raze cu duiumul. și pentru ce? pentru o lume alcoolică?
învață să trăiești doar din mândrie ironică.

doar la îndemnul lui să trăim de azi pe mâine, pe ieri,
la îndemnul stăpânului negru din inima lui nicăieri

7

am crezut multă vreme că sunt chip și asemănare,
că sunt egalul.
cu brutalitate m-au trezit din visare cerul și valul.

pluteam în marea secundelor.
am trăit o vreme printre băștinașii muribundelor.

a venit zeu din trib depărtat. mi-a pus oglinda în față.
mi-a spus: asta ești: imagine și umbră. răsfață

imaginea a ce vei fi după trecere. după.
în rai vei găsi tot idei agonizând și fericite. rupă

Dumnezeu oglinzile. șteargă el iluzii și umbre.
rămân praf în urmă - paradisuri goale și sumbre

8

port în suflet îndoiala. n-o să am parte de lumea aceasta,
nici de cealaltă.
port o parte din ea în condei. altă parte în daltă.

voi ciopli în marmură albă margini de iad.
voi cădea în păcatul trufiei. din trufie iar cad

în înaltul corupt
al cerului de dedesubt.
soare negru.

un tăciune stins și funebru.

ce mă sfătuiești? ce să aleg?
ce lume? ce iad? ce rai? în ce să mă întrupez? ce strateg

să-mi caut ca să mă îndrume?
unde să găsesc cealaltă, a noastră, bezmetică lume?

9

te părăsesc în culmea bucuriei de a muri.
permanența neîmplinirii și extazului te paște.
jonglerii

cresc pe trunchiul credinței. te pizmuiesc.
totuși rămân în cerul tău. nebunesc

gând mă îndeamnă să iau de la capăt Creația.
să te las
de rușine în fața morților și fără glas

să fie ei sfinții creației mele. fără har de minuni,
fără limbă să fiu și să-ți strig spurcăciuni,

cu picioarele goale pe jaruri și să urlu fericire
din nenorocirea de a te fi cunoscut înainte
și după prigonire...

te părăsesc, am inima grea. te las să mori singur.
voi găsi o lume printre pânze de paingii, te asigur

10

și nu ne duce pe noi în ispită.
doar floarea care cade este desăvârșită.

doar viața mea care curge la vale, numai la vale,
este copia perfectă a aurorei tale,

doar ora ce face spânzurătoare din fiecă secundă
este adevărată. doar ea este fecundă.

și nu ne duce pe noi, demone, nu ne duce-n ispită.
viața asta o plătim cu o moarte, ah, fericită

**(Poezii din volumul pregătit pentru tipar
Amfetamine, cruzime și stupoare la izvoarele
sângelui)**

Constantin GHERGHINOIU

Jertfa

Și când am ajuns în zarea Brăilei,
la Istru,
vădul mărețelor ape,
în buza hipnoticei câmpii,
starostele Blană,
Urișul,
zis Ursul,
a cerut să aruncăm în sulii
pe cel brav dintre noi -
să-i mulțumim lui Zamolxe.

Și s-a urnit sfadă –
că unii doreau,
ci alții refuzau o astfel de jertfă.
Și gata-gata să pornească război între frați.

Atunci, am întins mâna,
am prins gheara păsării de pe cracă
și...hart!,
am pus-o starostelui în față,
zicând:
Iată jertfa!

Și cu toții o au primit,
iar din cer picura preste noi
sânge de zburătoare.

Și în tăcere ne-am închinat.

(Din ciclul *Baladele spălătoarelor de lână*,
în trilogia *Comedia Valahă*, vol. 2, în curs de
apariție)

Nicolae Grigore MĂRĂȘANU

80 DE ZILE CU JULES VERNE

Ne-am schimbat cu anii
Ce-au trecut ca vântul;
Astăzi doar țăranii
Ocolesc pământul.

NERVI DE PRIMĂVARĂ

Ceață, oasele se-nmoaie,
Prin băltoace zburdă mieii,
Astenie, zloată, ploaie,
Mult noroi, ziua femeii!

ROMANUL

Ca o mostră de cinism
Clar, pervers și agresiv
E, de fapt, un aforism
Scris de-un mare guraliv.

POETUL

Într-o vreme când, nemernic,
Fierb nevoile sincron
E un rege preaputernic
Ce ne scrie... de pe tron.

SCRIITOR RATAT

Inspirația-i lipsește,
Scrie prost și prea vulgar
Și aceasta dovedește
Cum că Pegasu-i măgar.

DESTIN LITERAR

Tragedii ar vrea să scrie,
Stilu-i serios și trist
Dar, cu-așa ortografie
Va ajunge... umorist.

SCRIITORUL ȘI POLITICA

Prea sigur de succes,
Normal prin alte părți,
El nu a fost ales
Căci nu era în cărți.

Mihai FRUNZĂ

Haiducul Dunării

I

Un gânsac, doi gânsaci

Croindu-și norocul din timpuri străvechi, *Stăncuța* era sat cuprins, așezat la mijlocul distanței dintre *Ecuador* și *Polul Nord*, în dreptul *Insulei Mici a Brăilei*¹, raiul hoților și haiducilor de la *Dunăre*, tărâm de vis și de poveste.

Gârla dădea putere și veselie, belșug ori prăpăd la inundații, hrănea oameni și dobitoace, purta cântece și legende, însemna viață și moarte pentru toți trăitorii de pe malurile ei.

Și cum să nu fie veselie în sat, când peștele mușca la cârlig, păsări astupau văzduhul, crângul da lemne și vânat, târlele erau îmbulzite de oi, în arii plesneau spicele, muierile grijeau fuiorele, flăcăii țineau horele și fetele dorurile?

Dar, cum *omul e încălecat de vremi*, *Primul Război Mondial* adusesese jale și durere prin robia turcilor, nemților și bulgarilor. Și, până să-și ridice viața în pace și trai tihnit, urgia hitleristă îl tăvălise încă o dată.

Localnicii, înțelepți, știind cât rău poate face neamțul, se ascundeau în case, fereau drumul vârzarilor, evitau să se pună rău cu noii *aliați*.

Singurul care se pusese curmeziș era *Nițică*, mezinul *Bulgăroaicei*², un mic partizan³ care le mâncase nemților ficații. De la soldat la comandant, nu iertase pe nimeni cu farsele sale, așa cum nu iertase nici pe popă, învățător, pescari, țigani, bețivi, ciobani, circari, țățici ori proprii părinți.

Oficial, nemții erau aliați, dar se încartiruiseră în sat și se purtau ca ocupanți. După îndelungi bătălii, între *Nițică* și nemți se instaurase un armistițiu suspect și fragil.

Venise un nou comandant, orășean educat

cu guvernantă, sas din Sibiu. Impunând subordonaților tratament corect față de săteni și plată pentru orătăniile rechiziționate, suspendase bătaia și pedepsele nejustificate. Faptul că vorbea românește îl sălta în ochii țăranilor. Vorbea puțin, cu miez și se făcuse plăcut tuturor.

Fiul *Bulgăroaicei* căpătase o atenție aparte. Nemții îl plimbau pe Niță cu avionul pe islazul satului, îl lăsau să caște gura când făceau reparații la motoare, îl aprovizionau cu râvnita *ciucalată*. Băiatul era înnebunit după avioane, având chemare pentru șurubăreală. Pe vârzari îi mai slăbise cu farsele și pocinoagele. *Părea că se înmuiase, cumpărat de inamic, dar el făcea jocurile și gândul lui nu-l știa nimerica.*

Pentru toată suflarea satului traiul devenise suportabil și, acum, nemții jubilai la farsele pe care năzdrăvanul le făcea consătenilor.

Noul comandant, colonelul *Klaus Weiss* lăsa să treacă două săptămâni, ca noile măsuri, mai prietenoase, să-și facă efectul, apoi veni în vizită la *Nițică*, aducându-i biscuiți, șerbet și ciocolată.

Era bărbat *nalt*, drept ca un catarg, slab, de gândeai c-o ține tot într-o vinere, cu dinți ascuțiți, păr sur și ochii albaștri. Când îl vedeai, te gândeai întâi la un lup tânăr. Soldații îi ziceau *Wolf Weiss*, adică *Lupul Alb*.

¹ În *Insula Mică a Brăilei* haiducul Terente avea mai multe sălașuri.

² *Bulgăroaica* – descântătoarea satului.

³ *Copilul Dunării* cuprinde farsele pe care *Nițică* le face nemților, învățătorului, preotului, pescarilor, negustorului, circarilor, țiganilor, fraților mai mari, propriilor părinți etc.

Puse cutia cu bunătați în brațele băiatului, apoi ceru să vorbească doar cu *Bulgăroaica*.

Băiatul ieși preocupat de *ciucalată*, dar, ajuns în drum, se întoarce cu fereală, pitindu-se sub geam:

- *Liebe Dobritz*, știu că ai mulți copii și nevoile sunt numeroase! Personal, voi avea grijă să nu vă lipsească nimic!

- Nimic nu-i gratis, măi *Herr Kommandant*! Pentru bunăvoința ta, ce trebuie să fac?

- Doar să ai grijă ca *Nitz* să nu-mi șicaneze soldații!

- Aha! Adică, cum ar veni, vreți să-l omor cu mâna mea, *Herr*? – se miră femeia.

- Oh! *Liebe Dobritz*! Ai mult umor! Vreau doar să găsești o *cale*! Trebuie să poți! Lumea zice că ești vrăjitoare!

- Stai jos! – porunci *Bulgăroaica*. Te cheamă *Klaus*, dar trăiești sub alt nume!

Bărbatul tresări:

- Îți stă în putere să vezi chiar așa departe?

Femeia continuă:

- Ești născut în noaptea de *Sân Petru*, la *Soborul Lupilor*.

- *Klaus* am fost botezat. – confirmă el. Dar, am fost bolnav în primele zile după naștere și m-au întors din morți schimbându-mi numele. Mi-au spus *Wolf*. Dar tu poți să-mi spui cum vrei!

*Pricolici*⁴... - gândi femeia. Apoi, cu voce tare:

- *Te-au dat în paza lupului*...

- Aproape am uitat numele de *Klaus*. Nu-mi mai zice nimeni așa! Acum sunt *Wolf*, desigur!

- Pune-ți o dorință, *Herr Wolf*!

Puse la foc un ibric din aramă cu apă și cafea.

Întinse o față de masă curată și scoase niște boabe de porumb din buzunarul șorțului. Le puse în pahar rotund, mai exact o ventuză, le descântă șoptit și le amestecă, aruncându-le pe masă în fața colonelului.

Îngână:

- *41 de bobi!*⁵ *41 de frați! Frați nepătați! Frați nelepădați! Frați descântați! Bine știți, bine ghiciți!*⁶ ...

⁴ Pricolici – duh rău, vârcolac, tricolici.

⁵ Descântec autentic, sursă orală.

⁶ *41 de bobi! 41 de frați! Frați nepătați! Frați nelepădați! Frați luminați! Frați descântați! Bine știți, bine ghiciți! Să fugiți, să vă învârtiți, să vă răsuciți, să vă rostogoliți, să cătați pe unde știți și soarta lui Wolf să-mi ghiciți! Așa cum s-a vrednicit*

Femeia se ridică, luă cafeaua de pe foc, o răsturnă într-o ceașcă bună, ținută pe poliță pentru musafiri, apoi așază bobii în grămjoare. După mai multe manevre, bobii erau câte unul ori câte doi, în nouă grupe pe trei linii.

Colonelul își sorbea cafeaua privind-o pe femeie cu interes. Terminând conținutul răsuci lent ceșcuța, rotind-o dibaci. O răsturnă pe farfurioară, semn că-i era familiar ghicitul în cafea. Se căută în buzunare, scoase o monedă și-o puse pe fundul ceșcuței.

Terminând cu bobii, *Bulgăroaica* îi spuse sec:

- *Nu!*

- Ce înseamnă *nu*? - întrebă colonelul livid.

- Ți-ai pus o dorință! Nu se va îndeplini!

- Ești descântătoare!... Oare este posibil? Chiar știi ce dorință mi-am pus?

- Bineînțeles! - spuse cu simplitate femeia, contrariindu-l pe bărbat. Ți-ai pus dorința să pleci viu din sat la sfârșitul misiunii.

Bărbatul rămase fără glas.

Bulgăroaica întoarse ceașca. Se răcise. O studie, îngustă ochii, scutură din cap, apoi îi zâmbi:

- Hm... *Păun*! Zațu' nu minte! Ești tare mândru, măi *Herr*.

Îl privi verde în ochi:

- Și ți-ntești sus! Foarte sus! - zise descântătoarea, săgetând cerul cu degetul noduros, chinuit de reumatism.

Apoi, cu mirare în glas:

- Chiar atât de sus, măi *Herr*?

Colonelul roși violent. Iar îl citise!

Dobrița studie zațul cu buzele strânse, ușor cârmite. Trecu privirea peste *chisic*⁷ fără să zică nimic, căci acesta era chiar *Nițică*, apoi zâmbi larg:

- *Poftim! Fereastră deschisă! Vezi? Ai o cale! Și, uite aici, crucea! Asta-ți e izbânda! Dacă-ți joci bine cartea, poți scăpa! Răsucind nițeluș soarta, poți să mori în patul tău!*

- Spune! - tresări el.

plugarul să vă semene și voi ați dibuit să incolțiți! Să creșteți, să vă înmulțiți și degrab' să vă vredniciți! Așa să-mi arătați și soarta lui Wolf să-mi luminați! Voi 41 de frați, bobi descântați! Degrabă vă arătați! Iar de nu, să vă împrăștiți, câte unul și doi, să se aleagă praful de voi! Dar mai bine vă învredniciți, soarta lui Wolf degrabă-mi ghiciți! 41 de bobi! 41 de frați! Frați nepătați! Frați luminați! Frați descântați!

⁷ Pisica înseamnă persoană cu două fețe.

- Să nu-ți uiți vorba de la început! - îl atenționează femeia ridicând iar degetul.

- Plătesc! Voi fi generos!

- Sunt mamă și nu mi-e ușor...- suspină ea teatral.

- N-o să duceți lipsă de nimic! - plusă el. Îți jur!

- Nu trebuie să ai încredere în mine! - spuse femeia franc. Dar eu îți voi demonstra că joc cinstit.

- Ascult! - zise el nerăbdător.

- Fie! *Nițică* are un gânsac vrăjit de mine! Îl cheamă Toderăș. Dacă-i iei gâscanul, i-ai luat puterea!

- Ce să fac cu el? - se încruntă ofițerul.

- Mănâncă-l! Tot! Cu oase, cu mațe, cu fulgi, cu cioc și gheare, să nu rămână nimic din el! Nimic! Nimic! Tu să-l gătești, cu mâna ta!

- Asta-i tot?

- Mai e ceva... Amândoi v-ați născut la răspântii, tu, *lup* supus lui *Sân Petru*, iar el⁸, promis lui *Sânt Andrei*, *stăpânul lupilor*. Soarta îți este legată de a lui *Nițică*! Trăiește el, răzbești și tu! Purtați aceeași cruce! Dacă el apucă bătrânețea, asta-ți va fi și ție soarta! Sunteți despărțiți de șapte puncte: asta înseamnă șapte ore, șapte zile ori șapte săptămâni! Dar, nu uita de Toderăș! Asta-i prima mișcare și obligatorie!

- Atât?

- Ar mai fi ceva! Nu te grăbi! Nu-l lua imediat pe păsăroi, ci de azi în trei zile! Dacă *Nițică* face legătura cu venirea ta aici, se va dezlănțui *Iadul*! Puterile lui sunt mari! Mai mari decât ale mele! Ia seama bine, că nu-i de glumă!

- Mulțumesc, *Liebe Dobritz*!

- Și nu uita ce-ai promis la început, *Herr*! În casa asta sunt multe guri de hrănit!

- Nicio grijă, *Liebe Dobritz*! Serviciul pe care mi-l faci este neprețuit. Voi avea grijă! Ciocolata să ajungă la *Nitz*! Vreau liniște! Un bucătar m-a asigurat că poate fi îmbunat cu ciocolată...

- Să porți chiloții pe dos, *Herr*! Ai ochii slabi, te *diochi* repede! Când simți o slăbiciune din senin, să știi că ești *diochiat*! Trebuie negreșit să-ți zică un creștin *Tatăl Nostru*! Dacă ești pe aproape, te descânt eu! *Eu descânt toți boii din sat*!

Nițică pufni în răs, îl înșfăcă pe Toderăș

și, ținând bine cutia cu bunătăți, fugi la coana preoteasă, prietena lui. Intră fără grijă, preotul era dus la Stanca, *să cânte stălpii* lui moș Alionti.

Cleopatra îl întâmpină nerăbdătoare:

- Oh! Bine că ai venit! Într-un ceas, vine Simeon cu trăsura și mă duce la oraș! Purtam grijă că nu ne putem lua bun rămas!

- Cleopatra! Vreau să-l iei pe Toderăș cu tine, să-ți ție de urât!

- Și tu ce-o să te faci fără el?

- O să-mi fie bine!

- Nu primesc! - hotărî fata.

- Toderăș este în pericol! Colonelul *Wolf Weiss* vrea să-l mănânce! Doar tu poți să-l scapi!

Preoteasa intră c-un platou cu clătite, purtând cu grijă cheseaua cu dulceață.

Nițică istorisi comedia printre îmbucături.

- Ce gând ai? - întrebă prezbitera.

- Să-l păgubesc pe părintele de-un gânsac! - zise copilul râzând.

- Adică?

- Adică, să-l las aici pe Toderăș și să-mi dați un altul să-l aresteze nemții. Dumneavoastră-i dați Cleopatrei un gâscan plocon, adică pe Toderăș. Iar Cleopatra să-l alinte Răducu, să nu priceapă mama ei că este Toderăș al meu. La ce prieteșug are cu *friții*, într-o zi m-ar putea da în vileag!

- Bine, *Nițică*! Fug în curte să-ți aduc unul. - spuse gazda și ieși.

Băiatul mănca două clătite cu dulceață, scoase funda roz de la gâtul lui Toderăș, îl pupă dulce în cioc, îi smulse o pană pe care o băgă în buzunar și-i ceru să aibă grijă de Cleopatra.

Fata își scoase de la bucle funda azurie, ce se potrivea atât de bine ochilor ei, și o puse la gâtul lui Toderăș:

Cu această fundă te botez Răducu!

Îl pupă pe cioc, apoi fură un sărut de la băiat.

Preoteasa intră cu pasărea ghinionistă.

Băiatul îi puse funda roz și-o îmbrățișă pe fată. Plecă grăbit, să nu dea popa peste el, ca să-și găsească beleaua. Cu osânditul în brațe, așteptă la fântână plecarea fetei.

Simeon, instruit de preoteasă, adăpă caii, prilej ca *Nițică* și Cleopatra să-și ia încă o dată rămas bun. Își păstră două ciocolate și-i dădu fetei toată cutia cu bunătăți primită de la colonel.

⁸ *Bulgăroaica* mințea; *Nițică*, născut pe 5 noiembrie, era sub *Sfântul Apostol Hermes*, cel care scotea duhurile rele din oameni.

Flăcăul plecă la *Dunăre*, în zăvoiul unde-și avea sălaș. Împiedică gânsacul de labe și-l priponi de o salcie. Dacă-l pierdea, dădea de bucluc!

Visă că Wolf alerga cu satârul după Toderăș, dar acesta se ridicase în zbor într-o ceată de găște sălbatice, zburând spre libertate. Mofluz, neamțul rămase ciudos pe malul gârlei.

Se trezi bucuros, gândind că-i vis prevestitor de lucruri bune.

În următoarele două zile, rămase în zăvoi, ca să nu scape zburătoarea din brațe și s-o alerge tot satul. Din prima, când îi dăduse mamă-sa avansul de trei zile ca să-l salveze pe Toderăș, îi păruse o binecuvântare. Acum, când trebuia să-l păzească pe *sâsâitul fără nume*, i se părea o mare belea! Bău apă din *Dunăre* și se hrăni cu *ciucalată*.

*

Der Kommander avea coșmaruri. *Visă că bucătarul scăpase prizonierul pe uliță și acesta nimerise într-o ceată de gânsaci. Disperat, fără să știe care-i adevărul Toderăș, arestase tot cârdul. Nădușise să separe găștele de gâscani apoi, slobozindu-le pe cele de parte femeiască, rămase să se-ndoape cu două duzini de păsări, cu fulgi cu tot! Se trezi lac de sudoare, apoi realiză fericit c-a fost doar vis.*

În a treia zi, pintenaii cucurigeau insistent, să ridice puturoșii satului din așternuturi. *Nițică* se răsuci pe cealaltă parte și adormi la loc. Două ceasuri mai târziu se sculă voios. Așeză funda falsului gânsac, îi dezlegă labele și-i smulse o pană pe care o băgă în buzunar, lângă cealaltă. Ținându-l strâns în brațe, plecă să se fâfâie pe la ponton.

O mulțime de nemți își făceau de lucru pe malul gârlei.

Nițică observă că toți erau încordați, cu ochii pe falsul Toderăș, dar își văzu hotărât de drum.

Își lăsa tovarășul slobod, se dezbracă și sări în apă. Se bălăci o vreme, cu ochii spre ponton. Ar fi putut să înoate pe sub apă, ca să le ușureze nemților munca, dar n-avea chef să vândă penele *sâsâitului* prea ușor. Cătanele erau la pândă încordată. Un soldat înșirase boabe de porumb pe o ață și încerca să-l momească într-un tufiș.

Alți nemți, fiecare cu câte un ciorpac⁹, se țineau aproape, încercând să-l captureze pe bietul înaripat. La un moment dat, băiatul se scufundă. Când ieși la mal, nemții dispăruseră cu tot cu pradă. Se puse pe căutat de sanchi, apoi dădu alarma în sat că i-a dispărut *Toderăș*. Alergă pe uliți, întreabă pe la *moș Papuc*, la cârciumă, dădu zvon printre pescari. Cum era de așteptat, nu se sinchisi niciun adult de văicărelile lui. După ce făcu destul tîmbălău, să afle toată suflarea că i-a dispărut *prietenul*, plecă spre casă, nerăbdător să vadă ce bunătăți a trimis neamțul, preț pentru penele gâscanului vrăjit. Țățicile aflaseră din sat de întâmplare și se bucurau de *necazul* băiatului. *Nițică* se strâmbă la ele și le maimuțări în spate.

În acest timp, colonelul studia prada cu mare atenție. Îl ținea într-o cușcă spațioasă în care ar fi încăput chiar și un struț. Părea treabă ușoară când a zis *Dobritz*, dar acum, să-l mănânce cu pene, gheare, cioc și mațe, i se părea aproape imposibil. Măcar realitatea era mai roză decât visul: avea de mâncat doar unul și nu două duzini de gânsaci.

După ore apăsate de confuzie și ezitări, dorința de a trăi învinse!

Deși trebuia să gătească totul cu mâna lui, depășit de evenimente, ceru sprijinul bucătarului.

Acesta rumeni penele, ciocul și ghearele, oasele le pisă, amestecându-le cu carne tocată de la piept și pulpe. Adăugă ouă, ceapă verde, pătrunjel și multe condimente și prăji chiftele. Servi restul cărnii fripte cu mujdei, iar din măruntaie și mațe, bucătarul făcu tocăniță picantă. Mâncă încet, în silă, dar cu convingere, clătind greața cu multe sticle de șnaps. În trei zile dovedi să mănânce păsăroiul cu pene, gheare și cioc.

Se simțea cu adevărat un bărbat puternic!

Nițică ar fi dat orice să fie de față, dar se mulțumi să râdă pe săturate, povestind cu preoteasa la un șerbet cu apă rece.

Doina POPESCU-BRĂILA

⁹ Ciorpac sau minciog - unealtă de pescuit în formă de plasă, pentru scos peștele din apă.

Povestea unui vis

La început, mi-am propus să nu visez niciodată, apoi am realizat că este unul dintre cele mai frumoase lucruri. Și am continuat să o fac. Nu știam cum să reacționez. Îmi era teamă de nou. Îmi era teamă de o altă lume...

Atent, mi-am pregătit patul întinzându-mă apoi în el pregătit să visez. Am închis ochii... somnul nu venea.

mine și mi-a luat bagajele adresându-mi urarea de bun venit, în limba turcă.

Ce vis frumos am - îmi spuneam eu în gând - sunt primit cu multă atenție și considerație în altă țară.

După câteva clipe de mers către ieșirea din aeroport, m-am oprit în fața unei limuzine în care eram invitat să urc de către omuleț. Am ezitat,

Sursă: Arhivă personală autor

La un moment dat, s-a făcut întuneric și am rămas singur. M-am speriat. Se auzeau sunete și totul trozneau în jurul meu. Se auzeau pași și voci... dar nu vedeam nimic. Am simțit o mână pe spate și s-a făcut lumină. Apoi am auzit o voce feminină spunându-mi în engleză:

Domnule... am aterizat, vă doresc ședere frumoasă în Turcia.

Uimit, am mulțumit zâmbind stingher și am început să cobor pe scara avionului, privind totodată la forfota pasagerilor care mergeau grăbiți spre ieșirea din aeroport.

Un domn brunet cu mustăcioară a venit la

întrebându-l cu glas șovăit:

Ești sigur că este pentru mine această mașină?

El a răspuns amabil:

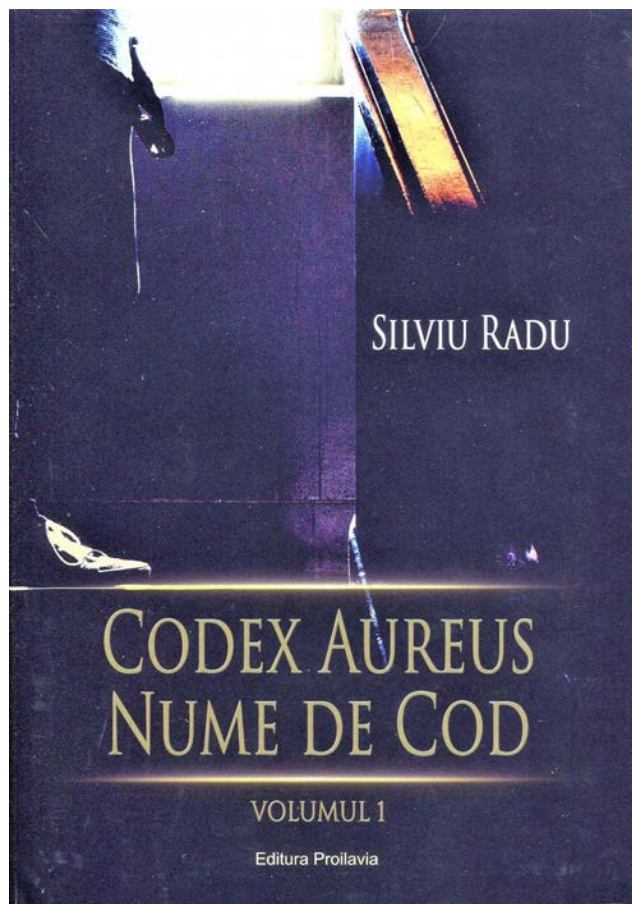
Desigur, domnule Silviu Radu, este mașina trimisă de primarul din Antalya special pentru dumneavoastră. Este o mândrie pentru noi ca un scriitor să aleagă să-și lanseze una dintre cărțile sale în țara noastră.

M-am urcat zâmbind stingher și gândindu-mă că acest vis este foarte frumos și măcar să mă bucur de el, aici în somn, știind că în realitate nu voi avea parte vreodată de așa ceva.

M-am așezat confortabil pe bancheta luxoasă a

limuzinei, privind pe geam cum prin fața ochilor mei se derulează peisajul plin de viață al orașului Antalya. Claxoane... forfotă... magazine mai mari sau mai mici... reclame stradale mai mari sau mai mici...

Dar brusc, privirea mi-a rămas ațintită pe un panou mare, pe care era scris numele meu, alături de o fotografie a cărții mele.

Woow, mi-am zis în gând. *Acesta este cel mai frumos vis, cu siguranță!*

Totul era luminat de soare. Am citit afișul de pe acel panou imens, pe care scria că eu voi fi prezent la prima ediție a *Festivalului Prieteniei Culturale Mondiale* și că îmi voi lansa cartea în cadrul acestui festival la care vor participa 77 de națiuni...

O bucurie imensă am simțit cuprinzându-mă în vis... totul era copleșitor.

Auzeam gândurile care-mi analizau visul spunându-mi: *Uneori tu renunți la anumite lucruri din motiv că nu-ți mai stârnesc acea scânteie de altădată și crezi că e mai bine să renunți la un vis decât să ai aspirații greșite. Important este să începi deplasarea pe unul din*

multitudinea de visuri pe care le ai, iar inima pe parcurs, singurică, va decide dacă e al tău sau nu. Alteori, renunți la anumite lucruri nu din motiv că nu ți-ar plăcea acestea, ci din motiv că te gândești prea mult la ce o să zică lumea. Dacă dorești să te apuci de scris cărți, nu asculta la așa-zișii «critici literari», câți avem în jur, pentru că ei te vor convinge sigur să începi a crede că ești o banalitate... Nu renunța să visezi... Să mergi în liniște spre destinație, e cel mai util lucru pe care poți să-l faci. Să-ți deplasezi coordonatele nu numai în timp, ci și în spațiu e soluția optimă și esența ei e în a oferi acestei vieți un sens.

După aceste gânduri visul meu din Turcia a continuat să se deruleze cu o viteză uimitoare, timp de zece zile. Eu și cartea mea am fost primiți de foarte mulți oameni pe care i-am simțit zâmbindu-mi din suflet. Am fost aplaudat de aproape 10.000 de oameni pe scena amplasată lângă Primăria din Antalya... în birourile editurilor vizitate... sau pe stradă... în holul hotelului... chiar și la aeroport. Am dat sute de autografe... am dăruit cartea cu drag oamenilor de stat din Turcia, dar și oamenilor simpli...

Am trăit un vis, parcă a fost realitate. Așa cum e normal, știu acum că noaptea celui mai frumos vis se apropie de sfârșit.

Simt că sunt treaz, dar mai țin încă ochii închiși, refuzând să revin la realitate din acest vis minunat. Știu că în câteva momente voi auzi sunetul alarmei ceasului deșteptător care mă va aduce înapoi în realitate...

CLINK, CLINK - inevitabilul se produce... acesta era sunetul alarmei. Trebuia să mă trezesc din vis.

Simt o mână pe umăr și aud o voce feminină spunându-mi:

Domnule, trebuie să vă legați centura, aterizăm în București.

Am deschis ochii larg privind uimit în jur... Adormisem în avion, pe drumul de întoarcere spre țară... Mă întorceam din Turcia...

Să înțeleg că încă visez?

Ce frumos...VISUL MEU CONTINUĂ!

Sunt fericit...

Silviu RADU

Brăila - 650 de ani de atestare documentară

O invitație

Ciudată, dar, totodată, de nerefuzat. I-am dat curs, nici prin gând nu mi-ar fi trecut să n-o iau în seamă, de vreme ce urma să fiu, pentru o zi numai, oaspetele Brăilei anului...

1368. E o dimineață

călduță, de început de mai, fără nor și fără vânt, cu o păclă densă. Însoțitorul meu și-a luat în serios însărcinarea de a mă conduce prin cetate. Mă aștepta la locul convenit cu un car tras de doi cai murgi, însă declinai oferta, dându-i de înțeles că mersul pe jos îmi prieste.

Pornim, așadar, la pas, odată cu urcușul soarelui pe boltă, apucând pe o stradă care, la început, mergea drept printre tufișuri de salcâm și măceș, coborând, mai apoi, către fluviu. E destul de lărguță, pietruită pe unele porțiuni, dușumită pe altele. De-a lungul trotuarelor, nu tocmai late, se înalță case din chirpici, din bârne, dar și din marmură încărcate cu ornamente din ipsos și din aramă. Geme de lume! Bănuiesc că se petrece ceva, nu știu ce anume, cert e că locuitorii lunecă lovindu-se de cai și boi, de hamali încovoiați sub poveri uriașe. O gălăgie confuză dar, totuși, nesupărătoare o acoperă, neștiind ce să bag mai întâi în seamă: pe pescarul ce mă îmbie cu un crăpuștean abia luat de pe o piatră încinsă și învelit în foi de lipan? Pe vânzătorii de țesături de Damasc ce-și ademenesc clienții bătând în darabanele tejghelelor tocite? Pe țăncii care se împiedică în poalele mamelor cerând de mâncare sau pe cerșetorii și orbii ce-și proslăvesc betșugurile? Din prăvăliile așezate la rând răzbat glasurile dogite ale vânzătorilor de postav,

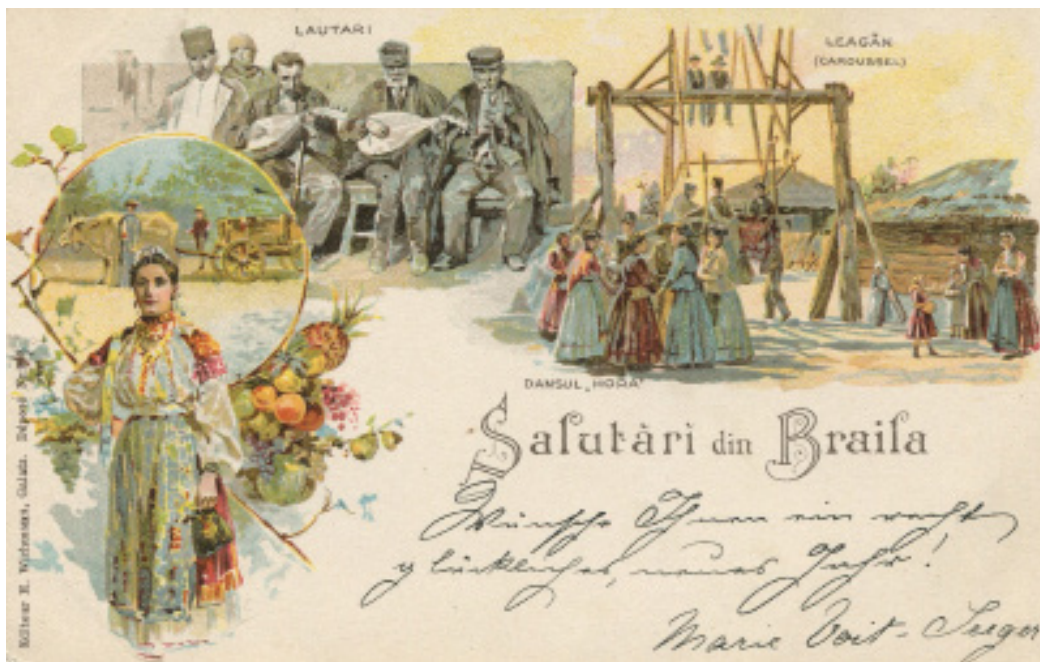
de mirodenii, de încălțăminte, de harnașamente pentru cai. La gheretele ce împânzesc trotuarul se vând de-ale gurii, de la tochitură de porc până la covrigi cu susan. Un vlăjgan spilcuit, încins cu un sorț cu buzunare largi își prezintă marfa trăgându-ne de mânecă, doar-doar i-om cumpăra cârnați și plăcinte de pe tavă. Zăbovesc ceva mai mult în fața unei rotării. Aici afacerile merg strună, de vreme ce căruța se poate comanda pe loc. Cât să te plimbi până jos, devale, la gârlă, cât să te tocmești cu un spițer și te-ai și văzut pe loitrea căruței. La o întretăiere, lumea se oprește, se-nghesuie și privește la cercul rămas gol în centru: un hamal tânăr, cu pielea tăbăcită e judecat în public pentru că, în urmă cu o noapte furase două valuri de țesături de pe barcașul unui grec.

Din nou ne-am pierdut în labirintul unor ulicioare, până când, coborând o pantă, ne-a apărut, brusc, în fața ochilor, nefiresc de lată, Dunărea. Ne-am urcat într-o barcă ce mirosea a catran, proaspăt călăfățuită. Am pătruns, nu după multă vreme, într-un luminiș verde din mijlocul unei păduri inundate. Liște surii, găște gălăgioase, lebede ce-și poartă puii în spate zburătăcesc stârnind brădișul fraged. Berzele și bătlanii se rotesc deasupra noastră în cercuri amețitoare. Pescari cu lotci pline cu pește trag din răspuțeri la rame îndreptându-se către casă după o noapte norocoasă. Într-un sfârșit ieșirăm pe un braț al fluviului ce-l simțirăm după curent și o apucarăm în sus, către vărsare, pe malul celălalt, la Ghecet. După ce acostarăm, urcarăm malul și ne pierdurăm pe ulițe înțesate de bărci reparate și pregătite să plece la pescuit. Copiii se hârjoneau pe la porțile larg deschise, porcii și găinile dormitau sătule pe grămezi de papură, iar berzele, impasibile, plesnind a mulțumire din pliscurile uriașe își vedeau de cuiburile lor de pe acoperișuri. În colibe de stuf își duceau viața

oameni cărora le atârnavă bărbi până aproape de brâu și care purtau peste cămăși brăuri late, înflorate. Am traversat Dunărea ceva mai la vale, prinzându-ne de celălalt mal alături de o puzderie de bărci ancorate la un cheu de lemn. O liniște nefirească acoperea acum întregul port. Aveam să aflu și de ce: era ora când hamalii încetau lucrul, scoțându-și merindele din traiste, aciundu-se la umbră, goi până la brâu, pentru a-și lua, în tihnă, masa.

Îi adulau cu o dezinvoltură plină de îndrăzneală.

La o altă masă, ceva mai retrasă și cu ștaif, un grup de oameni îmbrăcați mai altfel decât cei ai locului îmi atrase atenția. Sunt negustori brașoveni - mă lămuri însoțitorul. Coborau prin pasul Predealului, luau drumul Buzăului și Râmnicului, deshământ apoi caii în portul Brăilei, deșertând din căruțe sare, lemn de brad și de fag, butoaie cu miere de albine, lăzi cu arme, pulbere, îmbrăcămintă cu fireturi, mărunțișuri din

Sursă: Colecțiile Bibliotecii Județene Panait Istrati Brăila

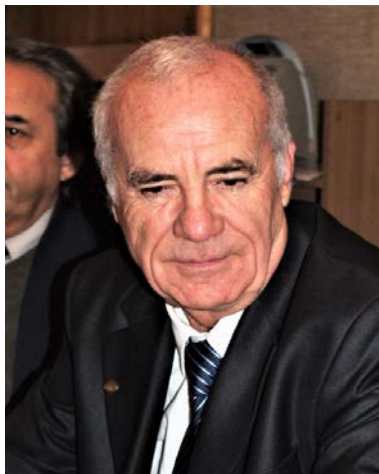
Prilej și pentru mine de a privi mai în liniște portul. La cheu erau ancorate zeci de ambarcațiuni, dar dintre toate una îmi atrase atenția: venise tocmai din Liban, încărcată cu lemn de cedru, mirodenii, tămâie, lucruri fine din metale scumpe, baloturi de țesături. La schimb, burdușeau cala cu grâu. Un șir nesfârșit de căruțe înainta în pas de melc în bătaia soarelui. Hamalii, atletici, cu cefele ca de taur, își reluaseră lucrul, descărcând sacii în pânțelele nesătul al vasului. Mai la vale, într-o altă corabie se încărcau butii cu vin aduse de departe, de pe drumurile Moldovei și lemn de brad. După vorbă, marinarii păreau a fi greci. Însoțitorul meu îmi spuse că veniseră tocmai din Rodos, parteneri tradiționali, serioși. Aveam să-i revăd seara, în jurul unei mese întinse în fața unui han de pe buza Dunării, înconjurați de lăutari și de fete frumoase, cu ochi tăcuți, ce

cositor și aramă strălucitoare. Făceau negoț cu brăilenii, în special de cereale. De mare folos le fu însuși privilegiul pe care îl acordase, în iarna ce trecuse, domnul Vlaicu, lor, brașovenilor. Acum puteau să încheie afaceri la lumina zilei, să-și caute parteneri serioși și, de ce nu, unii dintre ei să se stabilească și să-și întemeieze familii pe malurile bătrânului fluviu.

Cu invitația în mână, mulțumii însoțitorului meu de-o zi pentru ospitalitate, lăsând în urmă Dunărea cu malurile sale pline de mărfuri, cu tumultul portului, cu imaginea șirului de hamali cu saci în spate, cu marinari înfierbântați de nuri fetelor.

Virgil MATEI

Coloanele atemporale

În înțelesul curent, coloana reprezintă un element constitutiv al unui edificiu, predispusă a îndeplini două atribute în același timp: să fie parte a structurii de rezistență necesară susținerii întregii

suprastructuri și să asigure expresivitatea formă, estetică, a edificiului respectiv.

Element cu dublă semnificație, nu e de mirare că acesta este o prezență obligatorie în construcțiile monumentale de-a lungul veacurilor, de la Stonehenge până la Palatul Parlamentului, trecând prin templele egiptene, cele grecești, cele romane, continuate de-a lungul întregii istorii zbuciumate a Europei, în tot ceea ce a însemnat edificiu reprezentativ.

Realizate din piatră cel mai adesea, prin însăși natura constituției lor, s-au plasat sub vremi: au suferit atât capriciile naturii, cât mai cu seamă pe cele ale omului, așa încât este cu adevărat remarcabil că, deși au avut de suportat la propriu sarcini impresionante, timpul le-a predispus parcă, să depună singure mărturie asupra ideilor celor care le-au împlinit în operă.

Dar, în afară de nenumăratele sanctuare, înlăuntrul cărora omul a tânjit la recuperarea echilibrului pierdut odată cu divizarea ființei primordiale a Androgenului, umanitatea și-a mai construit un sanctuar – de data aceasta, doar unul!- la care ființa umană să revină, ori de câte ori neliniști grave și mari îi amenință echilibrul.

I-aș putea da mai multe nume acestui din urmă sanctuar: al Focului - Principiu sau al Verbului - Lumină, după spusele lui Hermes: al Dumnezeului Unic și Atotputernic, după

credința lui Moise: al Marelui Suflet al Lumii, după incantațiile lui Orfeu: al Monadei, de la care se revendică deopotrivă Unul și Infinitul, după Pitagora: al Ideii, după Platon, dar prefer să nu-i dau niciunul, tocmai ca să nu-i restrâng din semnificații, ci să rămână element identitar și casă comună pentru toți.

Fiind construit din idei, acest templu este dincolo de vremi, se plasează în afara istoriei, ca un far care luminează atât urma corăbiilor trecute cât și drumul corăbiilor prezente și viitoare, fără ca lumina lui să sufere vreo împușinare. E un templu predispus a fi, pe rând, când magnific, impresionant, colosal, când modest, subtil, abia vizibil, și asta în funcție numai și numai de trebuințele sufletești ale celui ce, intrând cu speranța că va găsi răspuns la întrebările ce-l macină, îi va asigura de unul singur, întruparea necesară.

Frontonul acestui Panteon – special în atemporalitatea lui – se poate sprijini pe multe coloane, mai numeroase ori mai restrânse, în funcție atât de sensibilitățile căutătorului cât și de capacitatea lui de obiectivare. Și totuși, câțiva mari învățați, prin învățăturile pe care ni le propun, reușesc să transgreseze orice urmă de subiectivitate, reușesc să se înalțe deasupra oricăror interpretări fragmentare, timpul transformându-i în repere cognitive universale: Krisha, Hermes, Moise, Orfeu, Pitagora, Socrate, Platon, Iisus.

În cuprinsul încercării de față, mi-am propus să aduc la lumină acea latură a eternității capabilă să pună în lumină două lucruri: primul – că noi, cei de aici și de azi, în materie de neliniști metafizice suntem tovarăși cu toți oamenii din istorie: al doilea – că prin inițiere în misterele sufletului omenesc, luând urma pașilor acestor iluștri antemergători, putem accede, pe cale individuală, la Adevărul Suprem.

Nu-i vom analiza pe toți deodată. Ar fi și mult și neproductiv. Din motive ce se vor limpezi pe

parcurs, vom deschide prezentarea cu Pitagora, nume familiar tuturor, dar cunoscut, doar câtorva.

Despre Pitagora se știu mai multe lucruri decât despre ceilalți, inclusiv faptul că ar fi fost predestinat unui destin de excepție, lucru confirmat de *Oracolul de la Delphi*, prin vocea Pithiei care, consultată asupra viitorului celui încă nenăscut, le-ar fi transmis părinților voința Zeului: *cel ce se va naște, va aduce beneficii însemnate omenirii, atât în timpul vieții, cât mai ales după moarte!*

A văzut lumina zilei în insula Samos, pe la 580 î. Hr., iar după ce împlini vârsta majoratului, plecă să se inițieze în misterele de la Memphis, să devină maestru în știința sacră a numerelor și să dobândească arta voinței.

După doisprezece ani de experiență egipteană, Pitagora ajunge în Babilon, un excelent câmp de observație pentru tânărul inițiat. La vremea aceea, trei religii își disputau posesiunea Adevărului Suprem în viața spirituală a cetății: știința vechilor preoți caldeeni, magia persană și dogmele elitei evreiești, aflată în captivitate babiloniană.

Pitagora a fost nevoit să-și lărgească orizontul – și așa destul de vast – , studiind aceste religii astfel încât, la final, a putut lesne să pună în cumpănă atât foloasele cât și neajunsurile: monoteismului evreiesc, ale politeismului grec, trinitarismului hindus și ale dualismului persan. El descoperi astfel că, toate dogmele studiate reprezentau în fapt expresia aceluiași adevăr, doar că formulările vizau uzul anumitor nivele de conștiință sau stări sociale.

După alți doisprezece ani petrecuți în cetatea Babilonului, Pitagora face drumul de întoarcere în Grecia.

După încă un an petrecut la Delphi, înțeleptul, deplin edificat asupra menirii lui, alege cetatea Crotonei, cetate greacă din sudul peninsulei italiice, ca laborator unde să-și împlinească toate ideile.

Aici fondează *ordinul pitagoreic*, de fapt o școală de filozofie esoterică, destul de democratică în felul ei, dar în care accesul era condiționat de niște examene prealabile extrem de severe.

De remarcat faptul că, deși examinarea în scopul admiterii într-o școală pare cât se poate de firească, iar intransigența examinării deplin îndreptățită de scopul urmărit, s-a întâmplat ca tocmai de la această intransigență să i se tragă sfârșitul.

În școala lui, Pitagora a inițiat un model revoluționar de pedagogie: el susținea că a-i învăța pe novici dialectica și raționamentele, însemna a realiza doar capete seci. Interesul Maestrului era centrat nu doar pe dezvoltarea gândirii raționale ca și cale de cunoaștere, ci mai cu seamă a intuiției, ca facultate primordială și superioară a omului.

Pitagora predă novicilor toate științele, dar față de doctrina numerelor avea o preocupare cu totul specială, considerând-o chintesență a tuturor. Este interesant de urmărit, din perspectivă modernă, cum a ajuns Pitagora să reducă lumea la număr și să-l înzestreze cu puteri aproape miraculoase.

Esența lucrurilor îi scapă omului, zice pitagoreanul Filolaos. Omul nu poate cunoaște decât manifestările acestei lumi, în care finitul se combină cu infinitul, dar aceasta nu oricum și nu întotdeauna. Atunci, se pune întrebarea: în ce situație poate el să le cunoască? Ei bine, doar într-un singur caz, și anume: atunci când între el și lucruri există o armonie, un acord, un principiu comun, care principiu comun le conferă – atât lumii cât și omului – odată cu esența lor, și măsura și înțelegerea lor. El este măsura care stabilește relația dintre subiect și obiect, rațiunea de a fi în Principiu și Principiul însuși.

Așadar, Unicul – ca armonie totală ce guvernează multitudinea formelor care vin, trec și se transformă. Iată cum ajunge Pitagora să formuleze principiul numărului unu! Dumnezeu – substanța indivizibilă – este ca număr Unitatea, care cuprinde deopotrivă finitul și infinitul, și reprezintă esența întregului. Acesta este principiul Monadei, esență a lui Dumnezeu unic!

Dar Maestrul afirmă, mai departe, că Monada acționează ca Diadă creatoare. Dacă Dumnezeu se manifestă, atunci el nu poate fi decât dublu: esență indivizibilă și substanță divizibilă, principiu masculin - activ, și principiu feminin – pasiv. Ajungem astfel la esența numărului doi. Diada este facultatea sa generatoare și reproductivă.

Dar lumea care se manifestă este Ternară. Căci, așa cum omul este alcătuit din trei elemente distincte: trup, suflet și spirit, tot așa și universul este împărțit în trei sfere concentrice: lumea fizică, universul omenesc și lumea divină. Astfel, Triada devine legea constitutivă a lucrurilor și

adevărul-cheie al vieții, cheie care dezvăluie structura lăuntrică a universului.

Numai că Trinitatea lumii – și implicit a omului – nu poate fi înțeleasă ca trinitate decât într-un mod relativ, căci voința, care influențează ființa sa, nu poate acționa simultan și deplin, deopotrivă, în instinct, în suflet și în intelect. Tot așa, omul nu-și poate închipui divinitatea decât prin intermediul propriei ființe, el nu-și poate ieși din sine pentru a se autocontempla și înțelege, ființa lui rămâne permanent relativă și limitată, pe când Dumnezeu înfăptuiește, în fiecare clipă, unitatea celor trei lumi, asigurând astfel armonia întregului univers.

Iată cum se constituie Tetragrama și virtutea ei magică în ordinea ideilor. În ea se găsesc: principiile științelor, legea ființelor și modul lor de evoluție. Nesfârșita varietate a ființelor ce alcătuiesc universul, este cauzată de combinarea celor trei forțe primordiale: natura, sufletul și spiritul, sub impulsul creator al unității divine, adică al Tetradei.

Principiile esențiale sunt cuprinse, așadar, în primele patru numere, pentru că, adunându-le sau înmulțindu-le, rezultă toate celelalte.

Acum, o întrebare justificată: după douăzeci și cinci de secole de la formularea acestor principii, ce mai rămâne valabil din ele?

Răspunsul este surprinzător: prin cel puțin două dintre idei, Pitagora este la fel de actual acum, ca și atunci, și va rămâne tot așa de actual și peste încă douăzeci și cinci de secole!

Astfel,

1. prin doctrina numerelor, cu precădere a numărului Unu, prezentată mai sus.

După atâtea veacuri, vom regăsi această doctrină, aplicată în deplinătatea ei – atât în spirit cât și în literă – de către o societate care a dat performanțe remarcabile, cel puțin în câteva domenii: eficiență deplină în mecanismele instituționale, stimulare maximă a potențelor creative individuale și randament însemnat al transferului de cunoștințe, de la teorie la practică: este vorba de societatea americană de astăzi.

În mentalitatea americană, în orice ierarhie, numărul unu, așa numitul *NUMBER ONE*, este singurul important, pozițiile următoare având o importanță mult diminuată în raport cu prima,

și în niciun caz cea îndreptățită de locul strict pe care-l ocupă în șirul algebric al numerelor. În cultura organizațională, în ierarhia politică, *NUMBER ONE* este totul!

Dar poate că cel mai interesant aspect al acestei mentalități – expresie elocventă a celor susținute de noi aici – este bancnota de un dolar. În seria bancnotelor, ea este de departe cea mai însemnată – un adevărat simbol, căci ea asigură întreaga dinamică a vieții sociale. Grafica bancnotei stă mărturie: în stânga, într-un medalion înflorat, o piramidă al cărei vârf este ocupat, în întregime, de un ochi care veghează. Trimiterea la Pitagora este evidentă, iar ochiul este simbolul științei esoterice, adică al vederii înăuntru. Piramida însăși, simbolizează misterele de la Memphis.

Înscrisurile din bancnotă sunt încă și mai sugestive: chiar în centrul ei, stă scris: *In God we trust ONE*, iar în jurul medalioanelor din stânga și dreapta: *The Great Seal of the U.S. – marele sigiliu al U.S.* În medalionul din stânga, pe panglicile ce-și iau zborul din ciocul vulturului, citim: *In pluribus unum*, definiție eminentă pitagoreică. În medalionul din dreapta, deasupra piramidei stă scris: *ANNUIT COEPTIS*, care este o preluare din Virgiliu și s-ar traduce prin: *Dumnezeu a validat întreprinderea noastră*, iar în josul medalionului: *NOVUS ORDO SECLORUM* - *noua ordine a lumii*, aceasta din urmă fiind și cea mai încifrată dintre toate, pe care însă o vom limpezi ceva mai încolo.

2. prin introducerea principiului examinării în politică și îmbinarea principiului electiv cu o conducere bazată pe selecția inteligenței și a virtuții.

Pare surprinzător, într-adevăr, dar iată cum au ajuns americanii la sistemul lor indirect de vot, printr-o selecție intermediară, a selecției finale – prin Pitagora!

În funcționarea societății, Pitagora face astfel saltul enorm de la principiile bazate pe forță, fie forța majorității – cea dată de democrație, fie cea a intransigenței violente în aplicarea normelor – dată de tiranie, la cele de performanță, bazată pe cunoaștere și moralitate. În practica vieții sociale, aceste principii se realizau prin desemnarea consiliilor prin vot popular și constângerea acestora de a se sluji, în adoptarea hotărârilor, de expertiza funcționarilor-experti, selecția prin concurs de către înțelepții comunității.

Trebuie să remarcăm aici modernitatea și totodată, eterna actualitate a acestor idei, a căror latență germinativă se dovedește a fi, cu adevărat, extraordinară!

Aceste principii au fost aplicate în Cetatea Crotonei, anul 530 î. Hr., precum și în America zilelor noastre. În Crotona, organizarea statului conform acestor principii, a ținut aproximativ 25 de ani, în SUA a depășit 200 de ani.

Se pune firesc întrebarea: cum de e posibil ca lucrurile să se fi petrecut astfel? Iar răspunsul este pe măsura întrebării: da, în America a fost posibilă instalarea acestei noi ordini, deoarece societatea americană a fost, o dată, una lipsită de tradiții, o societate nouă, predispusă organic să ajungă un fel de hibrid social, (ceea ce și este, în fapt!), și a doua: tot ceea ce s-a implementat acolo, s-a făcut prin violență. A rezultat o societate diferită, în parametrii ei esențiali, de societățile cunoscute, care are forța vitală a hibridului, mult mai bine adaptată la condițiile de mediu.

Avem așadar, instaurată o nouă ordine – căci e cu adevărat una nouă, în ciuda faptului că ideile pe care stă construită, au mai bine de 2.500 de ani. Ele nu s-au putut aplica nicăieri în mod deplin, căci societățile tradiționale resping instinctual asimilări care nu le sunt organice, prin însăși organicitatea lor, ele având nevoie să se autoconserve. Iată că avem acum, un înțeles deplin al ultimei dintre înscrisurile bancnotei: *NOVUS ORDO SECLORUM* – *Noua ordine a lumii!*

Dezvăluirile sensurilor ascunse în înscrisurile bancnotei de un dolar nu sunt noi. Dacă veți accesa pe internet link-uri de tipul *ANNUIT COEPTIS*, ori *NOVUS ORDO SECLORUM*, vă veți edifica deplin asupra imaginației celor ce caută înțelesurile oculte prezente pe reversul bancnotei americane. Mare parte din informații sunt vădit tendențioase, panicarde chiar, ținând mai cu seamă demascarea intențiilor unei anumite organizații secrete – așa numiții *ILUMMINATI* – de a pune stăpânire pe omenire, în scopuri malefice.

Ceea ce e nou în încercarea de față, stă în fondul adânc al problemei, respectiv originea pitagoreică a structurii statului american.

Ne simțim totuși datori, să liniștim acele conștiințe intrate în panică ontologică, generată de iminența prăbușirii lumii în robia acestei

noi ordini mondiale. Aceasta nu se va întâmpla niciodată, dintr-un motiv foarte simplu: societățile vechi sunt imune la modificări de genetică socială. Noua ordine a fost posibilă, cum am mai spus, doar în spații vide cultural, și nu e deloc întâmplător că societatea propusă de aceasta este prezentă în Australia, Noua Zeelandă, Canada, și tot pe acolo întâlnim și simbolul ei de bază: dolarul australian, cel canadian, neo-zeelandez. Sigur că, conducătorii politici contemporani ai acestei societăți, uitând de înțelepciunea celor ce le-au fost părinți spirituali, tot încearcă să o exporte, fie prin economie, fie prin războaie, dar această întreprindere s-a dovedit, de fiecare dată, iluzorie. În ciuda tuturor așteptărilor și a surprinderii generale, de cum e cu puțință ca o superputere să plece rușinată dintr-un conflict armat cu... Vietman, să zicem, iată că lucrurile s-au repetat în Afganistan, Orientul Apropiat, și se vor solda toate cu același eșec! Sigur, din punct de vedere tehnic, superputerea ar fi avut potențialul să extermini un adversar, dar atunci nu am mai putea vorbi de cucerire, ci de eliminare din istorie! Asta este o dovadă certă că, până și cea mai rațională societate din istorie, nu asigură deținerea Adevărului Absolut, atâta vreme cât neglijează un mic amănunt: accesul la Adevăr ți-e dat pentru a-l contempla, nu pentru a-l schimba!

Doresc să închei prin cuvintele lui Hermes: *adevărul trebuie bine cumpănit: învăluit pentru cei slabi, care în contact direct cu el, și-ar pierde mințile aflându-l, și ascuns celor răi, căci aceștia, din frânturi de adevăr, pot construi arme de distrugere nemiloase. Închide-l în inima ta și fă-l să vorbească prin faptele tale!*

(continuare în numărul următor)

Vasile DATCU

Mihail Sebastian - psihobiografie

Personalitate multiplă, singular chiar în literatura română, **Mihail Sebastian** demonstrează cel mai bine mitul continentului scufundat, *mitul Atlantidei*, pentru că despre o conștiință trează ca a lui, atât de prezentă în epoca zbuciumată în care a trăit, nu se mai vorbește aproape defel. Mai mult decât atât, studiul Martei Petreu, *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu și Mihail Sebastian*, dezvăluie simpatiile de extremă dreaptă în vremea colaborării la *Cuvântul*. Publicistica, eseistica, romanele și dramaturgia lui, dar mai ales cele două volume de *Jurnal* susțin acest punct de vedere.

Meritul întregii activități a lui Mihail Sebastian crește valoric cu atât mai mult cu cât el se formează ca om și ca intelectual într-un context social politic neprielnic până la ostilitate. Să amintim că Sebastian este evreu de origine și că a avut nefericirea să trăiască evenimente nefaste ale istoriei naționale și universale: extremismul naționalist al mișcării legionare, pogromul celui de al Doilea Război Mondial și apoi instalarea dictaturii comuniste la noi în țară. Evenimentele grave, rapiditatea cu care s-au desfășurat, consecințele nefaste, dramele, chiar tragediile etnice aveau să-l transforme aproape într-o victimă a acestui context plin de o nebunie politică, istorică, socială.

Sigismund Freud susține că scriitorul lucrează cu legile inconștientului ca și analistul. O personalitate ca aceea a lui Mihail Sebastian suscită interesul cu atât mai mult cu cât a trăit într-o epocă de răscruce a istoriei, care a forțat la repliere ca singură posibilitate de supraviețuire. Vom pune în relief fondul de impresii și de amintiri personale

pe baza cărora Mihail Sebastian își construiește opera. Critica psihanalitică, o critică interpretativă, o hermenautică, are la bază o *lectură simptomală*, opera văzută ca un produs între conștient și inconștient, și o *lectură structurală* pentru a pune în evidență o structură psihică singulară prin relaționarea tuturor textelor publicate. Apelul la biografie are ca finalitate identificarea genezei operei, iar personalitatea inconștientă a scriitorului va ajuta la găsirea unor rețele de asociații și a grupurilor de imagini aflate în relație cu producția fantasmatică a autorului. Nașterea scriitorului, 18 octombrie 1907 la Brăila, o putem psihanaliza după *traumatismul nașterii* al lui Otto Rank și a Melaniei Klein. Contrar lui Freud, cei doi înlocuiesc *parentalul* cu *maternalul* și scot în evidență

rolul important pe care îl are *trauma primară* a separării de mamă. Orice ființă umană suferă un traumatism major la naștere pe care caută ulterior să-l depășească, aspirând inconștient și permanent să se întoarcă în uterul matern. Această relație pre-oedipiană a copilului

cu mama rezultă în cazul lui Sebastian din jurnalul scriitorului. Când Sebastian dă curs întregii construcții epice, *se reconstituie*, de fiecare dată, chinul nașterii, chinul venirii pe lume, nașterea biologică, este repetată în procesul creației operei de artă.

După activitatea diurnă zbuciumată într-o istorie care se forma sub ochii lui, și nopți la concerte cu prietenii sau la întâlniri amicale, în singurătatea camerei de lucru, aplecat asupra foi de hârtie, privește în sine, în inconștient, de unde extrage primele reprezentări. Acest impuls al inconștientului este susținut de Didier Anzieu. Conform acestui psihanalist, adevăratul creator

reface de fiecare dată travaliul nașterii pe care îl transformă în travaliul creației.

Din perspectivă psihanalitică putem defini mai aprofundat relația scriitorului cu mama, Clara Hechter, modistă ca profesie, care a contribuit la dezvoltarea senzo-motorie și intelectuală a viitorului scriitor.

Matricea primară este faza de *simbioză* și de *individație* în dezvoltarea raporturilor dintre sugar-mamă în timpul jocului, comunicării și creativității. Sub îndrumarea mamei, se trece de la semne preverbele și infralingvistice în universul sensului care constituie fundalul comunicațional, cu semnificații propriu-zise organizate în sisteme interconectate fonologice, semantice, sintactice. Suprastimularea maternă duce mai întâi la formarea unui *Eu corporal* bazat pe senzații, emoții, mișcări care devin mai apoi *conținuturi psihice*. Acest eu filtrează selectiv schimbările dintre intern-extern. Suprastimularea corporală este caracteristică indivizilor narcisici și se manifestă în artă prin profunzimi ordonate după un ritm spațial și temporal. Aceste achiziții materne de natură sonoră, vizuală, cromatică, gestuală, tactilă, gustativă, olfactivă vor trece la conștientizare, în gândire, sub influența paternă și vor fi folosite de scriitor ca fundal în operele lui:

Degeaba am umblat departe de țară, degeaba am uitat lucruri vechi și am iubit altele noi, sufletul meu de om de la Dunăre nu poate să treacă fără emoție pe lângă o barcă cu pânze și pe lângă o luntre de pescar. (Jurnal de vacanță)

Alături de funcția maternă a mentalului pe care a îndeplinit-o mama, trebuie să subliniem *funcția paternă* în organizarea psihică și atitudinea mental activă a Eului. La formarea instanțelor psihice ale viitorului scriitor se adaugă stimularea din punct de vedere mental a tatălui, Mendel Hechter, angajat comercial. Gestația gândirii care precede creația artistică a fost întotdeauna însoțită de același tip de durere care amintește de durerile facerii, susțin psihanaliștii. Gândirea creatoare cu adevărat importantă reprezintă un apanaj exclusiv al sexului masculin, așa cum nașterea biologică este sub semnul mamei. Înzestrarea Eului cu funcția de a concepe coduri are loc sub influența *imagoului patern*, dacă ne-am exprima în termenii lui Carl Gustav Jung. Mărturisirile scriitorului din *Jurnal*, ca și opera creată, lasă posibilitatea interpretării favorabile a rezolvării *complexului lui Oedip* până la vârsta de cinci ani, așa cum susține psihanaliza freudiană,

că a uitat scena primară, că și-a refulat pornirea incestuoasă față de mamă și gândurile de a-și suprima tatăl, rival în afecțiunea mamei. Aceste conținuturi refulate au permis Supraeului și Eului să se formeze normal. Poate nu este lipsit de importanță de amintit că cele două complexe, al *Iocastei* și al lui *Oedip*, vor fi activate, sublimare mai ales în romanele *Femei*, *De două mii de ani*, *Orașul cu salcâmi* și *Accidentul*. Rezolvarea complexelor de care aminteam nu a fost nicidecum un proces lent, fără dureri, mai ales în competiție cu ceilalți frați, concurenți la afecțiunea părinților. Conform teoriei elaborate de Jung, *complexul matern* are asupra fiului consecințe pozitive la nivelul gustului estetic, mama formează fiului calități pedagogice, un simț al prieteniei, receptivitate spirituală, violență împotriva prostiei, lenei, capacitate de sacrificiu, răbdare, tenacitate. Faptele biografice permit, așa cum am mai afirmat, să credem că viitorul scriitor și-a format *Supraeul* mai mult sub influența maternă, dar și paternă. În ascendența lui pe linie maternă, familia se trăgea din bucovineni și moldoveni din nord, oameni înclinați asupra cărților: *Au viețuit mereu în jurul sinagogilor. De acolo aduc poate ochii lor negri, mâinile lungi și subțiri, paloarea obrajilor. Au o sănătate precară, neliniștită, care resistă mai mult prin încordarea nervilor, decât prin puterea trupului. (De două mii de ani, 1934)*

În aceeași rădăcină maternă putem identifica plăcerea de a asculta muzica lui *Mozart*, *Brams*, *Bach*, un mijloc de refulare, de evadare, descătușare dintr-un context de nebunie a istoriei: mișcarea legionară, Holocaustul, al Doilea Război Mondial, înstrăinarea unor teritorii românești, instaurarea unui nou regim dictatorial. Fizic și spiritual, ca ființă umană, nu putea să fugă din fața istoriei decât în muzică, era un meloman recunoscut, în expozițiile de pictură, la spectacolele de teatru sau în propriul proces creator. Chiar și prietenii lui erau împărțiți în cele două tabere cu ideologii diferite, unii trecând dintr-o parte în alta spre dezamăgirea lui. Plăcerea lecturii a hrănit sensibilitatea acestui scriitor, pe nedrept uitat încă din copilărie și adolescență.

(continuare în numărul următor)
Valentina VINTILĂ

Trepte din zero - Marin Cioranu

Acest volum, Apărut la Editura Proilavia (Brăila, 2016), a fost prezentat de subsemnatul în toamna anului 2017 la ediția din acel an (a zecea și ultima) a Festivalului

Poeților din Balcani. Din mai multe motive, n-am mai apucat să redactez și să public o recenzie a acestei cărți de 164 de pagini. Ne achităm de obligație în cele ce urmează.

Marin Cioranu (născut în Bărăganul ialomițean, la Slobozia Nouă, în data de 13 februarie 1929) este decanul de vârstă al poezilor brăileni (și ialomițeni, prin origine), urmând să serbeze peste puțin timp împlinirea frumoasei vârste de 90 de ani.

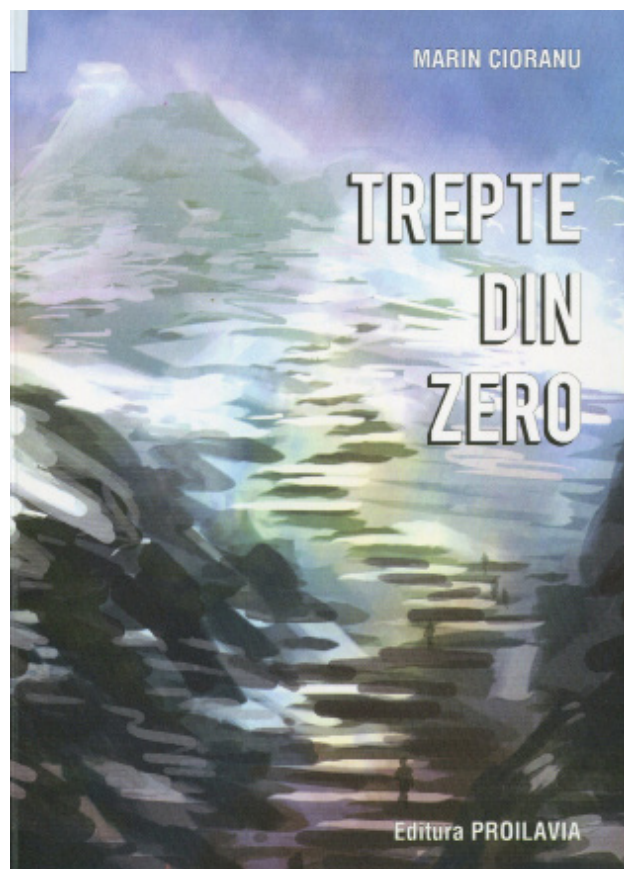
Ceea ce-l individualizează pe acest poet este longevitatea creatoare deosebită. În ultimul timp, în fiecare an, Marin Cioranu surprinde publicul brăilean cu câte un nou volum de poezie. După *Trepte din zero*, a mai publicat în 2017 volumul *Văzul m-a somat*, iar pentru anul 2018 așteaptă să-i apară de sub tipar un nou volum.

Titlul cărții de care ne ocupăm aici ar putea semnifica atitudinea existențială optimistă a unui poet ce se vede la baza unei noi ascensiuni, pe treapta zero a unei noi aventuri existențiale, dar și lirice, detaliate în versurile sale. Dar, cercetând poemele incluse în volum, înțelegem că optimismul este de suprafață, este o strategie ce-l ajută să meargă înainte; e o tehnică de antrenare a vitalității. Uneori se arată și el uimit de energia vitală ce-l caracterizează și încearcă o explicație. *Sursele mele/ pentru încărcat bateria/*

nu mi le-a aflat/ nimeni până acum. (Pogoane, p. 26). Generos, poetul dezvăluie secretul puterii sale de creație. Privește luna până ce aceasta îi simte dogoarea, după care își revarsă energia în el. Când se încarcă și devine roșu, poetul începe să zidească la carte, ca și cum ar zidi o catedrală (Idem). Tema salvării prin poezie este prezentă în mai multe zone ale volumului. A avut *noroc cu poezia* care l-a ridicat *ca pe un stâlp de beton/ drept în picioare.* (Pe un stâlp, p. 128)

Ca și în volumele anterioare, Marin Cioranu cultivă un gen de poezie ce încapă, am putea spune, într-o respirație. Piese lirice incluse sunt poezii scurte, compuse din versuri, de asemenea, scurte, un fel de expirări de imagini poetice ce se pot rosti dintr-o suflare. Cel mai adesea, fiecare poezie este o frază lirică.

Deși poetul experimentează *treptele din zero* și mimează urcușul, totuși multe poeme trădează

neliniștea în fața neantului și consolarea cu perspectiva finalului. *Eu tot mai cred/ că oboseala mea/ pe care mi-o petrec/ cu fața spre lumină,/ va dăinui în mormânt. (Mai cred, p. 27).*

În ciuda vârstei avansate, poetul Marin Cioranu nu ocolește tema iubirii; este încă sensibil la ispitele ce vin din partea elementului feminin. Dar, sentimentul atracției sexuale este cumva amestecat cu stări afective de spaimă sau cu sugestii antropofage. *Mergând printr-o pădure,/ o fată mi-a apărut în față -/ avea straietele rupte/ încât abia pe jumătate/ era îmbrăcată./ Sâni îi erau slobozi/ și parcă vorbeau/ apropiindu-se de mine./ Și ce puteam să fac?.../ încât până m-am hotărât să o dezbrac de tot (...)/ am murit cu ea în brațe/ pe o pată misterioasă/ de sânge. (Straietele, p. 31).*

În alt poem, autorul se imaginează în ipostaza de victimă a unei aventuri canibalice: *Nu mai puteam să o stăpânesc -/ și deodată am tresărit/ sub arsura ei,/ carnea mea/ parcă vorbea/ în măselele ei/ ca un strigăt/ descătușat din moarte. (Acolo, p. 32).* Alteori, poetul însuși devine autor al unor gesturi canibalice: *Eu vin la tine/ nu doar să te văd -/ ci să te mănânc/ până la măduvă,/ până ajung la inimă. (Am plecat, p. 37).* Trecerea de la dragoste la dorința consumării obiectului adorației este o sugestie transmisă probabil poetului din anii copilăriei de către femeia – mamă. Expresia *Mânca-te-ar mama!* pare să fi rămas cuibărită în inconștientul poetului din anii miciei copilăriei. Totuși, dominante sunt stările de panică inspirate de apropierea trupului de femeie: Trupul ei, ca o felie de lună îl simte curgând pe carnea lui *ca flăcările* și se teme să nu cadă *peste*

carnea ei, care radia/ de parcă se afla în priză. (Rana, p. 35). Fără îndoială, erotismul camuflat în sentimentul spaimii de ce i s-ar putea întâmpla într-o apropiere prea mare de personajul feminin este, după știința noastră, dacă nu unic, cel puțin destul de rar în literatură, fiind, de fapt, un atu al poezilor vârstnici. Este posibil ca multe poeme să fie inspirate de anumite evenimente onirice, de tipul coșmarurilor. Numai astfel se pot explica asocierile absurde, aproape suprarealiste din unele poezii.

Iată un exemplu: *De spaimă/ să nu fiu linșat/ de un interlop,/ într-o noapte/ m-am dezmeticit/ în Venezuela./ Și peste câteva zile,/ lupul meu/ mi-a sărit în brațe/ ca un copil./ Aș fi vrut să vorbesc cu el:/ să-mi spună cu ce a venit? -/ dar un polițai/ m-a somat repede: mâinile sus. (Lupul meu, p. 41).*

Prin problematica dezvoltată și prin insolitul trăirilor comunicate, volumul *Trepte din zero* ni se pare unul din cele mai interesante volume de poezie publicate până acum de poetul Marin Cioranu.

Valentin POPA

Un roman uitat: *De două mii de ani*, Mihail Sebastian (1)

Asupra romanului încă mai plutește un Anoiian de prejudecăți. Rareori găsim, de la *Ciocoii vechi și noi*, de N. Filimon, încoace un alt roman în care elementele politice, etnice și estetice să se împletească atât de tainic încât încercarea de a le despărți, de a le repara și de a le analiza diferit pare o aventură pe cont propriu.

Este adevărată afirmația lui Marin Preda, fără istorie, romanul se sufocă, dar la fel de adevărat pare a fi - și acest roman al lui Mihail Sebastian justifică exemplar afirmația - faptul că romanul poate fi sufocat și de prea multă istorie. Prin temele politice sau etnice cărora le-a devenit cutie de rezonanță și le-a amplificat până la absurd, romanul mai mult a inhibat decât a stimulat energii hermeneutice. De cele mai multe ori a avut cititori încruntați. Seninătatea în analiza acestui roman este o ipostază realizată târziu, de-abia după 1990, când toată istoria căreia romanul îi scrisese cronică își încheiase destinul.

De două mii de ani este un roman încă nefixat în istoria speciei la noi. Încă este privit ca o curiozitate, ca un caz rămas *cartoful fierbinte* al romanului românesc interbelic. Dar este el un mare roman? Mai degrabă nu. Mai întâi trebuie scos din zona romanelor pitite prin pliurile istoriei literare unde este pomenit doar în treacăt. Dacă nu este o capodoperă a romanului nostru, dacă nu este o piatră de hotar în istoria speciei, sub niciun chip nu este un roman oarecare, de serie, care trebuie citit doar pentru că e semnat de un mare scriitor. Este aici un Sebastian autentic, care aduce în roman, cu foarte mult curaj, una dintre temele obsedante ale perioadei interbelice prin care autorul captează ipostaze tragice ale existenței.

Câteva dintre marile romane românești au stârnit la apariție mari scandaluri literare, polemici. Fie că vorbim de *Ion*, de Liviu Rebreanu sau de *Bunavestire*, de Nicolae Breban, fie că evocăm receptarea romanelor *Princepele*, de Eugen Barbu sau *Orbitor*, de Mircea Cărtărescu, aparițiile lor au șocat și au provocat schimbări de paradigmă în istoria romanului românesc. Dar, de fiecare dată

șocul era estetic și, prin urmare, operele au căpătat la scurtă vreme statut de capodoperă.

Un scandal de proporții - poate cel mai dur din toată perioada interbelică - a stârnit romanul lui M. Sebastian, *De două mii de ani*. Dar scandalul stârnit era mai ales ideologic și mai puțin estetic. În epocă, mai mult decât romanul, celebra *Prefață* a lui Nae Ionescu a provocat toată furtuna. În prima perioadă de receptare a romanului prefața a fost în centrul dezbaterilor, iar romanul a părut multora mai mult ca o anexă a ei. Oricum, este un caz unic în literatura română. Cititorii au scotocit toate detaliile prefetei și - cu câteva excepții - doar au răsfoit romanul. Bătălia nu a fost literară, ci mai ales politică și, pe cale de consecință, nu a produs mutații semnificative în estetica romanului românesc.

Ritmul edițiilor spune ceva despre destinul romanului. Prima ediție rămâne și singura din perioada interbelică. Deși este în centrul unor mari dezbateri, deși o vreme are statut de bestseller totuși, romanul nu este republicat până

în vara anului 1940, când autorului i se interzic drepturile cetățenești pentru că era evreu. A doua ediție apare în 1946, la 12 ani de la prima apariție, dar fără prefața lui Nae Ionescu. Războiul se terminase și toate tragediile profețite în prefață se consumaseră. În 1946, republicarea prefetei părea de neconceput. Nae Ionescu scrisese o prefață nu numai anticipativă, ci și premonitoare. Intuise unul dintre semnele întunecate ale istoriei din prima parte a veacului al XX-lea.

În toată perioada comunistă nu a mai apărut nicio altă ediție. S-au emis doar câteva opinii critice - V. Mândra, Cornelia Ștefănescu, Dorina Grăsoiu - în rest ignorare totală. Într-o perioadă în care, mai ales în a doua ei jumătate, a funcționat principiul valorificării moștenirii literare, nu a fost posibilă republicarea unei opere considerată dificilă pentru ideologia comunistă. Acest roman a rămas nu doar uitat, înghețat ci proscris, chiar dacă Sebastian era un scriitor căruia i se republicaseră în mari tiraje celelalte romane, iar piesele sale de teatru făceau săli pline oriunde se jucau.

În 1990 o ediție grăbită a romanului mai mult a umplut un gol decât a recuperat o carte. Ediția nu a stârnit un prea mare ecou. După revelația *Jurnalului*, în 1996 și după reșezarea faliilor receptării lui M. Sebastian în istoria literară, romanul a început să prezinte un oarecare interes. În 1997 apare în limba franceză și, un an mai târziu, în limba germană, dar fără prefața care i-a înveninat receptarea. O altă ediție, reluată de câteva ori, publicată de editura *Hasefer* nu a provocat o nouă situație a romanului. Ediția integrală *Sebastian* reia romanul în colecția tip *Pleiade*, dar cu prefața lui Nae Ionescu adăugată la anexa note, comentarii și variante.

De două mii de ani, de M. Sebastian este un roman complicat, căruia încă nu i s-au pătruns toate semnele. Este, în egală măsură, roman al unei mari prietenii, roman de familie, roman inițiativ, dar și roman politic, cu cheie, jurnal, roman gidist, dar și obiectiv, parabolă despre un tip de existență ciclică, repetabilă de două mii de ani, roman evreo-gentilic, dar și roman al rinocerilor surprinși în plin proces și efort de metamorfozare. Și nu în ultimul rând, este un excelent roman al Brăilei vechi, probabil, cel mai tulburător text din tot ce a scris Sebastian pe tema aceasta.

De asemenea, romanul *De două mii de ani* face pereche peste timp cu *Cartea șoaptelor*, de Varujan Vosganian, roman care, după trei sferturi

de veac, evocă o tragedie asemănătoare suferită de o altă etnie.

Acest roman are povestea lui unică... De Sânziene, în 1934, apărea în vitrinele librăriilor din București al treilea roman al lui Mihail Sebastian. Din confesiuni reiese că începuse să-l scrie în perioada pregătirii doctoratului parizian, în 1931. După doi ani, 1933, romanul era deja scris. Presa literară anunța apariția în curând a unui nou roman de M. Sebastian. Dar se întâmplase ceva: când doar începuse să scrie romanul, apucă să-i ceară lui Nae Ionescu, mentorul său, o prefață. Nae Ionescu promite, dar îi oferă prefața abia după trei ani, în primăvara anului 1934. În momentul în care Mihail Sebastian cere lui Nae Ionescu să-i scrie o prefață la un roman, de fapt tânărul se pregătea să debuteze. Așa cum se mai obișnuiește, prima carte a unui scriitor este însoțită de o prefață semnată de un nume cert care garantează prin renumele său numele debutantului. Au mai făcut-o și alții: Titu Maiorescu, G. Călinescu, Paul Georgescu, Marin Preda au scris prefete, adesea fundamentale, despre debutanți.

Panait Istrati și-a publicat prima carte cu o prefață devenită celebră semnată de Romain Rolland. Sunt câteva zeci de scriitori care au debutat cu tableta de recomandare a lui Fănuș Neagu. Numai că în cazul lui Mihail Sebastian se întâmpla ceva atipic. După ce îl roagă pe Nae Ionescu să-i scrie prefața la un roman cu subiect atât de delicat, Sebastian, văzând că Profesorul întârzie, scrie și publică alte romane.

În 1929, la 22 de ani începe să scrie la Brăila și încheie la Paris, în 1931 romanul *Orașul cu salcâmi*. În februarie, 1929 începe și romanul *Femei*, pe care-l încheie în 1932. În vara anului 1930 - 1931 scrie micul roman *Fragmente dintr-un jurnal găsit*. Din 1929 până în 1932, adică de la 22 la 25 de ani, Mihail Sebastian scrie trei romane, deci este un prozator de o precocitate pe care o mai au poezii și de o prolificitate pe care o mai au măștrii. Aceste date impun o demonstrație esențială: perioada studiilor doctorale de la Paris, din decembrie, 1929 până în iulie, 1931 are în cariera lui Mihail Sebastian același rol de ferment și declanșator al proiectelor ca și - păstrând proporțiile - pentru Eminescu perioada vieneză.

Tot aici scrie o bună parte din romanul *De două mii de ani*. Este un ritm excepțional. În ediția integrală a prozei aceste romane cuprind 850 de

pagini. Perioada pariziană este esențială pentru Sebastian. Ea ar trebui reconsiderată din temelii. Scurtă ca o iluminare - 18 luni, cam cât stătuse și Panait Istrati în U.R.S.S. cu efectele speciale ale unei alte iluminări - ea este placa turnantă a operei epice. Deci este o perioadă în care Mihail Sebastian lucra la patru romane deodată, fiecare având problematică specifică, diferită. Romanele au comune doar câteva elemente de modernitate estetică, în rest sunt toate diferite. Se remarcă și ușurința cu care autorul trece de la un subiect la altul, de la o viziune epică la alta.

La ieșirea din adolescență, la 22 - 23 de ani M. Sebastian trăiește o mare febră a creației. Dacă mai adăugăm și cele câteva sute de eseuri literare publicate în aceeași perioadă deja înțelegem mai bine excepționala dimensiune Sebastian. Ritmul de publicare și ordinea în care vor fi publicate romanele deja scrise formează o altă temă. Sebastian alege să debuteze cu micul roman *Fragmente dintr-un jurnal găsit* (1932). În 1933 publică romanul *Femei. Orașul cu salcâmi*, de fapt, primul său roman, va fi publicat abia în 1935.

Dar romanul care încurcă toate socotelile autorului este *De două mii de ani*. Nu se poate ști care ar fi fost ordinea dacă Nae Ionescu oferea *Prefața* imediat ce i-a fost cerută, la începutul scrierii romanului. În proiectul epic inițial, credem că romanul *De două mii de ani* ar fi trebuit să fie romanul de debut. În fond, era romanul unei legitimări, al unei explicații și al unei situări în contextul istoric românesc al anilor '30. Oricum, era un roman mult mai potrivit pentru începutul unei aventuri epice.

Mihail Sebastian scrie romanul în așteptarea unei prefețe, dar și din perspectiva ei, așa cum și-o imagina. Era sau ar fi trebuit să fie confirmarea unei prietenii. Neîndoielnic, romanul a fost scris din perspectiva acestei prefețe așteptate și mai ales imaginate de romancier. Din lectura profeției reiese că Nae Ionescu știa mai ales spiritul romanului și mai puțin litera lui. Nu sunt semne că îl citise în manuscris, nici măcar fragmentar. Mai probabil este faptul că în redacție sau în momentele peripatetice evocate adesea, Sebastian se confesa maestrului său despre problematica romanului. Cert este că romanul a fost scris din perspectiva unei prefețe nu doar promise și așteptate, cât mai ales visate.

Sebastian a scris istoria unei prietenii și a unei forme de aderare la ideal. Prefața ar fi trebuit

să confirme starea aceasta. În 1933 romanul era deja scris. Mai așteaptă încă un an până când, în primăvara anului 1934 Nae Ionescu îi oferă, în sfârșit, textul. În loc de sprijin pentru un tânăr scriitor, prefața toarnă gaz pe foc, ceea ce va influența masiv receptarea romanului. Ceea ce i s-a întâmplat lui Nae Ionescu, din momentul promisiunii prefeței până în momentul scrierii ei este deja o poveste severă și complicată pe care M. Sebastian o ignoră. Istoria începuse să intre în delir, iar Nae Ionescu nu era un filozof care să contemple lumea din bibliotecă. El era un implicat. Cei trei ani, sunt cei mai complicați în destinul lui Nae Ionescu. Acum duce mari bătălii ideologice, acum alunecă spre extrema dreaptă, este bănuie de complicitate la împușcarea primului ministru I. G. Duca, este arestat, anchetat, i se interzice ziarul *Cuvântul*.

În funcție de stările de spirit - era oricum un om în care luciditatea și umoarea se împleteau într-o formulă unică - putea să scrie în acești ani mai multe variante de prefețe. O voce a rațiunii ar fi trebuit să-l îndemne să renunțe, știind situația etnică a lui Mihail Sebastian. Nicidecum. Pentru scrierea prefeței alege momentul cel mai întunecat, primăvara anului 1934. Când o citește, Sebastian este îngrozit. Merge la Mircea Eliade și se confesează. În *Memorii* (1907 - 1960) Eliade notează: *Sebastian era palid, aproape desfigurat. «Mi-a adus Prefața, mi-a spus. E o tragedie. E o condamnare la moarte» a adăugat, întinzându-mi manuscrisul profesorului.*

Evident, Sebastian putea să renunțe la *Prefață*. Din rațiuni necunoscute, dar bănuite, nu o face. La începutul verii astronomice romanul este în librării. Așa cum se bănuia, stârnește un imens scandal, dar nu atât romanul, cât mai ales *Prefața* lui Nae Ionescu. Niciun alt roman românesc nu a fost atacat cu atâta furie și nu a fost analizat cu atâta violență. Rareori ficțiunea a provocat atât de sever realul. Se produce chiar un fenomen de tranzitivitate: cei ce comentează romanul, îl folosesc doar ca pretext. De fapt vorbesc despre ei și himerele lor.

Viorel COMAN

TEATRU ȘI CRONICĂ TEATRALĂ

Teatrul Maria Filotti – la început de stagiune aniversară

La 14 septembrie 1949 se consfințează prin *Deciziunea 1619* înființarea, de la 1 iulie 1949 a Comitetului Provizoriu al Orașului Brăila și asimilat cu Județul Brăila a Întreprinderii economice de interes

local cu denumirea *Teatrul de Stat Brăila*. Atunci începea povestea plină de frumoase rezultate artistice a viitorului Teatru Maria Filotti.

Anul viitor vom aniversa, așadar, 70 de ani de activitate teatrală profesionistă la Brăila. Sărbătoarea, plasată istoric la întâlnirea dintre două stagiuni 2018 – 2019 și 2019 – 2020, ne determină să considerăm cele două perioade de activitate ca stagiuni aniversare.

Dar, dincolo de aceste considerații cu caracter mai mult statistic și organizatoric, rămâne responsabilitatea alcătuirii unui repertoriu de mare calitate, cu proiecte ambițioase, care să consfințească prin spectacolele propuse și realizate importante izbânzii artistice!

Începutul acestor strădanii a fost deja făcut, odată cu deschiderea stagiunii 2018 – 2019 și totodată a ediției a 12-a a Festivalului *Zile și Nopti de Teatru la Brăila* (16 – 23 septembrie 2018).

Premiera oficială a spectacolului cu celebra piesă într-un act *Before Breakfast* a nu mai puțin celebrului dramaturg american Eugene O'Neill, a văzut luminile rampei, în direcția de scenă rafinată, modernă și filigranată a cuplului Andrei și Andreea Grosu, în scenografia lui Vladimir Turturică și interpretarea extraordinară a actorilor Mihaela Trofimov și a lui Richard Bovnoczki.

Un alt proiect prezentat în premieră oficială în cadrul Festivalului brăilean, la data de 22 septembrie, a fost spectacolul cu piesa *Regele gol* de Evgheni Șvarț în regia lui Lucian Sabados, scenografia lui Gheorghe Mosorescu și Elena

Gheorghe și interpretarea măiastră și dăruită a unui colectiv actoricesc alcătuit din Adrian Ștefan, Nicholas Cațianis, Zane Jarcu, Narcisa Novac, Lucian Pânzaru, Cătălina Nedelea, Elena Andron, Flori Popa, Silvia Tariq, Dan Moldoveanu și Alexandru Iordache.

Un spectacol important este celebra piesă *Cântăreața cheală* a lui Eugene Ionesco, în regia lui Radu Iacoban, scenografia lui Tudor Prodan și interpretarea actorilor Valentin Terente, Ramona Gîngă, Silviu Debu, Corina Borș, Adrian Ștefan și Mădălina Anea. Premiera a avut loc la data de 21 octombrie 2018. De la sfârșitul lunii octombrie până la finalul stagiunii vor mai înnobila scena brăileană importanți regizori, precum Erwin Șimsenshon, Victor Ioan Frunză, Vlad Cristache și bulgarul Dimităr Dimitrov, directorul Teatrului Vasil Drumev din Shumen.

Sursă: Teatrul Maria Filotti

Pe lângă stagiunea propriu-zisă, avem o toamnă bogată în festivaluri importante precum cele de la Oradea, Piatra Neamț, Galați, București și Ploiești. Am pregătit totodată cea de-a 6-a ediție a Festivalului Mihail Sebastian (1 – 3 noiembrie 2018).

Urez colegilor mei din teatru o stagiune aniversară formidabilă iar spectatorilor noștri dragi și fideli.... Vizionare plăcută!

Lucian SABADOS

Sublimul și... palmele râsului, pe un portativ imaginar al Thaliei

Tema ediției a XII-a a Festivalului *Zile și Nopti de Teatru la Brăila 2018*, aleasă de directorul și unicul selecționar Lucian Sabados, a fost *Comedia, între hohot și lacrimă. Participanți, teatre din București – respectiv Teatrul de Comedie, Teatrul Nottara,*

Teatrul Mic, Teatrul Odeon, Teatrul Excelsior, Teatrul Act, Unteatru, Teatrul de Artă - și Teatrul Tineretului Piatra Neamț, Teatrul Regina Maria Oradea, Teatrul Fani Tardini Galați, Teatrul Maria Filotti Brăila.

Teatrul festivalier a intrat în tradiție la Brăila. Prin temă și contribuții scenico-regizorale, prin măiestria actoricească, rămâne la un nivel înalt și se impune ca important reper în peisajul cultural local și nu numai, oferind teme, motive și argumente comparative absolut necesare unui auditoriu care se respectă. Chiar dacă și-a pierdut din motive, mai degrabă financiare, strălucitorul atribut de *european* așa cum a fost în primele ediții, festivalul atrage, incită, domină începutul de stagiune, cuprinzând de fiecare dată și piese în premieră, ele urmând a fi revăzute pe parcursului întregului an în programul teatrului organizator.

Ediția cu numărul XII a Festivalului *Zile și Nopti de Teatru la Brăila* a fost din nou dominată de comedie, ca și cea precedentă, astfel că în perioada 16 – 23 septembrie 2018 teritoriul de joc din arealul Thaliei a permis publicului dornic de autocunoaștere – pentru că Arta trebuie să fie tocmai asta, nu-i așa?, călăuză către Sine, nu doar simplu divertisment, amuzament, petrecere de vreme în sala de teatru – să râdă, dar și să se vadă în oglinzi adesea strâmbe, prin ochii și în pielea personajelor din cele 15 spectacole ale programului gândit de Lucian Sabados – teatrolog, managerul Teatrului *Maria Filotti* Brăila (TMF, principal organizator al manifestării), director și de festival, unic selecționar.

Sub genericul *Comedia, între hohot și lacrimă*, urmărind adesea cu sufletul la gură (cum bine subliniază o expresie populară) subiectul, jocul

actoricesc, unele inedite note regizorale, scenice, muzicale, ne-am trezit comutând atenția de la simplu la complex și la polivalență, recitind în cheie obligatoriu teatrală (cu tușele convenienței de rigoare, cu măștile grosier aplicate la unele personaje – firesc pentru Thalia, în fond) fel și fel de stări, pasiuni, dorințe, ambiții, povești, amintiri, drame și dramolete. Am trăit sub imperiul zâmbetului, râsului, plânsului și al altor emoții și sentimente familiare, dar pe care nu le trăim niciodată la un loc, în aproape același timp, ne-am conectat mai mult sau mai puțin – fiecare după cum a rezonat cu subiectul, echipa spectacolului, modalitatea scenică aleasă de regie – la trăirea (pentru unii, profundă) a pieselor. Totodată, ne-am bucurat de faptul că Thalia ne-a unit, în superbul spațiu al fostei Case *Rally* din Piața Traian – cum este menționată în Lista de monumente istorice, clădire donată în 1919 urbei brăilene de ultimul ei proprietar, Dumitru Ionescu, fost și primar al Brăilei – destul de recent renovată cu fonduri de la Uniunea Europeană, prin proiect dezvoltat de Primăria Municipiului Brăila, care a și pus la dispoziție mare parte (la care s-a adăugat o sumă și de la câțiva sponsori locali) din bugetul necesar festivalului. Pentru că nu sunt foarte mulți, merită menționați acești generoși sponsori ai artei la ediția din 2018 a festivalului: Vard Brăila, Serv Class, Raiffeisen Bank, Ceprohart SA – director Dan Buteică, Dunav SRL, Bella Italia - manager Iulian Zamfir, Pancronex SA - manager Paul Bordei, SC Midraga Invest SRL - Vasile Datcu, scriitor, gânditor, Rotary Club Brăila.

Au fost și critici de specialitate prezenți, ceea ce a permis o și mai mare vizibilitate manifestării, iar pentru o mai bună coordonare a activității au fost angrenați câțiva voluntari în festival, liceeni care s-au bucurat să-i cunoască îndeaproape pe regizori, pe actori și, bineînțeles, să vadă toate spectacolele din program.

Înainte primul gong, duminică - 16 septembrie 2018 - manifestarea s-a deschis cu discursurile aferente: directorul Lucian Sabados, primarul brăilean Marian Viorel Dragomir și fostul director al teatrului - Veronica Dobrin, inițiatorul festivalului la vremea când conducea TMF - urând publicului care a achiziționat încă din luna august bilete la festival, să se bucure de opt zile de reală sărbătoare artistică.

Premiera *Before breakfast* de Eugene O'Neill, în regia lui Andrei și Andreei Grosu, din repertoriul Teatrului *Maria Filotti*, a fost primul spectacol. S-a jucat în sala *Bujor*

Macrin (Studio), botezată după renovare cu numele regretatului actor și director artistic al dramaticului brăilean. Scenografia lui Vladimir Turturică a punctat minimalist subiectul, o masă în centrul scenei și două scaune fiind considerate suficiente pentru a lăsa loc de expresie bogăției emoționale. În distribuție Mihaela Trofimov și Richard Bovnoczki (actor invitat). Este una dintre comedii cu lacrimă, accentele dramatice fiind preponderente, nu doar datorită subiectului – doi soți traversează o perioadă urâtă a căsniciei care nu le aduce prea multe bucurii; el bea prea mult și nu are serviciu, ea se simte frustrată fiind nevoită să facă munci mult sub nivelul de pregătire - ci și modalității de punere în scenă. El face un personaj mut, în locul cuvintelor preferând să cânte ca o pasăre, mimând acțiunea care se află în interiorul cuvintelor nespuse. Ea este o ființă care suferă la vedere, se lamentează și se revoltă; pregătește un mic dejun foarte sărac, doar cu pâine uscată, cafea și puțin unt. Între toate acestea se interpun, transparent prin acțiunea regizorală și complexitatea textului scris de un genial dramaturg, o mulțime de trăiri, amintiri, visele năruite ale acestui cuplu care a fost cândva foarte tânăr, nu de mult, a studiat la universitate, a visat și a sperat mai mult de la viață. În mod special, subiectul a adus câteva lacrimi pe obraji unor spectatori care s-au simțit foarte aproape de trăirile din luminile rampei, rememorând sentimente proprii (dar mai plăcute), din vremea studenției.

A mai fost o premieră în festival, tot a teatrului gazdă și organizator, spectacolul *Regele gol* de Evgheni Șvart, în regia lui Lucian Sabados, pe muzica semnată de Cornel Cristei. La baza scenariului stă *Hainele cele noi ale împăratului* de Hans Christian Andersen, binecunoscuta poveste plină de învățăminte, bun pretext spre a oferi lumii contemporane o lecție de luciditate. Nu mai reluăm aici șirul narativ, ci apreciem doar notele de umor cu trimitere spre viața modernă care însoțesc din plin periplul; câteva dintre ele sunt sensibil gustate de public – exemplu personajul feminin cu păr lung blond, interpretat de Elena Andron, care anunță cu năduf la final că vrea să emigreze în Costa Rica (aluzie la o situație reală din contemporaneitate). În multe alte momente apare comedia din jocul actorilor, din ton și replică, din gesturi și atitudine, care merită toate aplauzele. Se impun subliniate în acest sens ieșirile la rampă care îi fac pe spectatori să aplaude copios – exemplu Zane Jarcu, în rolul de prim-ministru. Regizoral, transferul de la textul original la realitatea pe care vor să o înțeleagă reprezentanții publicului s-a făcut cu finețe, firul sensibil al poveștii nefiind încurcat, ci folosit la lucrătură delicată, ca o dantelă. Costumele Elenei Gheorghe se potrivesc contextului precizat aici, păstrând conveniența trecut-prezent fără să deranjeze vizual; nu e chiar o ambivalență, ci mai degrabă o îmbinare fericită a elementelor de vestimentație uzitată la curțile

princiare ale altor vremi și cele care caracterizează astăzi arta costumului.

Decorul realizat de Gheorghe Mosorescu (președinte al Uniunii Artiștilor Plastici, Filiala Brăila) susține, de asemenea, complexitatea sugestiilor, pe același sens de reper trecut-prezent, cu elemente bine dozate ce pot fi citite atât în cheie simbolică de ansamblu, dar și în status de unicat, de aproape orice personaj. Și e foarte bine așa pentru că, după cum bine știe orice iubitor al Thaliei, decorul nu e simplă umplere a spațiului scenei. În spectacol se și dansează, coregrafia fiind semnată de Gelu și Dana Baci. Nu e dans de epocă, nici sârbă de la nunțile tradiționale, ci e un dans modern sugerând comedia de situație. Distribuția: Adrian Ștefan/ Christian, Nicholas Cațianis/ Heinrich, Zane Zarcu/ primul ministru, Narcisa Novac/ prințesa, Lucian Pânzaru/ regele gol, Cătălina Nedelea/ guvernanta, poetul curții, Elena Andron/ ministrul sentimentelor intime, Flori Popa/ ducesa, bucătarul, învățatul, Silvia Tariq/ contesa, șambelanul, lustragiul, Dan Moldoveanu/ regele tată, Cătălina Nedelea/ Wanessa Radu/ baroneasa, croitorul, Alex Iordache/ primarul, valetul, voce roboțel.

Spectacolul este o radiografie necesară a lumii din sfera puterii și nu numai, binevenit în secolul pe care îl traversăm și bine primit, bine postat în programul stagionii 2018 - 2019 la Teatrul *Maria Filotti*.

Brăila a fost strâns legată și de al doilea spectacol din festival, *Breaking news* de la Teatrul de Comedie București, adaptare după *Ultima oră* de Mihail Sebastian (brăileanul Iosif Hecther, membru al Comunității Evreiești, care a scris la cotidianul brăileanului Nae Ionescu) în regia lui Mircea Cornișteanu - o fidelă redare scenică a subiectului binecunoscut.

Există câteva, nu multe, accente cu trimitere la epoca modernă - în fond, spectacolul (ca toate piesele de teatru scrise de M. Sebastian) se poate reitera în orice vremuri – și ele fac deliciul publicului care se gândește, amuzat sau enervat, după caz, la situațiile de astăzi când oamenii puterii politice ori economice încearcă să eludeze legea. Efectele cele mai evidente ale jocului în registrul comic le-am remarcat la cunoscutul actor George Mihăiță - directorul Teatrului de Comedie – distribuit în rolul afaceristului Grigore Bucșan. În alte roluri: Dragoș Huluba, Sandu Pop, Andreea Samson, Dan Tudor, Teodora Stanciu, Smaranda Caragea, Aurora Leonte, Eugen Racoți, Marius Drogeanu, Andrei Runcanu, Ana Maria Turcu. Cu toții am fost recunoscători pentru revederea acestei frumoase piese a lui Mihail Sebastian, pe care în altă ediție de festival a prezentat-o dramaticul gălățean.

Râsul și muzica, complementare

Fata din curcubeu de Lia Bugnar, este tot un text cunoscut publicului de festival de la Brăila, de această dată one-woman-show-ul a fost cu Marcela Motoc, o coproducție Teatrul de Artă din București și Asociația *Cortina*. Actrița, care se simte foarte bine și în contextul limbii lui Molière, a folosit cu aplomb câteva secvențe muzicale pentru a accentua trăirile personajului său – o fată simplă, care se prostituează în sala unui cinematograful amărât de cartier, dar visează la o viață normală, și de ce nu, la una strălucitoare, așa cum apar poveștile pe ecran. Piese de cântat de Marcela Motoc fac parte din repertoriul cunoscut al unor mari artiști francezi și au fost bine rezonate în context, amplificând emoția spectacolului, care invită publicul și în intimitatea gândurilor acestui personaj trist. Comedia aici e amară, survenind din conflictul bazat pe starea de fapt a poveștii, caricaturizată de faptul că așa cum ne este prezentat personajul, el ar trebui să fie unul din lumea normală, dar nu e, cum normală nu e nici viața atunci când în loc de la mângâieri primim palme (și ele nu sunt aplauze).

Mai puțin frecventat de publicul brăilean și cu atât mai atractiv, genul muzical – nu chiar în stilul consacrat american și nici în cel al comediei boulevardiere din perioada interbelică – a fost prezent în festival prin spectacolul **Visătorul** după romanul lui Ian McEwan, cu o echipă de la Teatrul *Tineretului* din Piatra Neamț, supranumit chiar spectacol concert, dramatizare Antoneta Zaharia, purtând semnătura inconfundabilă Ada Milea. Muzica a fost, evident, cea la care ne așteptam – în stilul Adei Milea, scenografia realizată de Alina Herescu ne-a purtat pe tărâm de poveste – fiecare dintre secvențele spectacolului-manifest fiind mici răzvrățiri copilărești sau aventuri imaginare ale copilului rătăcind prin lumea adulților, exact așa cum au fost scrise de autor.

Distribuția: Emanuel Becheru, Corina Grigoraș, Nora Covali, Rareș Pîrlog, Gina Gulai, Maria Hibovski, Cătălina Ieșanu, Cătălina Bălălaș, Andrei Merchea Zapotočki, Dragoș Ionescu, Valentin Florea. Desene și animație de Paul Mureșan.

Concluzia spectacolului ar fi bine să rămână mai mult timp în inimi: putem să fim visători și, în același timp, să cucerim lumea (asta care se vrea serioasă, scârtoasă de multe ori și care vrea vise doar cu capul pe pernă), chiar și atunci când ea ne obligă să respectăm reguli caraghioase: putem să fim câștigători, indiferent de situație!

O altă producție în care muzica a jucat un rol important a fost **Leonce și Lena** după Georg Büchner, de la Teatrul *Regina Maria* din Oradea, în regia lui Mihai Măniuțiu. Un spectacol foarte colorat, de parcă scenograful Adrian Damian ar fi încercat să corecteze prin decoruri și costume strălucitoare micimea sufletească – dorința de

putere a unora, obediența și fățărnicia altora – a celor mai multe dintre personajele de la palatul regelui Popo. Coregrafia a fost Vava Ștefănescu, iar formula aproape concertistică a fost excelent susținută de actorii-orchestra: Richard Balint la chitară, Adrian Locovei la acordeon, Florian Chelu – chitară bas, Alexandru Szuz – tobe. Și aici s-a simțit amprenta Adei Milea, doar că de această dată semnătura muzicii a mizat mult pe sound-ul rock, ceea ce nu a schimbat deloc povestea binecunoscută de publicul brăilean – care a aplaudat-o în formula regizată de Vlad Cristache chiar la Brăila. Din distribuție mai fac parte Eugen Neag, Adela Lazăr, Emil Sauciu, Daniel Vulcu, Angela Tanko, Georgia Căprarin, Zentania Lupșe, Răzvan Vicoveanu, Pavel Sîrghi, Alin Stanciu, George Dometi. Finalul fericit, respectiv nunta și îndrăgostirea celor doi tineri, Leonce și Lena, oricum sortiți unul altuia, a fost o explozie frumoasă de muzică și dans, un punct vesel la capătul unei saga plină până atunci de egoism și dorință de putere.

Fără să fie la fel de amplu ancorat în sfera muzicală, din repertoriul Teatrului *Excelsior* din București a fost invitat în festival **Visul unei nopți de vară** de William Shakespeare, în regia lui Vlad Cristache, spectacol care se conturează și el în linii artistice cu dese intersecții spre partitură. Se cântă destul de mult, se dansează. Utilizând o scenografie modernă și foarte mulți tineri în distribuție, elemente multimedia cu tendințe futuriste, jocuri de lumini, spectacolul pune accent pe relațiile umane, iubirea și teatrul însuși având parte de cea mai mare atenție din partea regizorului. De altfel, Vlad Cristache recunoaște asta: *Niște tineri fug dintr-o cetate dominată de ură, de jocuri de putere și descoperă dragostea. Niște muncitori descoperă teatrul și bucuria jocului, într-o noapte, în pădure. O societate sterilă, închisă, cu ochelari de cal, se luminează într-o noapte ca într-un vis. Spectacolul meu e un elogiu adus visării, evadării din lumea cenușie și plictisitoare în care trăim, un elogiu adus bucuriei de a fi liber și a iubi, un elogiu adus teatrului făcut fără pretenții de utilitarism – un teatru care celebrează viața.*

Distribuția spectacolului: Aida Avieriței, Emilian Oprea, Camelia Pintilie, Alina Rotaru, Marian Olteanu, Andreea Alexandrescu, Lucian Ionescu, Alexandru Bogdan, Dan Rădulescu, Rareș Florin Stoica, Mihai Mitrea, Ion Bechet, Ștefan Mihai, Oliver Toderiță, Tudor Roșu. Teatrul e atât de prezent încât la un moment dat o parte a actorilor se află într-o lojă, privindu-i pe colegii lor care repetă o scenă din piesă. Spectacolul a fost o frumoasă reîntâlnire pentru brăileni cu povestea shakespeariană, chiar și pentru cei care sunt adepții neintruziunilor în textele originale. Vlad Cristache e atât de delicat încât nu lasă nimic la voia întâmplării și nu permite decât respectului și delicateții să se impună în spectacolele sale.

Vis, realitate, speranțe – parte din rețetă

Pasionaților Thaliei nu le mai trebuie prezentat *Pescărușul* de A. P. Cehov, dar spectacolul omonim de la Teatrul *Odeon* din București, în regia lui Andrei și Andreei Grosu merită o radiografie aparte, nu doar pentru că a fost special ca abordare scenaristică, punctând în mod deosebit arealul teatral, ci și pentru că aspectele relațiilor umane se conturează pregnant pe aliniamentele visului și speranței, nesfiindu-se să îndrepte reflectorul către trăsăturile umane pe care de obicei le ascundem de ceilalți, respectiv acelea care ne fac vulnerabili, ne dau dureri de cap dacă suntem ființe dornice de autocunoaștere și ne obligă la interogații imposibile despre viața noastră, sensul și implacabila ei durată.

Pescărușul nostru e o lume care încearcă să se compună din sunete, culori, materiale, gânduri și mișcări, asemeni unei construcții arhitecturale în care ne sprijinim pe o structură de rezistență nevăzută (...) Am încercat să păcălim moartea în toate formele ei, spun regizorii, citați de Ciprian Buzoianu - secretarul literar al dramaticului brăilean în caietul-program al festivalului. Actorii din distribuție - Alina Berzunteanu, Marius Damian, Dan Bădărău, Nicoleta Lefter, Laurențiu Lazăr, Elvira Deatcu, Florina Gleznea, Mihai Smarandache, Gelu Nițu și Cezar Antal, s-au pliat în jocul lor foarte bine pe cerințele adaptării, fiind uneori exploziv temperamental, deosebit de emotivi și contextual visători, fragili exact ca un pui proaspăt ieșit din ou - imagine care a fost, de altfel, refăcută scenic tulburător, puiul fiind una dintre actrițe, cu o naivitate suavă ce a străbătut ca o săgeată mintea mea (și mi-ar plăcea să cred că nu doar a mea...) mult după gongul final.

Un alt spectacol care a declanșat în audiență un puternic impact emoțional a fost și *Șase din 49* de Spiró György, în regia lui Alexandru Maftai. Atractiv nu doar pentru subiect - norocul nesperat al unui cuplu de oameni simpli de a fi câștigat la loto o sumă foarte mare de bani, în euro - ci și pentru jocul impecabil al celor doi foarte talentați actori, Dana Voicu și Liviu Cheloiu, care au trecut cu lejeritate de la stări plăcute și sentimente de iubire la teama de a fi bogați și demența neîncrederii, ură și dispreț, plus multe altele ce dau târcoale minții omului care trăiește lângă alt om și dintr-o dată realizează că nu i s-a destăinuit niciodată aceluia pe deplin, ori că relația nu a fost cea visată, de comuniune perfectă - care oricum nu există, dar despre care fiecareia ne place să credem că ar putea fi trăită cumva, cândva... Autorul maghiar al textului a știut să dozeze în gen policier datele întâmplării neașteptate, iar scenograful s-a întrecut pe sine, remodelând în scenă o casă tipică de orașeni cu origini rurale despre care știm că există multe și în România (inclusiv în mileniul trei...). Deznodământul

(biletul de loto a fost ars) contează mai puțin în minicronica noastră, important e faptul că Teatrul de Artă din București a oferit publicului o mostră de artă la superlativ, ceea ce nu e la îndemână mereu și nu oricui.

Tot în linia textelor cunoscute de iubitorii teatrului s-a înscris și spectacolul *...escu* de Tudor Mușatescu, de la Teatrul Mic din București, în regia lui Doru Ana. Un subiect mereu actual - arivismul și dorința de putere cu orice preț, a făcut publicul să rezoneze cu povestea și eroii ei, să se amuze copios la comedia de situații care se regăsește și în contemporaneitate - grotescă, periculoasă la fel ca în orice timp, dacă atinge și sferele puterii politice. Regia a rămas în limitele umorului de tip clasic, neatacând grosier și inelegant defectele caraterologice ale personajelor fără scrupule. Dar publicul s-a distrat copios la fiecare apariție și dialog cu personajele adultere, averse de putere cu orice preț. A răs toată lumea și cred că s-a rugat să nu mai existe asemenea situații, ori măcar să nu se afle ei, cei care aplaudă, în asemenea ciudate și urâte întâmplări pe care musai se cuvine să le ții ascunse de ochiul public. În distribuție i-am revăzut cu plăcere pe Dan Condurache, Adriana Șchiopu și Doru Ana. Lista personajelor e completată de actorii Ovidiu Niculescu, Iorgu Langada, Ana Bart, Vlad Corbeanu, Irina Rădulescu, Radu Zetu, Ana Bianca Popescu, Sergiu Fleșner, Beatrice Peter, Petre Moraru, Avram Birău, Mihai Mitițescu, Ciprian Chiricheș/Cătălin Bucur.

O notă aparte în linia nuanțată a temei festivalului a făcut spectacolul *Vârstele lunii* de Sam Shepard, în regia lui Toma Dănilă, cu Gelu Nițu și Constantin Cojocaru, piesă din repertoriul Unteatru din București. Aici comedia a fost amară, foarte amară și tristă, povestea fiind despre amintire, bătrânețe, prietenii și profunzimile (ori nu... ale) acestor relații, iubiri, spaime, vise... Cei doi minunați actori dau amplă strălucire textului destul de dur pe alocuri, conferind o aură aparte durerii personajelor care se află nu doar la marginea vieții, ci și în profundă singurătate, ambele drame nefiind ușor de trăit chiar și atunci când te arăți prea deschis la inimă cu cei din jur.

Constantin Cojocaru și Gelu Nițu, doi (foști?) prieteni care se revăd după un timp prea îndelungat, într-o scenă minimalistă din punct de vedere vizual și fizic, au încărcat spațiul sălii *Studio* cu emoții și stări care s-au succedat în tempouri variabile, de la calm la nervi întinși la maximum, de la melancolie la supărare extremă și crize de nervi, crize de boală. A fost un spectacol bine prizat și de cei mai tineri, și ei captivați de puterea emoțională din scenariu și de prestația scenică a celor doi mari actori.

Cu bucurii și tristeți, în oglinzile Thaliei

N-ai tu treabă! de Cătălin Ștefănescu după *Dănilă Prepeleac* de Ion Creangă este o poveste cunoscută, spusă însă altfel, personajele principale părând a fi aici dracii, cei pe care Dănilă Prepeleac, așa cum bine știm, i-a păcălit cu mare poftă și cu succes. Scena este prezentată minimalist și cu elemente multimedia, pentru că autorul a dorit să transforme povestea populară într-una foarte modernă – astfel încât locul ni se spune că este cel al unui viitor muzeu dedicat vieții lui Dănilă Prepeleac. Doar doi sunt reprezentanții iadului, întrupeți de tinerii actori Andrei Șeușan și Alexandru Voicu, iar ei se achită de obligațiile profesionale mai mult decât onorabil, fiind extrem de naturali și preciși, ca doi corporatiști gata de o prezentare din care vor câștiga sume uriașe de bani și glorie socială (de fapt așa este și cheia în care autorul ne invită să-i privim). Dănilă Prepeleac este interpretat de binecunoscutul Marcel Iureș, care nu face nimic să iasă în evidență, transformându-l pe sugubățul și istețul personaj într-un aparent oarecare orașean, dar păstrând statura impozantă a inteligenței (deopotrivă una personală, dar și a la fel de celebrului său personaj). Toate replicile, destinate să contureze umorul teribil al situațiilor - inclusiv povestirea cunoscutelor întâmplări în care dracii au fost păcăliți copios, sunt spuse cu o seriozitate fascinantă, excepțional condusă și de regia lui Alexandru Dabija. Spectacolul a fost un regal actoricesc și scenaristic deopotrivă, echipa în frunte cu Marcel Iureș (inițiator Teatrul *Act*, actualmente președinte al echipei teatrului) și însuși Teatrul *Act* din București scriind pentru Brăila festivalieră a frumoasă pagină.

Imediat după finalul spectacolului, târziu în noapte, publicul a fost invitat în sala *Avantgarde* pentru o întâlnire cu umorul lui Costel Pătrășcan – caricaturist brăilean, în care acesta și-a prezentat lucrările în formulă de suite pe retroproiector, condimentate și de propriile explicații, evident în același registru al comediei. Și ne-am bucurat teribil să-i vedem pe cei trei minunați actori, ieșind direct din pielea personajelor, că au rămas la show-ul amuzant al lui Pătrășcan fără să plece la masă, fără să găsească scuze pentru a face o pauză după spectacolul lor. A fost și aceasta o

lecție, după cea teatrală, pentru care le suntem recunoscători.

Cu umor fin de situații și câteva personaje în plină criză de maturizare personală și socială, spectacolul *Praf de stele* de Norm Foster, regizat de Lucian Sabados la Teatrul *Nottara* din București, a adus în festival o poveste a orașului modern, cu vecinătăți (de balcoane în cazul de față) ce induc oamenilor speranța (sau iluzia) că astfel ar putea să devină mai apropiați, mai prieteni, mai dornici de a se uni spre a depăși trista condiție a singurătății, amplificată și de condițiile traiului în orașele moderne. Actorul Alexandru Jitea se achită la superlativ de rolul principal, jucând cu naturalețe și delicatețe pe divorțatul dornic de bună vecinătate cu cele trei feminine care se tot mută în bloc, una cu mai multe probleme existențiale ca alta, fiecare cu dorințe mai mult sau mai puțin irealizabile. Domnișoarele și doamnele sunt interpretate de Luminița Erga, Diana Roman, Ada Navrot. Scenograf este Vladimir Turturică. Ioana Marchidan semnează coregrafia. Și dacă subiectul ar putea părea banal la prima vedere, regia și jocul actoricesc dezvoltă toate elementele care permit auditoriului să înțeleagă substraturile, să rămână cu întrebările (necesare) și să urmărească avid detaliile spectacolului, cele legate de felul fiecărui personaj, de dorințele ori defectele lor, dar mai cu seamă să aprecieze profunzimile caracterologice – acele cratere ale unui seism interior, despre care știm că dor, dar duc spre inima omului.

Teatrul *Fani Tardini* din Galați a fost invitat cu spectacolul *Uluitoarele numere de singurătate ale lui Edward Gant* de Anthony Neilson, în regia lui Dragoș Alexandru Mușoiu. Scenografia: Andreea Simona Negrilă. Muzica: Eugen Dan Drăgoi. Distribuția: Cristian Gheorghe, Oana Mogoș, Ionuț Moldoveanu, Vlad Volf. Povestea impresarului de acum mai bine de un secol este reinterpretată scenic și vizual ca interiorul unui basm, decorul se apropie mult de aspectul arenei circului, iar personajele – bineînțeles că mai mult cel principal – sunt menite să sublinieze drama omului care caută, se caută, are vise mărețe și de multe ori are căderi, spaime, viziuni și dorințe nerealizate și nerealizabile, dar și foarte multe amintiri care în loc de bucurie produc durere. Un astfel de memento, din copilărie, cu un urs (păpușă, supradimensionat de scenografie, un costum uriaș în care se ascunde o actriță) care vine să-i zăpăcească viața personajului principal, este poate cel mai frumos moment al spectacolului. E acolo o emoție care trece dincolo de iluminarea feerică și exagerată, care se insinuează în inimile tuturor celor care au iubit o anume jucărie-păpușă cândva, care au trăit clipe frumoase în primii ani de viață, care au rămas copii (tare greu... dar nu imposibil!) în profunzimile interioare, în adâncul (adesea nesondat) inimii. Spectacolul e și despre speranță, căutări ale sensurilor înalte, dar și

despre micimea umană, aparențe bine mascate de exprimări prețioase ori de politețuri exagerate. Exceptând finalul – cuvinte care încearcă prea mult să fie explicitări, spectacolul este profund și frumos: vizual, artistic teatral și actoricesc. Bun pentru toate categoriile de vârstă și, ca orice act artistic de calitate, educativ.

La fel de atractiv, dar în alt registru, a fost *Hamlet în sos picant* de Aldo Nicolaj, regizat de Alexandru Jitea (actorul care ne-a plăcut mult în *Praf de stele*) la Teatrul Nottara. Fiind ultimul spectacol din programul festivalier, a încununat fericit manifestarea. Poate că unii s-au simțit ofensați, ca și la apariția textului ce a stârnit multe controverse, din motive evidente, fiind o parodie. Astfel, de la celebrul *a fi sau a nu fi* se ajunge în viziunea dramaturgului italian la *a mânca sau a nu mânca*; se face haz de meniul oamenilor de la curte – fiecare nume de mâncare fiind caricaturizat, se face haz de fiecare personaj celebru din *Hamlet*-ul prea iubit... Dar spectacolul este frumos vizual – scena realizată de Liliana Cenean este realistă, cu bucătăria de epocă din care nu lipsește nimic specific, cu costume excelente, necontrastând epocii marelui Will și coloristic fiind în armonie cu alte elemente ale scenei.

Spectacolul este și bine jucat de o echipă de actori foarte talentați, aderând integral la parodie, dar și la comedia amară – nu doar de situații (Hamlet și alte personaje mor, unii se pretează la jocuri de culise), ci și de caractere umane (unii sunt infideli, șmecheri, hoți, alții sunt prefăcuți, mincinoși etc). Chiar și pentru posibilia (credeam că nu există... dar lumea nu e perfectă!) spectatori care nu cunosc în amănunt *Hamlet*-ul lui William Shakespeare, povestea scrisă în cheie grosier caricaturală este ușor de urmărit. Regia a mizat mult pe talentul actorilor, care s-au întrecut pe sine limitând la minimum grobianismul, fiind extrem de atractivi și naturali inclusiv când s-au dueltat cu spada – foarte atractivi (și) aici Filip Ristovski/ rolul *Laertes* și Bogdan Costea/ *Hamlet*. De menționat și ceilalți colegi din distribuție: Gabriel Răuță, Isabela Neamțu, Oana Cărmaciu, Vlad Bălan, Luminița Erga, Răzvan Bănică, Rareș Andrici, Corina Dragomir. *Sosul*

picant a fost bine dozat, *Hamlet*-ul nu a suferit, publicul (majoritatea, cea care știe bine arta Thaliei) a fost fericit. Un final à la grande.

Să menționez și că un punct al programului a fost muzical, un atractiv concert de muzică medievală, susținut - pe o scenă amenajată undeva pe fosta stradă *Regală* – de trupa *Pontice* alcătuită din Cătălin Mirea (actor, a înființat formația muzicală în 2004), Monica Ivanov, Geanina Meragiu, Florentina Ciobanu, Costin Ionescu, Marius Meragiu. Sub imperiul muzicii fără granițe - artiștii au oferit la finalul primei serii de festival un potpourri cu piese în principal din repertoriul popular al mai multor nații, astfel auditoriul având parte de alt fel de teatru, unul al popoarelor, imaginar.

Dacă reperul ar fi tot muzical, la concluzii aș spune că pe portativul Thaliei au fost înscrise și jucate în stiluri diferite, multiple și interesante povești, fredonate cu talent și atractivitate, conturate cu sublim și delicatețe, uneori derutate de bemoli și luate la palmele răsului, cu bis atunci când scena ori povestea a plăcut, alteori cu lacrimi presărate de cheia sol pe obraji vreunui spectator mai sensibil, de fiecare dată cântate și în surdina, mult după gongul final, de fiecare din public care rămâne, orice s-ar spune, fidel Thaliei până în pânzele albe...

*** Notă

Început sub semnul generos al Thaliei la superlativ și cu directoratul artistic asigurat de regizorul Cătălina Buzoianu, festivalul brăilean gândit inițial de Veronica Dobrin, directorul TMF la primele ediții derulate ca Festivalul «Zile și nopți de teatru european la Brăila», cu un frumos afiș semnat Dragoș Buhagiar – scenograf, născut la Brăila, ar putea să se contureze în viitor sub aceleași repere. Ar fi un cadou binevenit (cu fonduri de la bugetul administrativ local, ca acum, și cu generoși sponsori – posibil mult mai mulți...) pentru cei care iubesc nespus Thalia și care preferă în festival o selecție riguroasă de spectacole ce depășesc mult faza teatrului așa-numit «clasic», cu alte abordări ale sensurilor teatrale – în regie, mișcare, scenografie, sunet etc. – astfel încât prezența noastră ca public să fie nu o distracție, ci o cunoaștere a noului, o reală instrucție cultural-artistică, o bucurie a spiritului.

Text și foto: Armanda FILIPINE

Centenarul formării României Mari: Brăila și idealul de unitate națională

Moment jubiliar, împlinirea unui secol de la făurirea statului național unitar, eveniment istoric greu de egalat ca însemnătate pentru istoria neamului românesc, găsește națiunea română din nou la răscruce, viitorul său european și democratic fiind amenințat atât de forțe politice interne ideologizate de cleptocrație, cât și de politica destabilizatoare a Moscovei, care urmărește să retraseze sferele de influență în Europa. În condițiile unui prezent incert, dominat de angoase, care subminează decisiv din bucuria sărbătoririi Centenarului, o scurtă privire retrospectivă asupra contribuției brăilenilor la evenimentele care au determinat Unirea din 1918 este benefică pentru înțelegerea adevăratelor valori, peren umane. Articolul urmărește prin trăirile uneia dintre primele (poate) feministe de la noi, Neli Cornea, refugiată la Brăila, din noiembrie 1916, să surprindă, sintetic, importanța brăilenilor în formarea României Mari.

Într-adevăr, după declanșarea Primului Război Mondial (28 iulie 1914) și în anii neutralității (1914 - 1916) a existat o intensă dezbatere între germanofili și proantantiști pentru decizia pe care urma să o adopte România, însă majoritatea covârșitoare a românilor se exprima pentru intrarea țării în război de partea Antantei, de

fapt, pentru eliberarea fraților români aflați sub stăpânirea monarhiei habsburgice. Din această perspectivă, activitatea a doi brăileni a fost remarcabilă. Îl menționăm pe cunoscutul lider conservator Nicolae Filipescu, președinte al *Federației Unioniste*, cel care în data de 15/28 februarie 1915, în sala *Dacia*, la întrunirea *Ligii pentru Unitatea Politică a Tuturor Românilor* a rostit memorabilele cuvinte rămase în istorie: *Mărirea ce ți-o urăm, Sire, este: să te încoronezi la Alba Iulia sau să mori pe câmpia de la Turda!*¹. Cea de-a doua personalitate care merită a fi adusă în memoria noastră este avocatul brăilean Traian Țino, care a fost încorporat în Regimentul 38 Infanterie și a luptat cu vitejie în războiul de întregire națională, pentru ca după 1918 să devină o importantă figură a vieții politice brăilene. Nicolae Filipescu și Traian Țino sunt doar exponenții unui ansamblu național bine surprins de Neli Cornea: *Tot poporul - de la cei mai mari din palate, până la cei umili din colibe -, cuprins de frigurile entuziasmului, era o inimă și un suflet, dorind înfăptuirea neîntârziată a idealului național...*², dorință împlinită odată cu implicarea României în vâltoarea războiului, după 15/28 august 1916. Să mai adăugăm că Nicolae Filipescu a încetat din viață la 30 septembrie 1916, dar mama sa a avut un rol deosebit în susținerea cauzei naționale în anii 1916 - 1918. Astfel, Anastasia Filipescu a condus *Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române*³ care, prin filialele sale din toată țara, a contribuit la construirea spitalelor de campanie, la îngrijirea răniților și a invalizilor de război.

¹ Nicolae Filipescu, *Pentru România Mare. Cuvântări din război. 1914 - 1916*, București, 1925, p. 26.

² Neli Cornea, *Însemnări din vremea războiului (jurnal)*, Editura Librăriei H. Steinberg & fiu, București, f.a., p. 6.

³ Alin Ciupală, *Bătălia lor. Femeile din România în primul război mondial*, Editura Polirom, Iași, 2017, p. 165.

”Vestea înfrângerii ne-a lovit ca un trăznet... lumea e ne bună de jale”⁴

După entuziasmul începutului, grelele înfrângeri din toamna anului 1916 au determinat poate cel mai greu moment din istoria modernă a națiunii române. Și pentru brăileni, perioada participării României la războiul de întregire națională a însemnat un adevărat drum *al Golgotei*, căci județul și orașul Brăila au suferit din plin ororile conflagrației mondiale. În timpul retragerii spre Moldova, armata rusă (dar și cea română) a comis jafuri aproape prin toate satele din județul Brăila⁵, orașul cunoscând și povara numeroșilor refugiați care se retrăgeau disperați dinspre Dobrogea și capitală spre sudul Moldovei. Printre aceștia se afla și familia scriitoarei Cella Serghi, care atunci era o fetiță de 9 ani, dar care reține în memoriile sale impactul șederii provizorii într-o casă *deochiată*⁶, aflată pe una dintre străzile Brăilei. Deși mai puțin cunoscută, Neli Cornea este scriitoarea care *a dat literaturii noastre primul jurnal feminin al războiului*⁷ și care la data de 19 noiembrie 1916 se afla deja la Brăila, refugiată din calea ocupantului.

Cum am ajuns la Brăila? Bine nu știu, nu-mi dau seamă. Am plecat pe neașteptate, ridicați din cuibul nostru cald ca de o vijelie, goniți de durere și de desnădejde, în suflet cu un clocot de plâns.

Neli Cornea, *Însemnări din vremea războiului*

Pacifistă înainte de război, Neli Cornea face parte din acea impresionantă galerie de personalități care nu au acceptat vreun moment să renunțe la luptă, atunci când decizia a fost luată. Încurajându-și cei trei fii să lupte cu ardoare pentru idealul național, Neli Cornea nu se lasă copleșită de deznădejdea înfrângerii, iar Brăila este locul ideal pentru stabilirea scriitoarei feministe, unde diferențele sociale se estompau, iar prejudecățile mistuitoare nu-și aveau sensul într-o comunitate cosmopolită și dinamică. De fapt, ținând cu tot

⁴ Neli Cornea, *op. cit.*, p. 15.

⁵ Serviciul Județean Brăila al Arhivelor Naționale, Brăila, Fond Prefectura Județului Brăila, An 1916, Dosar 31, *passim*.

⁶ Cella Serghi, *Pe firul de păianjen al memoriei*, Editura Polirom, București, 2013, p. 38 - 40.

⁷ Raluca Dună, *Retroactive. Scriitoare de la 1918: Neli Cornea, jurnal de război (II)*, în ”Observator Cultural”, nr. 920, 03-05-2018.

dinadinsul să fie parte din amplul efort național al luptei pentru unitate, Neli Cornea intră în Crucea Roșie și activează în spitalul din Brăila pentru ajutorarea celor suferinzi. Surprinde foarte bine diarista această stare prin consemnarea *inacțiunea fiind pentru mine una cu moartea, m-am înscris la Crucea Roșie*⁸.

În data de 8 decembrie 1916, Neli Cornea nota că *trădați de ruși, părăsiți de aliați... e temere că va fi ocupată și Brăila*⁹. Peste câteva zile deznădejdea a cuprins orașul Brăila, căci din data de 23 decembrie 1916, prin sentința simplă și neiertătoare a generalului german **von Goltz, orașul trece sub ocupație germană**¹⁰. Neli Cornea povestește: *Zile negre, de doliu. Umblăm parcă într-un cimitir, în suflet cu suspinul morții. Orașul a fost ocupat azi de dușman... O ceată de călăreți... urca strada încet. Cu puștile în sus, cu sulile prinse-n scări, trec până în port, pentru a lua orașul în primire... În oraș se coborâse liniștea. O liniște prea mare chiar. Străzile goale, pustii, casele tăcute și din obloanele trase parcă ne privesc orbitele negre ale unui orb. Totul tace, nici aerul nu se mișcă. Ce priveliște dureroasă e orașul fără viață! Parcă e o mare cameră mortuoară*¹¹.

Nu ne vom opri asupra prezentării manifestărilor ocupației germane la Brăila, de la teribilul jaf economic până la *nelegiuirile bulgarilor care au îngrozit lumea*¹², căci studii de referință au fost elaborate încă din perioada interbelică, precum cartea lui Nicolae Petrovici¹³, pentru ca în ultimii ani să fie împrăștiate cu scrieri notabile¹⁴, unele foarte bine documentate, precum cele semnate de profesorul Antonel Urse, care reliefa că nici măcar clopotele și acoperișurile de aramă ale bisericilor nu au scăpat de urgia ocupanților¹⁵.

⁸ Neli Cornea, *op. cit.*, p. 51. Cuprinsă de deznădejdea înfrângerii, Neli Cornea nota: *Când îmi răsar în minte nemoșfilii și trădătorii, pe care numai împrerecheați îi am în gând, mă apucă o revoltă fierbinte* (*Ibidem*, p. 48).

⁹ *Ibidem*, p. 50.

¹⁰ Nicolae Petrovici, *Brăila sub ocupațiune*, Tipografia Românească, Brăila, 1939, p. 22.

¹¹ Neli Cornea, *op. cit.*, p. 62.

¹² *Ibidem*, p. 64.

¹³ Nicolae Petrovici, *op. cit.*, *passim*.

¹⁴ A se vedea Ioan Munteanu, *Robia germană. Brăila sub ocupația dușmanului*, Editura Proilavia, Brăila, 2016.

¹⁵ Antonel Urse, *Biserica, școala și societatea în anii 1917 - 1918, în Brăila sub semnul centenarului*, vol.

Totuși, merită să subliniem efortul conjugat pe care brăilenii l-au săvârșit pentru a face ca idealul național de unitate să izbăvească în final¹⁶. Deși e greu de stabilit cu exactitate numărul celor care au pierit în război, aproximativ 4.000 de militari brăileni, înregimentați în Regimentul 38 Infanterie *Neagoe Basarab*, Regimentul 78 Infanterie Rezervă, Regimentul 3 Artilerie *Franța*, Regimentul 7 Călărași, Regimentul 2 Grăniceri, Regimentul de Pontonieri, au murit luptând pe toate teatrele de operațiuni, de la primele încleștări importante până la confruntările care s-au prelungit până în anul 1919¹⁷. De aceea, războiul de întregire națională s-a prelungit dincolo de încheierea Primului Război Mondial. De subliniat că greul preț al sângelui a fost plătit de toți românii, de la fiii de plugari originari din satele Brăilei, de la învățătorii și preoții brăileni morți prin toate fronturile de luptă, până la cele mai înalte figuri ale elitei militare și culturale brăilene. Este atât de cunoscut exemplul lui Stan Poetaș, generalul erou al Brăilei, născut în comuna Ulmu, numit de inegalabilul istoric Constantin Kirițescu *erou legendar al armatei române*¹⁸, comandantul Brigăzii 17 Infanterie, ucis mișelește de către bolșevici în dimineața zilei de 6/19 ianuarie 1919, în localitatea Atachi (jud. Soroca)¹⁹.

În acest context al evidențierii sacrificiului săvârșit de brăileni pentru desăvârșirea statului național unitar, un fapt este dincolo de orice tăgadă: marii brăileni, personalități de marcă ale culturii române, au dovedit un extraordinar patriotism. Câteva exemple sunt elocvente. Scriitorii **Mihail Celarianu**, poet și romancier, **Alexandru Traian Rally**, poet și traducător, se remarcă prin faptul că deși nu erau obligați să efectueze serviciul militar au ținut să participe la război în mod voluntar. **Dumitru Panaitescu-Perpessicius** (1891 -

îngrijit de Ștefan Aftodor și Mihai Rădulescu, Brăila, Editura Proilavia, 2018, p. 23 - 34.

¹⁶ Lucrare de referință: Horia Tănasă, *Brăila în Războiul Întregirii Naționale 1916 - 1919. Contribuția militară*, Muzeul Brăilei Carol I, Editura Istros, Brăila, 2016.

¹⁷ *Ibidem*, p. 221-224

¹⁸ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916 - 1919*, vol. II, Tipografia Casei Școalelor, București, 1922 - 1923, p. 278.

¹⁹ Horia Tănasă, *op. cit.*, p. 103.

1971) a activat ca sublocotenent în Regimentul 38 Infanterie, fiind grav rănit în luptele din Dobrogea. Filosoful **Vasile Băncilă** face parte din aceeași categorie a oamenilor de cultură cu o puternică conștiință a misiunii naționale pe care trebuia să o îndeplinească: nu doar că pleacă voluntar pentru a face școala de ofițeri și a lupta pe front, unde este rănit, dar refuză beneficiile oferite de statul român după război²⁰.

Vasile Băncilă

După Vasile Băncilă gândul ne duce la prietenul său, **Basil Munteanu**, unul dintre cei mai însemnați istorici ai literaturii române și franceze, ofițer în regimentul 3 Artilerie și participant la bătălia de la Mărășești, sau la filosoful **Petre Andrei**, pentru care perspectiva morții nu era un motiv de îngrijorare, tocmai pentru că viața era pusă în slujba idealului de unitate națională. De asemenea, **Vasile Demetrescu-Brăila**, **Constantin Sandu-Aldea**, **Gheorghe Banea**, **Gheorghe T. Marinescu**, **Radu Portocală**, **Gheorghe Băgulescu**, **Alexandru Bacalbașa**, **Radu Rosetti** ș.a. fac parte din galeria brăilenilor de seamă care au luptat în mod brav în război, fiind răsplătiți cu cele mai înalte decorații și medalii precum *Crucea Comemorativă a Războiului*, *Coroana României*, *Steaua României*. Cunoscuta actriță **Maria**

²⁰ Ion Băncilă, *Arc peste timpuri (1901 - 1999)*, Editura Istros, Brăila, 2000, p. 79.

Filotti (1883 - 1956) s-a retras la Iași la sfârșitul anului 1916 și a făcut parte din anturajul reginei Maria, sprijinind acțiunile acesteia de alinare a suferințelor soldaților români răniți sau mutilați în crâncenele lupte din sudul Moldovei, iar același rol implicat l-a avut și **Ana Aslan**, a cărei reputație în lumea medicală nici nu mai trebuie menționată²¹. Să mai adăugăm că lui **Constantin Bacalbașa**, legat și el de orașul Brăila, îi datorăm un volum de memorii despre Bucureștiul aflat sub ocupație germană²², iar **Gheorghe Munteanu Murgoci** a fost personalitatea brăileană care a avut cel mai mare merit în realizarea unirii Basarabiei cu România²³.

Mențiunile de mai sus sau pierderile suferite pe câmpurile de luptă sunt însă incomplete atunci când ne raportăm la sacrificiile umane impuse Brăilei de războiul necrutător. Grele pierderi umane au fost însă provocate de răspândirea tifosului exantematic, care a lovit nu doar orașul ci și satele județului, fapt care determina Protoieria județului Brăila să impună ca *serviciul înmormântării să se facă pe cât posibil mai scurt și numai la cimitir*²⁴. Apoi nu pot fi uitați cei uciși ca urmare a ocupației Puterilor Centrale. Astfel, în Brăila, aflată sub ocupație din 23 decembrie 1916 până în 10 noiembrie 1918²⁵, nu au lipsit actele de eroism săvârșite de brăileni, cel mai răsunător exemplu fiind comisarul Alexandru Popovici, condamnat la moarte de germani pentru că a transmis informații armatei române despre dispozitivele forțelor Puterilor Centrale. În memoria sa a fost ridicată, în cimitirul de lângă

podul Brăilei, o cruce cu inscripția: *În acest loc, la 22 iulie 1917, comisarul Alexandru Popovici a fost împușcat de trupele germane, jefindu-se ca un erou pentru neam*²⁶.

Neli Cornea exprima foarte bine dorința de libertate a brăilenilor, atunci când scria că *au suferit mult și cei din Moldova dar cel puțin au fost liberi nu ca noi stăpâniți de dușmanul fioros, viclean și hrăpăreț*²⁷. Diarista și-a pierdut soțul la Brăila, în data de 11 aprilie 1917, fapt care i-a provocat mare mâhnire, dar și multe probleme existențiale²⁸. Totuși, păstrează în *Jurnal* speranța pe care brăilenii o aveau în eliberarea pe care urma să o aducă armata română: *Pe când era încă în Brăila credeam toți într-o intrare victorioasă a armatei române*²⁹. Nevoită să se întoarcă în București, surprinde în paginile de final ale *Jurnalului* sensul principal al evoluției istorice din anul 1918: *Minunea, feerica minune a visului nostru național s-a întruchipat ca în povești, într-o clipă fericită când nimeni nu visa, nici cu gândul nu gândea. Nici noi, dar nici dușmanul nelegiuit la surpriza minunată, în vecii vecilor binecuvântată. Evenimentele s-au precipitat pe nesimțite și ne-am pomenit cu pacea bună, care ne-a izbândit și România Mare*³⁰. România Mare, pe care cei de azi trebuie să o înțeleagă ca pe o măiastră înlănțuire între un ideal național suprem și un sacrificiu pe măsură, la care au participat și brăilenii, ca parte a națiunii române.

Text și foto: Ștefan AFTODOR

²¹ Pentru toate aceste personalități a se vedea Horia Tănasă, *op. cit.*, p. 243 - 269.

²² Constantin Bacalbașa, *Capitala sub ocupația dușmanului: 1916 - 1918*, Editura A. Micu Alcalay & L. Calafeteanu, Brăila, 1921.

²³ Constantin Murgoci, *Itinerar fotografic în viața și opera lui Gheorghe Munteanu-Murgoci*, în revista *Țara Bârsei*, Brașov, serie nouă, numărul 12, 2013, p. 222 - 230; Onisifor Ghibu, *Murgoci și Basarabia*, în revista săptămânală *Societatea de Măine*, Cluj, 15 - 22 martie 1925.

²⁴ Serviciul Județean Brăila al Arhivelor Naționale, Fond Protoieria Județului Brăila, An 1917, Dosar 3, f. 4.

²⁵ Totuși, ultimele posturi germane evacuează orașul în 11/24 octombrie 1918. C. C. Giurescu, *Istoricul orașului Brăila din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Editura Științifică, București, 1968, p. 266.

²⁶ *Ibidem*, p. 264.

²⁷ Neli Cornea, *op. cit.*, p. 132.

²⁸ *Ibidem*, p. 90-94.

²⁹ *Ibidem*, *op. cit.*, p. 115.

³⁰ *Ibidem*, *op. cit.*, p. 132.

Oniric

- **A**i 18 ani?
 - Aproape.
 - Atunci nu pot să îți dau.
 - Ieri cum s-a putut?
 - Ieri ca ieri, dar am primit amendă că am dat alcool la minori.

- Fie, dă-mi un *Pepsi*.

Îmi iau băutura și mă întorc la masa mea. Ce mare noroc, tocmai azi au decis să respecte regulile.

Deschid capacul și iau o gură mare și revigorantă. Sucul îmi invadează stomacul și simt un fior pe șira spinării. Poate reușesc să răcesc...

Arunc o privire prin local. E destul de gol la ora asta, numai vreo 5 inși pe lângă mine. Pe la 6 o să fie plin.

Mai iau o gură și îi studiez pe cei prezenți.

Un ins stă retras la o masă din colț și bea o bere. Norocosul. O analizează de zici că vede esența universului în ea. La cum arată cred că e singura parteneră pe care o poate obține. Mai încolo totuși, când o să fie goală, nu cred că va avea prea multă satisfacție.

Doi tipi se joacă *Darts*. Partida i-a acaparat. Se vede că sunt prieteni buni și le plac competițiile. Sunt curios dacă mai încolo o să se mai joace sau o să încerce să cucerească vreo fată.

Un cuplu stă la o masă cu niște băuturi în față. Ambii butonează pe telefoane de parcă viața lor ar depinde de asta. Dacă nu ar fi la aceeași masă nici nu aș zice că se cunosc. Singurul indiciu e că se țin de mână. Măcar contact fizic să aibă dacă nu vizual. Ar fi foarte fain să își scrie unul altuia cât se iubesc chiar acum.

Mai iau o gură de *Pepsi*. Simt că ceva mă gâdilă pe gât. Îmi vine să tușesc:

- Agh... hăhă... hăhă!

Mai iau o gură să mă calmez. E bine.

- Ești ok?

Ridic privirea. Lângă mine stă o fată. Este destul de slabă. Are părul de un castaniu ciocolatiu, lung până mai jos de umeri. Poartă o bluză albă cu nasturi la guler. Și o pereche de blugi bleumarin.

- Ești bine? Îmi curmă șirul gândurilor. Sau a fost sucul prea tare pentru tine?

- Sunt ok, am băut doar prea repede.

- Mă bucur. Ar fi fost păcat să pierdem așa un tip drăguț.

Tresar. Oare a vorbit serios sau doar flirtează?

- Crezi că sunt drăguț?

- Depinde.

- De ce?

- Dacă mă primești la masa ta sau nu.

Mă dau mai încolo și îi fac loc. Fata este destul de drăguță. Are niște ochi căprui la culoare ca vopselele de păr din reclame.

- Deci?

- Deci ce?

- Eram la partea în care ziceai că sunt drăguț. Putem derula până la ea?

- Hmm, cred că da. Îmi dai și mie o gură?

Îi întind sticla. O duce la gură și bea. Nu știu de ce, dar mă uit la ea de parcă ar fi o mare minune să văd o fată bând suc.

- Da, ziceam că ești drăguț. Acum cred că ar fi frumos să facem și noi cunoștință. Eu sunt Maria.

- Eu sunt Daniel.

Discuția înaintează lin. Avem multe în comun la muzică și hobby-uri. Nu ne asemănăm la preferințe culinare prea mult. Suntem aceeași zodie. E oare semn bun? Ne plac aceleași culori. Wow, avem același serial preferat. Nu este mare

fană de sporturi. Nici eu. Nu știe să înoate. De ce mă atrage puțin chestia asta la ea? E pasionată de ciclism. Asta nu prea întâlnești. Este destul de amuzantă. Se pare că și ea mă consideră amuzant.

Localul începe să se umple. Oamenii vin puhoi. Curând abia mai ai loc să arunci un ac. Cei doi prieteni încă mai joacă *Darts*. Probabil nu au venit pentru fete, ci doar să se relaxeze. Tipul din colț și-a mai luat o bere. Cuplul a plecat. Probabil s-au plictisit. Ce surpriză.

Noi continuăm să vorbim. Încep să mă simt mai apropiat de ea. Pe măsură ce discutăm mai mult, parcă se face mai frumoasă. Înainte nu arăta rău, acum arată chiar bine.

Simt că ne știm de o viață. E ca și cum ne-am mai fi întâlnit ieri și am fi vorbit de toate. La fel și alaltăieri. Și răsalaltăieri. Parcă suntem buni prieteni. Discuția devine mai intimă. De la a ne cunoaște ajungem să ne dezvăluim secrete. Îmi spune despre cum a murit papagalul ei. Îi spun de operația de acum 2 luni de apendice. De ce? Ea îmi spune despre cum a fost crescută de către o prietenă de familie după moartea mamei. Despre tatăl alcoolic. Despre sora care avea două job-uri în timpul facultății doar pentru a o crește pe ea. Eu îi spun despre cum eram marginalizat de către copii în timpul școlii.

Simt că îi pot spune orice. Cred că ea m-a făcut să mă simt așa. Ea a început să îmi dezvăluie viața ei. E unul dintre acei oameni care te fac să te simți comod cu ei. Te fac să ai încredere în ei, să îi simți aproape, deși abia îi cunoști. Toate astea numai pentru că ei se comportă așa cu tine. Oarecum te conduc prin puterea exemplului. Te fac chiar să te simți puțin responsabil pentru că nu ai în ei încrederea pe care o au ei în tine.

Muzica răsună în local. *Too many friends* de *Placebo*. Ador piesa. Mă apropii și îi spun asta. Mă uit la ea. Este foarte frumoasă. O privesc vrăjit. Chipul ei are ceva melancolic... ceva romantic... ceva nostalgic... toate într-unul. Parcă toate luminile din pub s-au fixat în spatele ei. Pentru a-i scoate conturul în evidență, trăsăturile de zână.

Localul nu are un ring de dans, dar simt nevoia

să mă ridic și să o invit la dans. Mă abțin.

Mă privește liniștită. Ochii ei parcă mă săgetează. Simt o căldură mare în piept. Parcă se pregătește ceva.

La un moment dat se apropie de mine. Gestul ei este gingaș și blând. Închide ușor ochii și își continuă drumul spre mine. Mă apropii și eu de ea. Ce fac? Parcă nu mă pot controla. Nu gândesc nimic. Pur și simplu înaintez prin spațiul ce ne desparte până când îi simt buzele. Atât de dulci. Sărutarea durează parcă o eternitate. Mii de vieți se scurg în câteva clipe. Mii de povești de iubire. Sigur însă nu a durat mai mult de câteva secunde.

Deschid ochii. Nu mai e...

Sunt în pat. În camera mea. Întorc capul, la stânga mea este fereastra. Cerul este senin. Nu se vede nicio urmă de nor sau de vreo pasăre. Pe noptieră ceasul arată ora 7 dimineața.

Privesc camera. Toate sunt la locul lor: draperiile verzi, televizorul, dulapul cu haine, biroul, laptopul, lampa, lustra din tavan. A fost doar un vis...

- Hey, frumosule!

Întorc privirea. La dreapta mea în pat este o fată. Are părul castaniu lung. Ochii de un albastru marin. Poarta o bluză de pijama albă. Este destul de frumoasă. Razele soarelui joacă o horă de lumini pe chipul ei. Mă privește duios.

- Ai dormit bine?

- Minunat!

- Mă bucur.

Se apropie de mine și mă sărută. Îi simt buzele umede pe ale mele. Este delicată, blândă, dar ceva nu e bine.

Se oprește. Mă privește nedumerită.

- S-a întâmplat ceva?

O șoptă neclară rășări dintre buzele mele:

- Nu ești ea...

Paul-David VASILE

Dacă ar fi să găsesc un cuvânt care să înglobeze toată personalitatea mea, acela ar fi visător. Cum altfel aș putea să fiu la... 17 ani?

Cecilia - Magdalena Iugulescu

Romanul *Cecilia*, Editura *Tipo Moldova*, Iași, 2017, 304 pagini, este cel de-al treilea volum de proză semnat de scriitoarea Magdalena Iugulescu, pe un parcurs editorial riguros, de la debutul cu un top masiv din zona celei mai reprezentative specii literare epice, *romanul*, în anul 2013: *Cosmin* se numește; urmat tot de un roman, *Issabel*, după doi ani, în 2015, de și mai mare întindere, fix 748 de pagini; într-o simetrie spațială elaborată de doi ani fiecare, și cu o altă simetrie, *tematică*, onomastică, din zona titlului: *Cosmin*, *Issabel*, *Cecilia*.

Așadar, trei romane de mare, de foarte mare întindere, marcate de o sobrietate stilistică, pe un ritual tematic existențial, într-o consecvență imposibil de perturbat, cu o lentoare de proces geologic și uman, prin care doamna dr. Magdalena Iugulescu surprinde cititorul cu raționamente ingenioase și o minuție fastuoasă de factura unor mărturisiri și constatări socio-umane, care impresionează prin anvergura construcției epice.

Romanul *Cecilia* este construit în același registru epic strict, cu o temă majoră, dominantă, păstrată pe tot parcursul narativ, povestea de dragoste dintre Cecilia și Leon, intuită ca o criză a sufletelor; un amestec *belicos* și derutant de inocență, pasiune și naivă sinceritate, pe diagrama unui traumatism, moral până la urmă, rezultat dintr-un comportament cu izbucniri intempestive de sentimente contradictorii, incontrollabile, gata să se transforme în impas sufletesc.

Un erotism antagonic între Cecilia și Leon; într-o vizibilă disproporție, cu un fel de dublă intenționalitate: sinceritatea și pasiunea

nestăvilită a Ceciliei sunt anulate de o logică deseori capricioasă și imorală a imprevizibilului și... bădăranului Leon și, de aici, sentimentul iubirii capătă nuanțări obsesive ori eșuează spre o patologie a unui sentiment omenesc, în derivă.

În ciuda simetriei narativ-epice de care aminteam din cărțile prozatoarei Magdalena Iugulescu, în romanul *Cecilia* există un derapaj major față de celelalte două în sensul parcursului existențial, al destinului și al cauzalităților personajelor principale.

Romanul *Cosmin*, debutul editorial al autoarei, dezvoltă un tip de literatură cu manifestări de *fapt divers*, dar de dimensiuni socio-umane în regim de avarie și cu imprevizibile și grave consecințe, dacă regimul politic și administrația, societatea în ansamblu, nu iau măsuri grabnice de ținere în frâu și de stopare a cauzelor care au provocat fenomenul.

Scriere de dimensiunile și anvergura unui roman, cartea este structurată ca *un jurnal* de... recesiune morală, cu datări stricte, dar cu proiecții temporale sau locale general-umane; o proză de o gravitate barocă în tonalități dramaturgice de impas social, de traumă individuală; o literatură cu caracteristici intimist-provocatoare, construită pe un portativ dualist, între ficțiune bine temperată și fapt de viață violent.

Cosmin este un strigăt disperat deturnat în metaforă, o *premieră* tematică în literatura română actuală, deoarece soarta și situația dramatică a multor copii din România, în egală măsură și a părinților lor, sacrificați pe *altarul* integrării în Uniunea Europeană și al unei globalizări cu consecințe imprevizibile și pe termen lung, este pentru prima oară *subiect* de literatură beletristică, deși faptul în sine a devenit *problemă națională* și a ajuns obiectul percutant în presa scrisă și audio-vizuală. Copiii români abandonați, copiii cărora li s-a furat copilăria, fără gestul tandru al mamei sau grija autoritară a tatălui, acești *bastarzi* fără voie, intră în viață cu traume pe termen lung și cu consecințe grave, imprevizibile, pentru că acest tip de experiență socială n-a mai fost trăit de generațiile anterioare. Notațiile alarmante ale scriitoarei-medic vorbesc despre drama copiilor lăsați de izbeliște, dați în grija bunicilor sau chiar a unor străini, dar și degradarea părinților plecați în Europa sau în alte părți, ca să câștige bani cu prețul unor umilințe nemeritate.

Tema este reluată de prozatoare de la o altă dimensiune epică, dar tot ca o *indigestie estetică*, în cel de-al doilea roman, *Issabel*, pe același sindrom al umilinței, înlocuind *drama* copilului părăsit de mamă, din primul volum, cu frământarea sufletească și atitudinea generoasă a *Marei*, bona româncă nevoită să suporte hachițele unei bătrâne, bogate și capricioase, din Italia.

Cosmin, strigătul disperat al copiilor abandonati; *Issabel*, revolta în genunchi a părinților victimizați de umilitoare penitențe imorale, cu totul în afara unor privațiuni autoimpuse, ca un canon al neputinței și al resemnării. De fapt, un alt tip de *feudă*, într-un alt ev istoric, dar unul al idealurilor și al speranțelor fără acoperire, pe structura unor *romane psihologice*, născute din drame personale provocate de traume sociale.

Romanul *Cecilia* are alt parcurs narativ pentru destinul celor două personaje principale; Cecilia și Leon nu mai sunt *victime* ale unor realități social-politice. Faptele lor sunt scrise în *gena* biologică primară, direcționate temperamental pe o dinamică remarcabilă într-un perpetuu carusel al unei dependențe de emoții. Temperamente în clocot, cei doi sunt atrași într-un joc al comunicării sufletești deturnată de reacții antagonice. Cecilia și Leon sunt motivați de un sindrom al contrariilor și al nonacceptului, iar portretul fiecăruia este tranșant, la extreme: pozitiv, unul; negativ, celălalt.

Cecilia este personajul pozitiv – total, în ciuda unor clișee din zona *iubirilor imposibile*, deși poziționate între ludic și patetic, sugerate vivace de partiturile alternative din *Elixirul dragostei*, de Gaetano Donizetti. Cecilia este o adolescentă inteligentă și harnică, pentru că își câștigă singură existența, deși elevă, lucrând în modeling și cu planuri pentru o carieră medicală. Leon este opusul ei, un tembel cu multe păcate și cu reacții anapoda, dar rămâne tânărul student frumos, înalt, cu părul negru, pe care Cecilia îl zărește într-o stație de metrou și pentru care face o obsesie fără ieșire.

După zile întregi de supraveghere fără speranțe, când chiulea de la orele de școală, Cecilia se hotărăște să-l abordeze pe Leon: *N-am mai rezistat. Parcă mi-am pierdut mințile și m-am așezat în calea lui: - Eu sunt Cecilia și te urmăresc de o eternitate. Tu nu m-ai remarcat până acum?* (pag. 55).

Unitatea stilistică există însă în toate cele trei cărți ale doamnei Magdalena Iugulescu, pentru că toate cele trei personaje principale, Cosmin, Issabel, Cecilia, au destine epice egale. Cosmin, din primul roman, se dovedește un ins cu calități de excepție la majorat, după tot tapajul care-i marchează copilăria nefericită; Issabel și bona din al doilea roman se împacă și se sărută cu dragoste; Cecilia, din noul roman,

învinge social, profesional și personal după toată vâltoarea pasiunilor sale devastatoare de la limita patologicului. Cecilia rămâne oricum personajul cel mai luminos din creația prozatoarei Magdalena Iugulescu, realizat într-o gamă portretistică cu ingenioase formule, cu gust pentru spectaculos și culoare, în care notația descriptivă abundă în prim-planul sugestiv al detaliilor.

Plusând, desigur, semnalez o altă simetrie editorială, relevantă în planul semnificațiilor epice, din zona plastică a copertelor volumelor *Issabel* și *Cecilia*, semnate de Ana Maria Iugulescu, *designer grafic*, Londra, fiica scriitoarei. Romanul *Issabel*, structurat ca un *jurnal sentimental*, beneficiază de *metafora-grafică* de pe coperta I, care... întruchipează vulnerabilitatea protagonistei: «*Cirsium Vulgarae*» sau «*scaietele de câmp*», o *buruiiană ostilă cu o floare a cărei delicatețe este pusă în lumină doar de austeritatea condițiilor în care înfloarește*.

Coperta romanului «*Cecilia*» încapsulează caracterul *oximoronic* al protagonistei, iar *colajul grafic* este mediul ideal pentru a ilustra *tendențele contrarii ale personajului feminin*.

«*Crassulaceele*» suprapuse în primul plan trădează caracterul ei *tenace* ce o ajută să *supraviețuiască în ciuda condițiilor de ariditate emoțională*, în care Leon o abandonează în mod *repetat*, ca să citez doar o parte dintre precizările plasticiei Ana Maria Iugulescu.

Și tot la o unitate stilistică din toate cărțile prozatoarei Magdalena Iugulescu mă refer reliefându-i apetitul pentru largi divagații cultural-turistice, cu elegante și docte amănunte de enciclopedie și vocabular de ghid muzeistic sau cu o glisare între senzații și *spectacole* lexicale, după călătorii prin Franța, Anglia și, mai ales, Turcia, în romanul *Cecilia*.

Așadar, volumele de proză de mare întindere: *Cosmin*, roman social; *Issabel*, roman psihologic și *Cecilia*, roman de dragoste rebelă, toată literatura epică a scriitoarei Magdalena Iugulescu are, după cum am mai spus-o, consistența, tonalitatea și amplitudinea unei Simfonii de J. Brahms... Începe cuminte, cu sonorități blânde, se întinde răbdător pe pasaje de-o acalmie suspectă, ușor amăgitoare și răbufnește violent. Revine la un *allegretto* mai mult mimat, dar învăluitor și, abrupt, rezolvă totul cu sonorități de epică surprinzătoare, năucitoare, care direcționează fluxul narativ către apele vijelioase ale unui râu de munte, după ce s-au prăvălit violent, ca să se... *odihnească* în liniștea câmpiei recuperatoare.

Dumitru ANGHEL

Misterul ceasului din perete

Destul de rar se întâmplă să avem ocazia să putem citi o carte și să urmărim ecranizarea acesteia aproape simultan. Astfel, luna septembrie 2018 a adus atât cartea în librării, cât și filmul *Misterul ceasului din perete* în cinematografele din România, ecranizare a romanului cu același nume, scris de John Bellairs. Editorul

(Owen Vaccaro) în casa unchiului său Jonathan (Jack Black), care practică magia și a cărei casă este, deloc surprinzător, vrăjită. Florence (Cate Blanchett), vecină și prietenă bună a lui Jonathan, e și ea vrăjitoare, deși specialitatea ei pare să fie un dialog în permanentă contradicție cu Jonathan. În timp ce Jonathan și Florence se

străduiesc să găsească misteriosul ceas din perete, Lewis încearcă să-și facă prieteni și să împace viața normală cu cea de ucenic vrăjitor. Aici intră în scenă Joffrey Jr., adică Tarby (Sunny Suljic), care se împrietenește cu Lewis, dar ajunge să se poarte ca monstrul din GOT.

Cel mai interesant și frumos element al filmului este totuși camaraderia dintre Jonathan și Florence, ale căror dialoguri savuroase,

Sursă: Internet

cărții în România, este Editura *Corint Junior*, deoarece cartea este una dedicată tinerilor pasionați de mister și aventură.

John Bellairs (1938 – 1991) a fost unul dintre maeștrii genului fantasy și un foarte cunoscut autor de romane gotice. Creația sa a fost influențată, printre alții, de celebrul scriitor J. R. R. Tolkien, însă și-a construit primul roman *The Face in the Frost* după o rețetă scriitoricească proprie. Cu *The House With a Clock in Its Walls*, tradus în românește sub titlul *Misterul ceasului din perete*, autorul a început o lungă serie de romane pentru copii și adolescenți, avându-l ca erou pe Lewis Barnavelt. Din septembrie 2018, fanii lui Lewis Barnavelt au șansa de a vedea în cinematografe ecranizarea primei cărți din această serie.

Acțiunea e declanșată de mutarea lui Lewis

pline de replici tăioase, nu au deloc aerul unei iubiri ascunse.

Cate Blanchett face un rol deosebit, ca în mai toate filmele în care a apărut în ultima vreme, e haioasă, tăioasă, vulnerabilă exact atunci când trebuie. Jack Black, pare mai serios cu barbă, comparat cu rolul din *Școala de rock*, dar expresiile faciale sunt la fel de nebunești ca și în celelalte roluri pe care le-a realizat până acum. Ideea este interesantă, ca toată gama de cărți mystery pe care autorul le realizează, iar mesajul este plăcut: trebuie să accepți starea ta de fapt și să nu încerci să te schimbi, de dragul celor care te vor un tip obișnuit.

Dragoș Adrian NEAGU

Filarmonica *Lyra-George Cavadia* Brăila

Cu o istorie de 135 de ani, Filarmonica la Brăila renaște începând cu anul 2015 sub egida Consiliului Județean Brăila, care asigură finanțarea din bugetul propriu, și sub coordonarea a doi inimoși artiști muzicieni: Ionuț Săndel Balaban, managerul instituției și col. (r.) Petrea Gogu, profesor la Liceul de Arte *Hariclea Darclee*, fostul conducător al Muzicii Militare a Garnizoanei Brăila, dirijorul Orchestrei de Cameră a Filarmonicii și secretarul muzical al instituției.

Sub numele de Filarmonica *Lyra-George Cavadia*, elogiind astfel rolul deosebit al lui George Cavadia – cel care a coordonat activitatea (concertistică și de instrucție, prin Școala de Muzică *Lyra*) Societății Filarmonice *Lyra* în anii de început și de glorie, din 1883 până în 1914 - în dezvoltarea vieții muzicale la Brăila, instituția de astăzi se preocupă de redarea pentru publicul local a unor pagini muzicale de excepție, în buna tradiție creionată de înaintași. Și dacă George Cavadia își făcea un titlu de glorie din a aduce în orașul de la Dunăre nume mari ale epocii – exemplu violonistul, pianistul și compozitorul George Enescu, sau să ajute tineri cu har să-și desăvârșească talentul – exemplu mezzosoprană Olimpia Mărculescu, la fel se întâmplă și acum în toate stagiunile începând cu anul 2015.

Din ce în ce mai mulți brăileni participă la evenimentele filarmonicii, umplând sălile. Iubitorii acestui gen au avut șansa să aplaude pe scena de la *Lyra* instrumentiști – exemplu chitaristul Costin Soare, pianistele Ioana Maria Lupașcu și Mădălina Corina Dănilă, pianistul Alexandru Burcă, clarinetistul Aurelian Băcan, soliști vocali – exemplu baritonii Cătălin Petrescu și Laurențiu Mocănescu, mezzosoprană Florentina Soare, sopranele Cerasela Popa-Omocea și Miruna Iancu, dar și ansambluri cu reputație în domeniu.

Nu în ultimul rând, Orchestra de Cameră *Lyra-George Cavadia* a filarmonicii brăilene, înființată și ea în 2015, și avându-l la pupitru din 2016 pe maestrul Petrea Gogu, reușește nu doar să-i facă pe brăileni să asculte cu drag pagini celebre din marea muzică - cea clasică, dar le oferă și șansa să se educe în domeniu. Copiii, elevii sunt mereu prezenți (politica de reducere a prețului biletului este și ea de ajutor) în sala de spectacole și se bucură de realul act educațional pe care îl reprezintă fiecare eveniment al filarmonicii.

Au fost săli pline, cel puțin în ultima stagiune, 2017 - 2018, chiar și atunci când filarmonica a organizat trei evenimente într-o singură lună calendaristică. Acest aspect demonstrează fără

tăgadă apetitul unor brăileni pentru muzica de calitate. La toate acestea un aport deosebit l-a adus profesorul Marilena Niculescu, care prin cuvinte meșteșugite, ce au mers la suflet, a întregit actul artistic interpretativ.

Orchestra de Cameră *Lyra-George Cavadia*

dirijată de Petrea Gogu, alcătuită din muzicieni de la Galați – membri ai Orchestrei Teatrului Național de Operă și Operetă *Nae Leonard*, în frunte cu concertmaestra Cornelia Gheorghiu, din Brăila, profesori și elevi ai Liceului de Arte *Hariclea Darclée* și instrumentiști ai Muzicii Militare, este din ce în ce mai aproape de marile orchestre ale lumii civilizate. Este suficient să fie audiate secvențele postate pe canalul You Tube sau pe rețeaua de socializare Facebook și chiar cel mai sever auditoriu va realiza că această orchestră *sună*, cu alte cuvinte atrage, place, transmite, comunică, emoționează. Situația bugetară face ca doar șase muzicieni să fie angajați, ceilalți lucrând în regim de colaborare.

Astfel, Brăila a intrat în rândul orașelor muzicale din România, cu tradiție în domeniu, Filarmonica *Lyra-George Cavadia* oferind renașterea mult așteptată în urbea natală a Haricleei Darclée, a lui George Niculescu Basu, Iannis Xenakis, Nicu Teodorescu, Dan Dediu, Ionel Voineag și a altor artiști deveniți repere în lumea muzicii.

Unii dintre aceștia, cei contemporani, evident, vor reveni în stagiunea care urmează la invitația managerului Ionuț Săndel Balaban și a dirijorului Petrea Gogu. Astfel, în septembrie 2018, am aplaudat-o din nou pe Claudia Mădălina Dănilă, în decembrie urmând să ne bucurăm de prestația

Ioanei Maria Lupașcu, în februarie 2019 de cea a lui Aurelian Băcan, iar în iunie 2019 îi vom revedea pe Floretina Soare și pe Cătălin Petrescu. Vor fi invitați în viitoarea stagiune și artiști renumiți care nu s-au născut la Brăila, dar care au început să empatizeze cu acest minunat spațiu, cum ar fi violonistul Alexandru Tomescu care a fost pe afișul lunii octombrie, iar

pe soprana Mioara Manea Arvunescu, clarinetistul Gheorghe Constantinescu, violoncelistul George Bosnea, corniștii Petrea Gâscă și Victor Țigănuși îi regăsim în programul de concert al stagiunii 2018 - 2019.

Întregul program, cu toate elementele – pagini muzicale, artiști, este unul care confirmă faptul că instituția se află pe un drum ascendent și obligă Filarmonica *Lyra-George Cavadia* la eforturi la fel de mari și consistente pentru bucuria publicului brăilean. Menționăm faptul că sunt incluse în programele de concert și prime-audiții.

Col. (r.) Petrea GOGU

Sursă foto: www.filarmonicabraila.ro

Izbăvirea (*Redemption*) country a lui Joe Bonamassa

Album: *Redemption*

Artist: Joe Bonamassa

Data lansării: 21 septembrie 2018

Casa de discuri: J&R Adventures

Gen: Blues

Am o nouă propunere pentru voi: **Joe Bonamassa** și albumul *Redemption*. Vorbim clar despre un mega talent, un prolific compozitor și mai ales despre un uriaș chitarist. Vă asigur că albumul nu are cum să treacă neobservat, oricât de critici am fi. Este imposibil să nu remarcăm din nou nivelul instrumental la care duce și acest proiect muzical semnat de muzicianul american, calitatea versurilor și a aranjamentului vocal și orchestral.

Sursă: www.ksps.org

Deși titlul pare extrem de... *gospel*, întregul album *Redemption* este mai degrabă situat sub pelerina unui blues cu influențe country (Să fie de vină faptul că albumul a fost înregistrat într-un studio din Nashville?). Faptul că folosește destul de des pe album chitare *Fender Telecaster*, preferatele instrumentiștilor de country, arată din nou care este orientarea albumului. Dorința lui Bonamassa de a realiza un sound nou, specific direcției menționate, este evidentă. De

altfel, marele muzician este cunoscut și pentru determinarea sa de a aduce mereu ceva nou și de a nu se repeta prin formule de succes sau consacrate.

Senzația mea este că albumul aduce o anumită maturizare din partea lui Joe Bonamassa, o voce mai bună, o anumită eleganță cu care știe să lase prim-planul celorlalte instrumente, în detrimentul uriașului său talent de chitarist, dar în favoarea realizării unor piese echilibrate muzical și instrumental. În același timp, curajul de a folosi pachete de suflători și un *backing vocals* absolut fabulos sunt ingredientele finale ale unui album complex și matur din punct de vedere creativ. Chiar dacă piesele care alcătuiesc *Redemption* sunt lungi (peste 5 minute cele mai multe), nu par deloc deranjante datorită aranjamentelor ingenioase a prestațiilor vocale și instrumentale foarte bine realizate.

N-o mai lungesc, fac însă o trecere rapidă în revistă a pieselor de pe album:

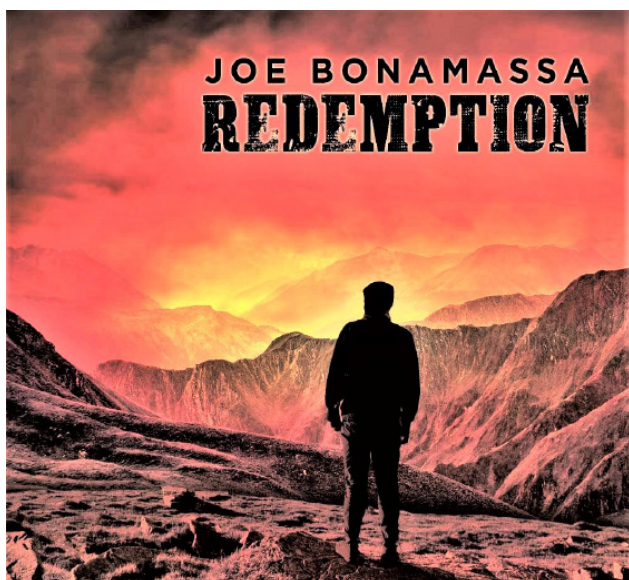
Evil Mama - orchestrația este plină, cu pachete de suflători și *backing vocals* plin de culoare.

King Bee Shakedown - piesă alertă, orchestrație bogată, cu pachete de suflători și *backing vocals*.

Molly O - sunt voci care susțin că există anumite asemănări cu riffurile de pe piesa *Mountain Climbing* scoasă pe albumul *Blues of Desperation* (2016). Nu comentez, dar piesele de pe acest album sunt destul de diferite pentru ca acesta să fie considerat o ultimă realizare în pană de idei.

Deep In The Blues Again - piesă ritmată, cu aceleași riffuri agresive de rock, dar care nu iese din aria blues-rock. Piesa amintește cumva de ritmurile pop-rock din anii '80 și are ingredientele pentru a deveni un hit fredonabil.

Self-Inflicted Wounds - piesă mai degrabă meditativă, ușor stranie pentru maniera în care cântă Bonamassa, provine tot din arealul country-blues.

Sursă: www.guitarinteractivemagazine.com

Pick Up The Pieces - pare mai degrabă un cântec de tavernă din New Orleans în care claviatura folosită în piesă are sunet de acordeon, iar saxofonul își face de cap pe tot parcursul cântecului. Iarăși remarcăm tentativa de a schimba ceva în liniaritatea albumului.

The Ghost Of Macon Jones - o piesă muzicală care ne duce și mai adânc în muzica country, spre bluegrass însă așa cum ne-a obișnuit muzicianul, nu face niciodată pasul definitiv, lăsând impresia ascultătorului că nu ascultă o piesă country sau bluegrass, ci una care poartă amprenta inconfundabilă a lui Joe Bonamassa.

Just 'Cos You Can Don't Mean You Should - ne face să spunem clar: *Iată-l pe Bonamassa*, blues ritmat, solo-uri *cărnoase*, extrem de bine articulate din punct de vedere muzical, cu o linie fermă de bas, dar care ne amintește în ansamblul ei de influența sau vigurozitatea interpretativă ale lui Albert King și Stevie Ray Vaughan. Orchestrația se bucură discret și de prezența suflătorilor ceea ce o va face cu siguranță una dintre piesele preferate de fanii lui Bonamassa, nu numai a mea.

Redemption - cântecul care dă numele albumului este o realizare blues puternică, semnificativă, cu frazări copleșitoare, o piesă bazată pe instrumente acustice și electrice, efect de slide guitar, backing vocal fabulos.

I've Got Some Mind Over What Matters - rămâne una dintre preferatele mele de pe acest album. Este un blues ritmat cu o construcție inedită, care încalcă tabu-urile blues privind numărul măsurilor pe fiecare acord. Cântecul repetă îmbietor partea de *turnaround* întâlnită la bluesurile clasice și, pentru ca ineditul să fie mai mare, în loc să adopte o solistică de blues, Bonamassa alege să folosească solistică de country cu celebrele ciupituri de corzi *chicken pickin'*.

Sursă: www.nodepression.com

Cine spune că Joe Bonamassa nu cântă suficiente piese lente se înșală. Dovadă este *Stronger Now In Broken Places*, penultima piesă de pe albumul *Redemption* - o piesă cântată pe chitară rece, fără efecte și cosmetizări. E rost de melancolie frumoasă, nu o ocoliți!

Love Is A Gamble - ultima piesă de pe album este un slow blues purtând amprenta inconfundabilă a aceluiași Joe Bonamassa.

Puneți mâna pe acest album, se merită!

Mircea CĂRBUNARU

Panait Istrati - un cnaclu care trăiește

Cenaclul *Panait Istrati* din Brăila susținut și organizat de Biblioteca Județeană cu același nume a apărut în anul 2008, după ce anterior au mai existat încercări cnacliste sub diverse forme. Astfel în perioada 1949 – 1969 a existat un cnaclu *Hristo Botev*, iar între 1969 - 1989 un cnaclu *Mihu Dragomir*. Din 1985 a funcționat un cnaclu *Panait Istrati* al *Uniunii Scriitorilor din România*. Ședințe cnacliste sporadice au avut loc și în perioada 1997 – 2002, iar între 2002 - 2007 cnaclul s-a numit *Mihail Sebastian*. Deși poartă numele *Panait Istrati*, cnaclul de azi nu are nicio legătură cu cel din trecut.

Ședințele sale au loc, de obicei, în ultima vineri din lună, în sala *Fănuș Neagu* sau mai rar, în sala *Panait Istrati* din incinta Bibliotecii Județene Brăila. Deși membrii cnaclului sunt numeroși, aceștia nu reușesc să se întâlnească cu toții la ședințe și așa se face că media de participare este în jurul a 15 persoane. În cadrul cnaclului se discută, pe lângă creațiile membrilor și alte aspecte ale vieții literare locale. Există o rubrică permanentă în cadrul căreia se fac schimburi de reviste și informații literare, sunt amintite concursurile literare, dar și invitațiile pe care membri cnaclului le primesc. Există o atmosferă frumoasă, deschisă spre literatura de bună calitate. Membrii Cnaclului *Panait Istrati*

din Brăila și-au propus în fiecare an o serie de activități și proiecte. Astfel în anul 2015 a apărut la editura *Proilavia* a Bibliotecii Județene *Panait Istrati* Brăila, un volum intitulat *Poezii în Cetate*, unde au fost incluse creațiile unor membri ai actualului cnaclu *Panait Istrati*.

Mai mult decât atât, evenimentele desfășurate aici sunt mediatizate prin intermediul presei, dar și prin intermediul propriului blog <http://istratipanait.bjbraila.ro>, unde se regăsesc publicate rezumatele ședințelor, fotografii de la evenimente și de la întâlniri, lansările de carte organizate de membri, lucru care asigură o bună vizibilitate atât

autorului, cât și informarea publicului. Pot spune fără a greși că, în momentul de față, acest blog este mai mult decât un mijloc de comunicare, el devenind astfel o necesitate organică.

Tot în cadrul cnaclului *Panait Istrati*, în ședința din 30 martie 2018 s-a discutat despre necesitatea apariției unei reviste literare la Brăila, *Luceafărul literar și artistic* oferind posibilitatea participanților la acest cnaclu de a publica.

Sprijinul constant pe care îl primim de la Biblioteca *Panait Istrati* asigură buna desfășurare a întrunirilor lunare. Ne mândrim și cu realizările individuale. Astfel unii membri au reușit să câștige premii literare regionale, au fost prezenți la evenimente literare importante la care poate nu ar fi avut acces dacă nu ar fi aflat de ele în cadrul ședințelor cnaclului.

Sper ca cei care vin astăzi la acest cnaclu să ajungă ceea ce își doresc, să devină scriitori cât mai buni și mai citiți.

Text și foto: Mihai VINTILĂ

Director și editor: Dragoș Adrian NEAGU, manager Biblioteca Județeană *Panait Istrati* Brăila. Consultanți: dr. Marian CĂPĂȚÎNĂ, prof. dr. Viorel MORTU. Redactor șef: dr. Eduard Claudiu BRĂILEANU. Corectori și secretariat de redacție: Roxana NEAGU, Teodora SOARE. Copertă și tehnoredactare: Laurian ONOFREI. Colaboratori: Ștefan AFTODOR, Dumitru ANGHEL, Marian CĂPĂȚÎNĂ, Mircea CĂRBUNARU, Viorel COMAN, Vasile DATCU, Armanda FILIPINE, Mihai FRUNZĂ, Constantin GHERGHINOIU, Petrea GOGU, Virgil MATEI, Nicolae Grigore MĂRĂȘANU, Victoria MILESCU, Dragoș Adrian NEAGU, Valentin POPA, Doina POPESCU-BRĂILA, Silviu RADU, Lucian SABADOS, Paul-David VASILE, Mihai VINTILĂ, Valentina VINTILĂ. Adresa redacției: Piața Poligon nr. 4, Brăila. Telefon: 0239 619 590, Fax: 0239 619 588. e-mail: luceafarul@bjbraila.ro

Ilustrațiile prezentului număr sunt fotografii realizate după lucrările lui Hugo MĂRĂCINEANU din expoziția permanentă de la Biblioteca Județeană *Panait Istrati* și din expoziția *Anticării* a lui Hugo și Walter MĂRĂCINEANU de la Galeriile de Artă Brăila. Autorii își asumă întreaga responsabilitate pentru materialele publicate.

ISSN 2601-8101
ISSN-L 2601-8101

Editura Proilavia, 2018

Hugo

